

У річницю
загибелі
В'ячеслава
Чорновола
на
Байковому
кладовищі
відкрито
пам'ятник
Герою
України,
а також
відбулася
панахида.

Фото
Сергія КОВАЛЬЧУКА.

№ 56 (2807) ■ Вівторок, 26 березня 2002 року ■ Ціна договірної

Газета
Верховної Ради
України

Голос України

ЦЬОГО ДНЯ

■ 1664 р. Поляки розстріляли Івана Виговського, гетьмана України в 1657—59 рр. ■ 1827 р. Помер великий німецький композитор Людвіг ван Бетховен. У своїй творчості використав кілька українських пісень. ■ 1833 р. Народився вчений-юрист Олександр Кістяківський. Зібрав і видав «Права, за якими судиться малоросійський народ». ■ 1989 р. В СРСР відбулися вибори народних депутатів — уперше на альтернативній основі. ■ 1992 р. Верховна Рада України ухвалила закони про внутрішні війська МВС та війська внутрішньої і конвойної охорони.

Ювілейне засідання з робочою метою

Голова Верховної Ради України Іван Плющ перебуває в Санкт-Петербурзі, де відбувається 19-те пленарне засідання Міжпарламентської асамблеї країн—учасниць СНД, присвячене 10-річчю створення цієї організації. Учасники форуму планують розглянути питання про Санкт-Петербурзький Міжпарламентський форум з питань боротьби з тероризмом, а також обговорити низку модельних законів — «Про валютне регулювання і валютний контроль», «Про міжнародний інформаційний обмін», «Про основи соціального обслуговування населення», «Про основи муніципаль-

ної служби» та інші. Делегація України візьме участь у роботі Міжпарламентського форуму з питань боротьби з тероризмом.

Очікується, що Голова ВР проведе низку двосторонніх зустрічей з керівниками парламентів країн—учасниць Співдружності, а також з керівництвом МПА. А сьогодні українська парламентська делегація на чолі з Іваном Плющем братиме участь у спільному засіданні Ради Міжпарламентської асамблеї країн—учасниць СНД та Бюро Парламентської асамблеї Ради Європи.

Спостерігатимуть майже тисяча іноземців

ЦВК завершила реєстрацію офіційних іноземних спостерігачів на виборах народних депутатів України 31 березня. Загалом в Україну прибуде 944 спостерігачі від зарубіжних країн.

Як виняток, ЦВК утворила виборчу дільницю для голосування та дільничну виборчу комісію у слідчому ізоляторі Служби безпеки України, яка належатиме до 217-го округу Києва. За словами члена ЦВК Юрія Данилевського, нині у СІЗО СБУ перебувають 19 осіб, які мають право голосу. (Закінчення на 2-й стор.).

Хто на світі
наймиліший,
найгарніший,
найдобріший...

З'ЯСНІЛИ НА ХРАМІ ХРЕСТИ

Голова Верховної Ради Іван Плющ, перебуваючи в жовтні та листопаді у Ніжині, звернув увагу на плачевний стан відомої історичної пам'ятки — Спасо-Преображенської церкви. Він звернувся до міського голови Києва Олександра Омельченка з проханням допомогти в її реставрації. І ось за досить короткий час проведено великий обсяг реставраційних робіт у церкві. Нещодавно будівельники-реставратори відновили три куполи історичної споруди. В урочистостях з нагоди встановлення на них хрестів взяла участь тисячі ніжинців.

(Закінчення на 2-й стор.).
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

У номер

На виході з дільниці вас можуть запитати...

У неділю, 31 березня, Фонд «Демократичні ініціативи» організовує вже традиційне опитування громадян, які шойно проголосували. Його виконуватимуть три провідні українські соціологічні компанії — Київський міжнародний інститут соціології, СОСІС та Центр «Соціальний моніторинг». З питанням «За кого ви проголосували?» планується звернутися до 18 тисяч осіб. Як свідчить практика (Фонд «Демократичні ініціативи» організовував подібне опитування на парламентських виборах 1998 року та під час двох турів останніх президентських виборів), картина результатів виборів, отримана завдяки такому опитуванню, лише незначно відрізнялася від реальної. А оприлюднені дані будуть уже ввечері 31 березня — після закриття виборчих дільниць.

Шахтарі шиють взуття

Невелику взуттєву фабрику відкрито в пустотних цехах ВАТ «Оснастка», що у шахтарському місті Нововолинську.

Нове виробництво, в якому задіяно понад півсотні робітників, запроваджене українсько-польською фірмою. Перші партії товару вже відбули до Харкова, Одеси, Хмельницького. До кінця нинішнього року взуттєвики обіцяють виготовити сто тисяч пар і взяти на роботу ще майже півтори сотні працівників.

Створення фабрики — черговий крок у здійсненні програми працевлаштування громадян, яких скоротили внаслідок закриття тутешніх шахт, повідомляє наш власний кореспондент Роман ЖИЖАРА.

5

Волосинка,
попіл, слід
помади...

8

Шабля
Степана
Куйбиди

2

Діти — в садку, батьки — на лекціях

В Одесі відкрито дитсадок для малюків із сімей студентів та аспірантів Одеського національного університету імені І. Мечникова. Під нього відвели один із блоків сімейного гуртожитку вузу, обладнавши там спальні, ігрові кімнати, їдальню тощо. Тепер молоді батьки можуть спокійно ходити на лекції, відвідувати лабораторії й бібліотеки, відводити час на наукову роботу й дозвілля — їхніх дітей старанно доглянуть вихователі-педагоги. До того ж — безкоштовно, адже університет усі витрати на дитсадок узяв на себе, повідомляє наш власний кореспондент Георгій ВОРОТНЮК.

Дочекалися успіху!

Біатлон. У передмісті Осло — Холменколлені — позавчора відбувся завершальний етап Кубка світу. У перегонах із загальним стартом (12,5 км) першою на фініш прийшла українка Олена Зубрилова. Вона показала найкращий час — 37.09,5 і жодного разу не промахнулася під час стрільби.

Нарешті ми дочекалися успіху цієї чудової спортсменки, яку з різних причин останнім часом супроводжували невдачі. Але ці змагання були непрості. Тут паралельно розігрувалися ще й медалі чемпіонату світу. Золота — в Олені Зубрилової!

На знімку: «золотий» фініш української біатлоністки.

Фото АП.

Спортивну добірку читайте на 16-й стор.

Закон України
«Про питну
воду та питне
водопос-
тачання»

P.S.

В Україні до вересня буде створено телеканал «Культура»

10-13

Заясни́ли на храмі хрести

(Початок на 1-й стор.).

Минулої п'ятниці на відновлених куполах Ніжинського Спасо-Преображенського храму засяяли золотом встановлені хрести. Біля цієї церковної святині, збудованої у XVII столітті за кошти місцевої громади, у 1861 році було виправлено панохиду над труною Великого Кобзаря, тіло якого перевозили до Канева. Козацька церква століттями була справжнім духовним осередком православних ніжинців, паломників. Проте сумна доля випала храму за радянських часів. Спочатку його перетворили на військовий склад, а згодом підпалили, поруйнували і занедбали.

— Ми займаємося не показухою, — сказав у своєму зверненні до ніжинців Голова Верховної Ради Іван Плющ, — а відродженням нашої української духовної спадщини. Такі справи, які сьогодні робимо, є свідченням того, що ми цінуємо нашу історію, працюємо на неї, віддаємо шану тим людям, які впродовж віків боролися за Україну, не шкодуючи за неї життя.

Після освячення христів єпископом Чернігівським та Ніжинським УПЦ Київського патріархату Никонем І. Плющ побував ще на одному заході — закладенні капсули із зверненням до майбутніх поколінь у фундамент нового корпусу Ніжинського аграрно-технічного інституту.

Цей новоутворений вищий навчальний заклад теж незабаром має отримати істотну фінансову допомогу від київської мерії для завершення розпочатого будівництва вартістю 3,6 мільйона гривень.

Відповідаючи на запитання представників ЗМІ про вибори 31 березня, І. Плющ сказав, що він «не думає про ту політичну силу, за яку бажано сьогодні проголосувати». Головне, на його думку, щоб виборці «проголосували за ті політичні сили, які після виборів зберуться на перше засідання і зможуть утворити коаліцію, яка забезпечила б формування парламентської більшості, швидке обрання керівних органів Верховної Ради і вплине на дієвість вищого законодавчого органу України». Розповідаючи про свої нинішні політичні уподобання, І. Плющ зауважив, що він, як член НДП, «формально належить до блоку «За єдину Україну!», але водночас «не приховує своїх симпатій до блоку «Наша Україна» та «Єдність». «Моє кредо, — підсумував він свою розмову з журналістами, — в єдності — за нашу єдину Україну».

У Ніжині Голову Верховної Ради Івана Плюща супроводжували голова Чернігівської облдержадміністрації Микола Бутко, ніжинський міський голова Михайло Приходько.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Спостерігатимуть майже тисяча іноземців

У Центрвиборчкомі

(Початок на 1-й стор.).

Повторно розглянувши виправлену декларацію про доходи, ЦВК відновила реєстрацію кандидата у народні депутати України в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі від політичної партії «Яблуко» Сергія Рубана, включеного до виборчого списку під номером 16.

А ось скаргу кандидата в народні депутати України Юлії Тимошенко на кандидата Наталію Вітренко ЦВК залишила без задоволення. Ю. Тимошенко вимагала від ЦВК направити подання до Шевченківського райсуду Києва про тимчасове припинення мовлення каналу УТ-1 і скасування реєстрації Н. Вітренко кандидатом у народні депутати. Ю. Тимошенко обурило те, як Н. Вітренко висловилася під час теледебатів на каналі ICTV про її діяльність та діяльність очолюваної нею свого часу корпорації «Єдині енергетичні системи України», і як потім у передачі «Панорама» на УТ-1 17 березня процитували слова Н. Вітренко. Однак, як повідоми-

ла член ЦВК Марина Ставнійчук, ЦВК «не вбачає підстав для звернення до суду щодо тимчасового припинення УТ-1 і скасування реєстрації Н. Вітренко, оскільки Н. Вітренко під час теледебатів «не висловлювала звинувачень конкретно на адресу Ю. Тимошенко як кандидата у народні депутати», а Національна телерадіокомпанія України направила до лідера блоку Ю. Тимошенко листа про можливість спростування неправдивих відомостей про себе на цьому-таки каналі у той самий час.

ЦВК також затвердила методичні рекомендації з окремих питань організації роботи дільничних виборчих комісій у день виборів. У них узагальнено вимоги трьох законів — про вибори народних депутатів, депутатів кримського парламенту, а також депутатів місцевих рад і сільських, міських і селищних голів. Зокрема, рекомендується під час відкриття виборчих скриньок спочатку підраховувати бюлетені з виборів народних депутатів за партійськими, потім — в одномандатних округах. Потім рахуватимуть бюлетені з виборів до кримського парламенту, і в останню чергу — з місцевих виборів.

Юліана ШЕВЧУК.

Фотофакт

На загальновійськовому полігоні Збройних Сил України в Житомирській області пройшло батальйонне тактичне навчання з бойовою стрільбою для слухачів Національної академії оборони України.

На знімку: рядовий Володимир Прус виставляє приціл перед навчальною стрільбою з автомата.

Фото Олександра СИНИЦІ (УНІАН).

У комітетах ВР

Держава ще потребує розбудови

Понад 400 питань розглянув на своїх засіданнях Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування за період роботи парламенту третього скликання. За цей час у цілому прийнято 35 законів і 239 постанов.

Як повідомляє Інформуправління ВР, найважливішими законами, прийнятими Верховною Радою у сфері вдосконалення виборчого законодавства та розв'язання проблем адміністративно-територіального устрою, у комітеті вважалися закони «Про вибори Президента України», «Про вибори народних депутатів України», «Про місцеве самоврядування», «Про столицю України — місто-герой Київ», «Про державні нагороди України», «Про представництво Президента України в Автономній Республіці Крим». Практичним кроком у вдосконаленні правової бази місцевого самоврядування стало ухвалення законів «Про державно-правовий експеримент розвитку місцевого самоврядування в місті Ірпіні, селищах Буча, Гостомель, Коцюбинське, Ворзель Київської області», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про органи самоорганізації населення».

Серед документів, над якими, на думку профільного комітету, працюватиме парламент нового скликання, зокрема, законопроекти: про адміністративно-територіальний устрій, про Державний прапор та Державний герб України, про статус депутатів місцевих рад; про місцеві референдуми та інші форми безпосереднього волевиявлення територіальної громади; про забезпечення додержання вимог щодо несумісності службової діяльності посадових осіб місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади; про місто-герой Севастополь; про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

УТОЧНЕННЯ

Внаслідок допущених технічних похибок при підготовці відомостей про кандидатів у народні депутати України, що балотуються в одномандатних виборчих округах, Центральною виборчою комісією вносяться наступні уточнення:

Луганська область
Одномандатний виборчий округ №106
Чугуєвель Валентина Миколаївна: замість слів «освіта середня спеціальна» читати слова «освіта вища» та замість слова «безпартійна» читати слова «член Всеукраїнського об'єднання «Батьківщина».

Дехто повинен сидіти в іншому місці

— Немає в мене впевненості, що більшість у новообраному парламенті буде. Бо люди наші не прокинулися, не розуміють значення парламенту для країни. А якби розуміли, то не голосували би так, як голосували досі. 16 груп і фракцій. Вони між собою не домовляються, — заявив Леонід Кучма на прес-конференції, яка відбулася в Артемівську.

Він додав, що попросить винести крісло Президента із зали засідань Верховної Ради: «А то деякі вже сідають у нього. Ті, хто повинен сидіти в іншому місці».

Коментуючи резолюцію палати представників Конгресу США та говорячи про останні заяви окремих російських політиків, Президент сказав: «Чи ми будемо нацією, чи ми будемо державою, чи футбольним полем, де грають стратегічні партнери? Так хто ми, український народ — футбольний м'яч, який пасують то одні, то інші?»

Леонід Кучма сказав, що він має інформацію про те, що деякі політичні сили готують провокації у день 31 березня. За словами Президента, всі правоохоронні органи мають чітку вказівку «кинути всі сили» і не допустити зриву виборів. «Вибори пройдуть

за будь-якої погоди, чесно, демократично, і ніяка сила не дасть нам схити», — переконаний глава держави.

Перебуваючи на Донеччині, Президент України ознайомився з програмою науково-технічного розвитку Донецької області до 2020 року, яку прийнято на сесії обласної ради. Документ розроблено за участю Національної академії наук України. Вартість передбачених заходів становить 14—17 мільярдів гривень, із них 80 відсотків — власні кошти. На думку голови обласної державної адміністрації Віктора Януковича, частину напрямів повинна фінансувати держава, а для зацікавлення інвесторів у втіленні в життя наукових розробок потрібно прийняти закон про сприяння науково-технічній та інноваційній діяльності в Донецькій області.

Участь в обговоренні програми взяв Президент України Леонід Кучма, який у п'ятницю перебував на Донеччині. Глава держави пообіцяв підписати відповідний указ на підтримку програми науково-технічного розвитку. Водночас Президент висловив незадоволення скороченням обсягів промислового виробництва в області (за два місяці цього року — на 8 відсотків), зростанням заборгованості за

спожиту електроенергію та низькою ефективністю території пріоритетного розвитку, коли більшість інвестиційних проєктів реалізується у великих містах, а до шахтарських селищ не доходить.

За минулий рік заборгованість у заробітній платі в цілому в Україні скоротилася на 44 відсотки, тоді як на Донеччині — лише на 16. З початку цього року борг у зарплаті в області знову почав зростати. «Я це не сприймаю категорично, — сказав Леонід Кучма. — За зарплати, пенсії будемо голови відкручувати. Треба мати совість, хлопці».

У своєму виступі на сесії обласної ради Президент окреслив напрями економічних реформ, про які, за його словами, йтиметься у щорічному зверненні до Верховної Ради. Глава держави вважає за необхідне зосередитися на структурній перебудові економіки, нарощуванні інвестиційного потенціалу в пріоритетних напрямках, інноваційному оновленні галузей. Ринкові економічні реформи повинні мати соціальне спрямування — до сфери зайнятості, заробітної плати, пенсійного забезпечення.

Ліна КУЩ.

Побили, вилучили і знищили

У ніч із 23 на 24 березня на трасі Черкаси—Київ поблизу села Пішане невідомі люди знищили віддрукований у черкаському видавництві «Республіка» 102-тисячний тираж газети «Свобода», який перевозили до Києва. Передає наш власний кореспондент Лідія ТИТАРЕНКО: невідомі побили водія, а весь тираж газети вилучили і знищили.

Як передає агентство «Інтерфакс-Україна», в редакції «Свободи» розцінюють цей інцидент як «політичний бандитизм», пов'язаний з тим, що редактор газети О. Ляшко балотується до Верховної Ради.

Склад залежить від програми

На прес-конференції в Києві лідер Комуністичної партії України Петро Симоненко заявив, що склад майбутньої Верховної Ради залежатиме від того, яку програму буде реалізовано на виборах: «або програму демократичних виборів, або програму залежних політиків у залежній державі». Він також наголосив, що розклад сил у майбутньому парламенті залежить і від того, наскільки виборчі блоки «За єдину Україну!» та «Наша Україна» «зацікавлені у вирішенні проблем політичного трикутника адміністрація Президента — блок «За єдину Україну!» — блок «Наша Україна».

П. Симоненко зазначив, що комуністи залишатимуться в опозиції, навіть якщо отримають більшість голосів у майбутньому парламенті. На думку комуністів, вихід із кризової ситуації в Україні один — покращення політичних та економічних відносин з Росією та Білоруссю, створення «братерського союзу незалежних держав».

Олександра КУЧЕРЯВА.

Потерпілим від голодомору допоможуть із присадибними ділянками

Офіційно

Президент України Леонід Кучма підписав Указ “Про заходи у зв’язку з 70-ми роковинами голодомору в Україні”. Документ видано з метою вшанування пам’яті жертв голодомору в Україні 1932—1933 років та надання державної підтримки громадянам, які пережили цю жахливу подію.

Кабмін у двомісячний строк також має затвердити план заходів на 2002—2003 роки, яким, зокрема, пе-

редбачити встановлення пам’ятників, монументів, пам’ятних знаків у населених пунктах, що постраждали у 1932—1933 роках, упорядкування місць поховань жертв голодомору, організацію виступів та інтерв’ю в засобах масової інформації очевидців тих трагічних подій тощо.

Місцевим органам виконавчої влади належить посилити увагу до повсякденних потреб громадян, які пережили голодомор, подбати про поліпшення медичного, соціально-побутового обслуговування, сприяти у веденні присадибного госпо-

дарства, а також вишукати можливості для надання матеріальної допомоги таким особам.

Міністерство освіти і науки, згідно з документом, забезпечуватиме проведення в навчальних закладах лекцій, уроків пам’яті.

Уряду доручено утворити організаційний комітет із підготовки та проведення зазначених заходів на чолі з Прем’єр-міністром України.

Як відомо, у 1932—1933 роках Україна пережила страшний голодомор, який забрав життя майже десяти мільйонів осіб.

Тут зорі сяють яскравіше

Ювілеї

З нагоди п’ятдесятиріччя, яке нещодавно відзначив Київський планетарій, цими вихідними в столичній Зоряній залі відбулось урочисте святкування.

Перші космічні лекції ще в реконструйованому костелі почали читати з січня 1952 року завдяки ініціативі астронома Сергія Всехсвятського. На початку вісімдесятих цей заклад набув статусу республіканського науково-методичного центру. А в 1988 році він відсвяткував новосілля. У стінах сучасного приміщення радо приймають відвідувачів і нині, розповідаючи про невідомий і таємничий світ, відповідаючи на найсміливіші запитання, втамовуючи спрагу дитячої уяви. Саме тут чи не для кожного маленького киянина відкрився безмежний простір Всесвіту.

Шану ювіляру засвідчив зорепад гостей, які завітали на святкування. Вони не шкодували слів вдячності, щедро сипали подарунками, а учні 145-го природничо-наукового ліцею підготували справжній концерт. Із своїми програмами прийшли представники зоряних закладів з усієї України.

Піввіку для зірок — це лише мить, тож для Київського планетарію життя тільки починається. На знімку: ліцеїсти вітають ювіляра. Надія ГОРБАТЮК. Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

“Ніжки Буша” не пройшли

Актуально

У результаті дводенних україно-американських переговорів у Києві, присвячених “курячому” питанню, кожна сторона залишилася при своєму.

“Ніжкам Буша” після заборони 1 січня нинішнього року на ввезення м’яса з цієї країни так і не вдалося пробитися на наш ринок. Закордонній делегації було озвучено вимоги, після виконання яких Україна готова відновити імпорту. Основні дві умови, прокоментував ситуацію голова Держдепартаменту ветмедицини Петро Вербицький, — припинення використання антибіотиків у кормах з метою прискорення росту птиці та дезінфектантів під час обробки м’яса для зберігання.

За словами П. Вербицького, Україна також має переконатися в якійсій системі контролю за дотриманням цих двох вимог американського стороною. Окрім того, у Держдепартаменту залишається чимало зауважень до оформлення американських вете-

ринарних сертифікатів, використання вакцин на американській птиці, питань з використання генно-модифікованих кормів. “Необхідно розв’язати ще дуже багато завдань. Відновити імпорту не так просто, навіть коли буде виконано дві основні умови. Американці ж не кажуть, чи готові вони їх вирішити”, — сказав Вербицький.

Святе місце, як кажуть, порожнім не буває. “Курячу” нішу, що утворилася внаслідок запровадження санкцій для “ніжок Буша”, стверджують в Мініагрополітики, заповнять вітчизняні птахофабрики. Останні обіцяють збільшити обсяги виробництва і таким чином унеможливити зростання цін на курятину. Тим часом Москва, де американського бройлера також було визнано “нон-грата”, виявилася поступливішою. У білокам’яній коментують, що США зможуть відновити експорт до Росії ніжок уже наступного місяця. Щоправда, із списку постачальників буде вилучено ті підприємства, у продукції яких виявлено сальмонелу.

Іван ЛАЗНЮК.

Ключі — військовим

Ключі від двокімнатних і трикімнатних квартир одержало 70 миколаївських родин, зокрема 63 військових. Недовершена споруда в мікрорайоні Північний височіла над Інгулом ще з 1994 року. У місті планують забезпечити житлом ще близько 400 сімей офіцерів і прапорщиків.

Анатолій РОМАНЮК.

Миколаїв.

Благодійність

Зірка для Рокунів

Сім’я Олександра та Лариси Рокунів із села Голишів Рівненського району, в якій виховується восьмеро дітей, одержала від фонду «Благодійна корова» подарунок — корову Зірку. Організація заснована ЗАТ «Консьюмерс-Скло-Зоря» — відомим виробником склотари — з легкої руки нашої газети. На кошти фонду (а це чотири відсотки з податку на прибуток склозаводу) утримують й інтернати для дітей. А корів для малозабезпечених сімей члени фонду купують тільки за власний кошт. До слова, це вже другий такий подарунок. І, як запевнив генеральний директор підприємства Станіслав Савінський, не останній.

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

Медицина

Вихопити з обіймів смерті

У держлікарні №2 почала функціонувати служба політравами, на відкриття якої майже мільйонне місто чекало не один десяток років.

Цілодобово чергова бригада надає оперативну допомогу потерпілим і веде хворого до цілковитого його одужання.

Ванда ЛАРІНА.

Кривий Ріг.

У номер

“Слава козацькая не вмере, не поляже!”

Цьогоріч Україна відзначатиме 380-річчя з дня смерті Петра Сагайдачного — політичного діяча, гетьмана реєстрового козацтва. Виходець з православної шляхти західної Галичини, учень Острозької академії, він очолював вдалі походи на Туреччину та Кримське ханство. У гетьманській діяльності відзначився прагматизмом, тверезим розрахунком, твердістю та схильністю до компромісів. У 1621 році Петро Сагайдачний очолив козацьке військо в битві під Хотиним. Отримане тоді важке поранення наблизило смерть — 1622 року його поховано в Києво-Братському монастирі.

У квітні в Києві та населених пунктах, пов’язаних з народженням, життям і діяльністю гетьмана Сагайдачного, згідно з розпорядженням Президента України від 15 березня 2002 року, вшановуватимуть пам’ять видатного українця: відбудуться мітинги, проводитимуться тематичні конференції, концерти духовної музики, урочисті зібрання. Відповідно до документа, Державний комітет інформаційної політики, телебачення і радіомовлення має організувати серію теле- і радіопередач, присвячених історії України кінця XVI — початку XVII століття та ролі Петра Сагайдачного. Очікується присвоєння імені Петра Сагайдачного окремим навчальним закладам, установам, військовим частинам, а також перейменування вулиць і площ у населених пунктах України.

Київ. 22 березня. “Інтерфакс—Україна”.

Окружна виборча комісія округу № 212 у Києві в п’ятницю прийняла рішення про скасування реєстрації кандидатом у депутати глави Дарницької районної держадміністрації столиці Миколи Кирилюка.

Таке рішення комісія прийняла, виходячи з рішення Апеляційного суду Києва, який встановив “факт безоплатного надання виборцям... матеріальних цінностей під час виборчого процесу Дарницькою районною у м. Києві державною адміністрацією, керівником якої є кандидат у народні депутати Кирилюк М. П.”.

Суд розглянув заяву окружному 212-го округу за 14 березня. До комісії звернулися довірені особи кандидата в народні депутати Леоніда Черновецького з проханням звернути увагу на порушення М. Кирилюком закону про вибори.

Зокрема, суд установив, що 23 лютого після зустрічі з ветеранами війни, на якій був присутній глава райдержадміністрації, їм роздавали продуктові набори. 7 березня у магазині “Продтовари” жінки отримали подарунки, “які роздавало райуправління праці і соцзахисту населення” Дарницької райдержадміністрації, подарунки — два рушники і коробку цукерок — “роздавали за списками, складеними співробітниками цього управління”.

Вручення пакетів з продуктовими наборами, зазначено у рішенні суду, супроводжувалося видаванням вітальної листівки за підписом М. Кирилюка, між коробкою цукерок і целофановою обгорткою, в яку її було загорнуто, також було вкладено вітальну листівку — вітання за підписом глави райдержадміністрації.

Суд зазначає, що М. Кирилюк після реєстрації кандидатом у депутати і надалі був керівником райдержадміністрації.

Рішення суду оскарженню не підлягає.

■ Фотофакт

В Одеському пункті тимчасового перебування біженців нині — 50 осіб з Афганістану, Судану, Камеруну, Іраку та інших країн.

Фото Олександра СЕРОГО (Укрінформ).

3 “Курячу” нішу заповнять вітчизняні птахофабрики

ПОПІТИКА

Крім нас самих,

нам ніхто не допоможе

Поговоримо про важливе

Виборчий блок Юлії ТИМОШЕНКО утворили Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина», Українська народна партія «Собор», Українська республіканська партія, Українська соціал-демократична партія. Юлія Тимошенко впевнена, що політична весна неодмінно прийде.

— Юліє Володимирівно, мабуть, для вас не таємниця, що вас називають олігархом, який не поділив «долю» з іншими кланами. Саме цим не тільки політичні опоненти, а й частина простих виборців пояснюють вашу непримиренну опозиційність. Її причина справді лише в образі за перекритий доступ до державного майна, за знищення власного бізнесу?

— Ні, не таємниця. Для мене тим більше не таємниця, кому маю «завдячувати» цим «почесним званням». Хто в нас має в ручному управлінні медіа-імперії, через які можна сформувати який завгодно образ, щоб лякати ним довірливих людей? Проста логіка фактів заперечує «банальну образу»: спочатку народилася моя політична позиція, а потім — неприємність. Не навпаки! Знаєте, я пишаюся тим, що є одним з небагатьох бізнесменів в Україні, хто пожертвував своїми комерційними інтересами, відмовив собі в усьому заради можливості робити професійну політику. Політику, яку багато років чекають у нашій країні. Я не жалкую за втраченим, я готова йти знову і знову своїм, можливо, тернистим, але єдино правильним для себе шляхом.

А взагалі — цікава ситуація. Я, «олігарх», так і не створила свого персонального особистого мільйона. У всьому світі моїх персональних рахунків знайдено не було. Хоч як нищоприли за ними. Якби хоч один персональний рахунок — мій або моєї родини — було знайдено, про це вже знала б уся країна.

— Ви хочете сказати, що, займаючись великим бізнесом, ви не відкривали рахунків?

— Їх було відкрито у Швейцарії і на Кіпрі. Але на них так і не було переказано жодної копійки. Бо настільки важка була система розрахунків за природний газ і настільки великі несплачені українських споживачів, що витримувати баланс розрахунків з Росією можна було, лише віддаючи все до копійки. Або збільшувати борги, як це практикували згодом ті, хто скромно іменує себе не олігархами. А вже за шість років боротьби зі мною зруйнували всі структури, які коли-небудь були засновані мною або підприємствами, які я так чи інакше контролювала. Але ще раз повторюю, я не жалкую ні про що.

— У всі-таки, ви робили два ходіння в опозицію. Чим пояснюється перерва між ними?

— Переконанням, що навіть за колосальної протидії можна робити дуже ефективні й корисні для країни речі. Я довела це за час мого керівництва у бюджетному комітеті та віцепрем'єрства в уряді Віктора Ющенка. Я не могла тоді бути в опозиції до того, що робила сама. Не тому, що мене чимось підкупили, а тільки задля наведення порядку в певних сферах.

Моя робота в уряді якось затьмарила період моєї роботи в бюджетному комітеті. А насправді основну роботу, яка повинна була нормалізувати життя країни, я вела саме там. Це було фундаментальніше і глобальніше для країни. Наприклад, стосунки «регіони — центр». Скільки років голови облдержадміністрацій і керівники фінансових управлінь відчиняли двері столичних відомств ногами, бо руки були зайняті торбами, щоб вибавити дотації для області? Нам вистачило два місяці роботи в бюджетному комітеті, щоб раз і назавжди запровадити автоматичний механізм дотування областей. І він прививив регіональних керівників «до чемності»: вони тепер заходять до кабінетів з необхідними від місцевих дарів руками.

Є ще кілька речей, які чудово нині спрацюють у бюджетній сфері. Заради ефективних і корисних для країни речей я ще раз ризикнула б «відпочити» від опозиційності... Сподіваюсь, ви правильно мене зрозумієте. Я готова ще раз присвятити свій професіоналізм тому, щоб налагодити життя в Україні.

— Під час своїх поїздок регіонами ви відчуваєте до себе негативне ставлення?

— Люди інтуїтивно відчувають, що коли стільки бруду летить на одну особу, то це односторонньо комусь потрібно.

Я бачила сльози в очах галичан, коли ми широко розмовляли про гірку долю нашої України. Ці розмови не відлякали і слобожан: мене в Харкові і Луганську приймали не гірше, ніж у Львові. І якщо рейтинги, в яких наш блок не подолає чотиривідсоткового бар'єра, — це заспокоїлива мікстура для певних сил, то для мене набагато ефективнішими є інші «лікувальні засоби»: я вірю, що на заході і в центрі країни ми зберемо двадцять відсотків голосів, на сході — вдвічі менше.

— Але ви, здається, жнете жито на електральному полі «Нашої України». Якщо ваш прогноз справдиться, то цим урожаєм ви значно послабите позиції Віктора Ющенка.

— А в нас з'являється багато прихильників, які бачать гарантовану прохідність блоку Віктора Ющенка і тому міркують так: «Ющенко все одно до парламенту потрапить, то краще проголосуємо за Тимошенко»...

— А ви впевнені, що чорна тінь «каліфорнійського в'язня» вам не перешкодить? До речі, не припускаєте, що, захищаючи Павла Лазаренка, ви тим самим підставляєте себе під приціпний вогонь критики?

— Я його не захищаю. Для цього в нього достатньо адвокатів, і я не збираюся відбирати у них заробіток. Я залишила політичну команду Павла Івановича задовго до всіх його неприємностей. Ми з ним різні люди. Злочинцем будь-яку людину можна назвати тільки після рішення суду. А нас ще не ознайомили з його вердиктом. Чи не так?

— Прихильники уряду Ющенка багато говорять про унікальність команди екс-прем'єра. Команди, в якій ви були на перших ролях. Прихильники уряду Кінаха стверджують, що нічого особливого попередники не зробили: збільшення показників не припиняється. То, може, справді справа не у вашій унікальності, а в закономірному оздоровленні вітчизняної економіки?

— Мені здається, що унікальність нашої команди вимірюється не якимись показниками, а безпрецедентним доти кроком: ми вперше від декларацій про наведення порядку перейшли до ефективних, радикальних дій. А нинішній уряд обслуговує те, що за такий короткий час вдалося побудувати нам в уряді Ющенка.

— Ми уважно прочитали виборчу програму вашого блоку, але так і не зрозуміли, в чому її особливості, чим вона відрізняється від «березневих тез» ваших опонентів?

— Програма багатьма сприймається як формальний аспект кампанії. Вона має бути подана для реєстрації у ЦВК, от її і складають. Звичайно, при цьому не заощаджуючи на красивих обіцянках. Але здебільшого ті, хто «гарантує і забезпечує», не збираються виконувати своїх риторичних гасел. Вони просто використовують своє «епістолярне» натхнення, щоб програма сподобалася виборцям, які знічев'я її прочитують.

— Ви також захотіли сподобатися?

— А чим ми гірші за політичних конкурентів? Правда, ми вірші не цитуємо. І маріхуану не легалізуємо... А якщо без іронії, наша унікальність в іншому — програму «Блоку Юлії Тимошенко» буде виконано. Бо вона складалася не на основі заданих правил від ЦВК, а на основі чітких розрахунків, продуманих механізмів наших дій. Якщо ми кажемо, що в нашому суспільстві є можливість покрити витрати, то ми чітко знаємо, звідки і яким чином ці кошти мають узятися.

— Як ідеали в політиці й економіці обстоюватиме «Блок Юлії Тимошенко», якщо перемаже на виборах?

— Якщо коротко, ми нарешті, через десять років бездарно витрачених можливостей, почнемо будувати наше життя.

— Юліє Володимирівно, а якщо спіткає поразка, чим займатиметься ваша команда і ви особисто? Адже може бути так, — попри ваші оптимістичні прогнози, — що ви не потрапите до парламенту?

— Не може цього бути. Якщо я ставлю мету, ніколи не думаю про запасні плацдарми, додаткові аеродроми. Це погана прикмета. Ви ж не бажаєте нам поразки? Сподіваюсь, ви не належите до тих журналістів, які вважають, що моя єдина мета — це влада для вгамування власних амбіцій? Мені не потрібна влада заради влади. Я просто пропоную ту якість політики, яка може відродити мою країну. І якщо люди що якість політики не приймуть, якщо я зроблю все, що можу і навіть більше, але це не знайде підтримки в суспільстві, то...

— То що?

— То йому потрібна інша політика. Але давайте не будемо про сумне. Я хочу запевнити вас в одному: нам неважливо, ким бути — переможцями чи першими. Ми не залежимо від штучного визнання або улесливих нагород. Ми хочемо і можемо допомогти. Ми будемо це робити незалежно від того, де і в який момент перебуватимемо. Чи будемо працювати в парламенті чи в підпіллі, у владі чи в опозиції, у президентському палаці чи у в'язниці — за переконанням.

— Ми справді не належимо до тих журналістів, які звинувачують вас у всеосяжній амбітності. Але... Аналітики, які тривалий час спостерігають за вашою діяльністю, стверджують: Тимошенко не можна надавати практично необмеже-

ну владу. Скажіть, як суспільство має застрахуватися від імовірного використання вами керівної посади не за прямим призначенням?

— Ну поки що я цієї посади не маю. Є час поспостерігати. І аналітикам також... Давайте разом розберемося, як застрахуватися від «безмежної сваволі Тимошенко». Мене прокрутили вже через такі жорна, що я з принципу доведу: все моє життя буде присвячене моїй країні, моєму народові, мільйонам моїх братів та сестер, а не навпаки. Скажіть, якби я була така, як інші, навіщо мені було робити те, що кинуло мене за лук'янівські ґрати? Навіщо мені був шалений опір тінювиків? Хіба не могла я жити спокійно і безтурботно? Невже для моєї виразки тюремна баланда — найкраща дієта, що я, ризикуючи здоров'ям, життям, врешті-решт, у такий спосіб хотіла дорватися до необмеженої влади?

Я думаю, що аналітики, про яких ви кажете, помиляються. Я переконана в цьому. Інакше після приходу до влади, а я, хоч невелику, але мала її, разом з усіма «колегами» наповнювала б не державний бюджет, а власні кишені. До речі, наповнені кишені були б непоганим стартом до завоювання необмеженої влади. Я обрала інший шлях.

— А ви збираєтесь балотуватися в президенти?

— Я думаю, що це було б дуже необачно — ділитися сьогодні такими планами. Після перемоги на парламентських виборах я боротимусь за добробут моєї країни. Окремо нашою командою або у складі збірної команди, але ми приводитимемо до влади патріотів і професіоналів.

— До речі, про збірну команду. Кого ви бачите у її складі в майбутньому парламенті? Якщо це не таємниця, звичайно.

— Я цього не приховую. Це блок Олександра Мороза, «Наша Україна» Віктора Ющенка. І блок, який очолюю я.

— Юліє Володимирівно, ви плануєте блокуватися з лівими Олександра Мороза, а самі останнім часом не приховуєте свого «махрового націоналізму».

— Я справді вважаю себе націоналісткою у кращому розумінні цього слова: людиною, яка готова віддати життя за свою політичну націю і свою державу.

— Кажуть, що цілі десанти російських іміджмейкерів допомагають вам створювати позитивний імідж борця за національні інтереси України?

— Як людина конкретна, хотіла б уточнити, хто саме каже. Ні, ми не користуємося допомогою ні десантів, ні мобільних груп. Ні з Росії, ні з далекого зарубіжжя. По-перше, нам це просто не потрібно. По-друге, від них мало реальної користі. Ми маємо досвід роботи на виборах 98-го року з російською компанією: чудові хлопці, класні, але поки вони розібралися в українських реаліях, саме закінчилася виборча кампанія.

— Члени вашого блоку на зустрічах з виборцями стверджують: якщо вибори не владяться сфальсифікувати, вони стануть несподіванкою для багатьох. Ця «несподіванка» дуже цікава в контексті іншого політичного прогнозу. Михайло Погребінський недавно висловив «власну думку»: в Україні готується фальсифікація виборів. Спецнарий такий: за два тижні до волевиявлення буде заявлено дані, що неадекватно відбивають реальну ситуацію. Наприклад, БЮТ набирає 13—15 відсотків. Через кілька годин після закриття виборчих дільниць прибічники опозиційних політичних сил оприлюднюють інформацію про результати паралельного підрахунку голосів. Зрозуміло, вони не збігатимуться з офіційними даними ЦВК. При цьому буде заявлено, що решту результатів треба сприймати як сфальсифіковану, тобто, як можна зрозуміти, натяк, що у ролі фальсифікатора виступите і ви. Прокоментуйте, будь ласка, цю ситуацію.

— Цю ситуацію можна прокоментувати не тільки в контексті сценарію від політолога пана Погребінського, а й інших. Але ми власними силами, і в співпраці з іншими політичними силами, готові запобігти фальсифікації. Для цього нам потрібно всього-на-всього чотири спостерегачі на дільницю. Це десь 150 тисяч людей. Сьогодні вони повністю мобілізовані і проходять спеціальне навчання, як не допустити фальсифікації. Бо те, що намагатимуться зробити іноземні спостерегачі, не матиме серйозної ваги. Вони надто наївні і довірливі, щоб змагатися з нашими вітчизняними «політтехнологами». Ми зможемо одночасно з Центризборчком оголосити результати голосування шляхом альтернативного підрахунку голосів за протоколами комісії.

— Вам не здається, даруйте за неділякатне запитання, що у вашому найбільшому оточенні працюють «агенти впливу», завдання яких — ізольовувати Юлію Тимошенко від перемоги?

— Це можна припустити, знаючи, що у людей, які ведуть з нами бій, немає моральних обмежень. Але ми не боїмося ні агентів, ні їхнього впливу. Ситуація швидко відфільтрує їх на поверхню. Так, як це було в Донецьку, де лідер обласної організації «Батьківщини» зробив «незрозумілий кульбіт» у бік наших опонентів. Основа нашої команди викристалізувалася вже давно і пройшла випробування часом. Тому, якщо припустити, що влада зараз намагаться скористатися «агентами впливу», гадаю, користі вона не отримає, бо неможливо зруйнувати ідеологію, систему координат, перевірену в'язницями, переслідуваннями. Отже, так звані агенти даремно їдять хліб.

— Ви вірите, що є непродажні журналісти? Знову ж таки кажуть, перепрошуємо за це «узагальнене» слово, що підтримка журналістами опальної Тимошенко коштує вам недешево?

— Насправді порядні журналісти є, і ціну їм скласти неможливо. Саме їхнє життя — це право казати правду. А іноді — право вмирати за правду. На землі народжуються хробаки й орли. Це різні особини. Але й ті, і ті — невід'ємна частина життя.

— Давайте продовжимо тему купівлі-продажу, маємо на увазі приватизацію державного майна. Нещодавно ви заявили, що приватизувати все — це крайність, а прийшовши до влади, проведете системну інвентаризацію процесів приватизації. Це що, нова експропріація експропрійованого?

— Ні, це не означає, що ми виступаємо за те, щоб знову відбирати і ділити все по-новому. Ми кажемо про те, щоб доскіпливо проаналізувати, що і як приватизували та яка від цього користь Україні. Адже не таємниця, що після здобуття незалежності на ринок було викинуто величезні ресурси. І цим ми їх знецінили. По суті, чимало стратегічних підприємств за безцінь прибрали до рук наближені до влади бізнес-групи. А сьогодні вони активно люблять приватизацію інших стратегічних об'єктів, таких, наприклад, як нафто- та газотранспортна система України. На наше переконання, ці об'єкти мусять назавжди залишитися у власності держави. Бо, втративши їх, Україна не тільки втратить потенційні два-три мільярди доларів бездиректних надходжень щорічно, а й фактично із провідної держави в регіоні перетвориться на напівзалежну територію, де шкловито пануватиме іноземний капітал. Адже вітчизняний капітал сьогодні ще не готовий на рівних конкурувати з транснаціональними компаніями. За цих умов приватизаційну політику треба припинити. Ще раз повторю: стратегічні об'єкти потрібно залишити у власності держави, а управляти ними має кваліфікований менеджмент. І прибуток, а це майже 12 мільярдів доларів щороку, йтиме до бюджету, а не до кишеней представників кланів. Тоді можна буде підвищити пенсії не на десять, а на сотні гривень.

— Ви активно критикуєте Земельний кодекс. Що вас у ньому не задовольняє? Ви проти того, щоб селяни стали власниками землі?

— Ми не проти того, щоб селяни були власниками землі. І всі наші кроки спрямовано саме на це. А нинішня редакція Земельного кодексу якраз і призведе до того, що хлібороби втратять свою землю. Якщо найближчим часом до нього не буде внесено змін, то матимемо можливість спостерігати, як селяни перетворюються на кріпаків. Селяни хочуть мати землю, і я їх підтримую у цьому прагненні. Але ж погнаться: за останні десять років їх зробили тотальними жебраками. Тобто не створено системи інвестування і кредитування аграрного сектору, не розроблено системи оцінки землі. І в цей час земля стає приватною власністю. Чи не втратять вони її завтра? Тому я підтримую приватну власність на землю, але тільки для громадян України і тільки тоді, коли люди матимуть кошти для господарювання на цій землі. Бо ті, хто любивав цей Земельний кодекс, кажуть, що іноземці не можуть купувати землю. Але вони мовчать про те, що за цим кодексом землю можуть купувати юридичні особи. То я запитую: хто заборонить іноземній компанії стати на 90 відсотків засновником юридичної особи і купувати землю? Як бачимо, за дуже гарними словами про ринкові реформи та право селян на землю стоїть дуже конкретні речі. А за цими конкретними речами — конкретні люди, які сьогодні хочуть купувати не тільки землю, а й владу.

— Щоб цього не сталося, мають бути якісь противаги. Виступаючи на установчому з'їзді блоку, ви заявили про необхідність конституційного закріплення прав опозиції, про те, що саме вона повинна формувати Рахункову палату, Центризборчком. Чи не могли б ви конкретизувати ваші пропозиції?

— Кращого контролера влади, як опозиція, не знайти. Тому ми пропонуємо, щоб права опозиції було закріплено в Конституції. Мені здається, що насамперед до цих прав має належати право формування контрольних органів, наприклад, Рахункової палати. У Центризборчком також має бути більший вплив опозиції, бо тоді на противагу адміністративній вертикалі влади опозиція зможе контролювати виборчий процес. Якщо говорити про Верховну Раду, то там опозиції мають належати бюджетний комітет та комітет з свободи слова. Опозиція також повинна мати право формувати спеціальні слідчі комісії. Мало того, я переконана, що опозиція могла б формувати і прокуратуру, адже для збереження суспільного балансу влада матиме Службу безпеки та Міністерство внутрішніх справ. Ще один важливий елемент забезпечення прав опозиції — доступ до засобів масової інформації. Щоб ті, хто буде в опозиції, почувалися комфортно, ніж ми сьогодні.

3 гостей «Голосу України» розмовляли Людмила КОХАНЕЦЬ і Сергій ЛАВРЕНЮК.

Гасло блоку: «Наш закон — воля до справедливості»

Хто на світі наймиліший, найгарніший, найдобріший,

Region: політичний спектр

Дещо про чорний і білий піар

Останніми днями найзахідніша область України — Закарпаття стало об’єктом посиленої уваги багатьох партій і блоків. Його відвідали Олександр Ткаченко, Леонід Кравчук, Валерій Хорошковський, Василь Кремень, Віктор Ющенко, Володимир Литвин, Олександр Омельченко... І майже всі вони, окрім Віктора Ющенка, обрали «камерну» форму спілкування з електоратом —приміщення облмуздрамтеатру, актові зали університету та інститутів. Ющенко вийшов на площі — в Ужгороді, Мукачевому, Хусті й навіть у віддаленому гірському селищі Дубовому Тячівського району — й зібрав, за свідченням закарпатської преси, близько 20 тисяч слухачів. У день його візиту прес-служба виборчого блоку «Наша Україна» оприлюднила в закарпатській газеті «Старий Замок» заяву «Чим пахне білий піар?» — про підпалювання кількох біг-бордів з Віктором Ющенком, а також про те, що в селах Мукачівського району з’явилися «благодійники» з борошном і макаронами та іншими продовольчими товарами, які щедро роздавали виборцям, скромно додаючи: «Голосуйте за «Нашу Україну». А подарунки ці з душком і навіть з хробаками. «Хитрий і дуже негарний маневр обрали опоненти, щоб напередодні приїзду лідера блоку В. Ющенка бодай якось дискредитувати його соратників... Виборчий блок «Наша Україна» заявляє, що жодних продуктових подачок не роздавав і робити цього не збирається. Це суперечить не тільки чинному законодавству, а й ідеологічним засадам блоку... Тому цілком відмежовуємося від методів тих, котрі звикли вішати людям на вуха макарони — як словесно, так і натурально», — йдеться у заяві.

А до будинку начальника Берегівського міського штабу блоку «За єдину Україну!» Івана Паука днями підкинуто гранату та димову шашку й записку брутального, погрозливого змісту.

Птаха щастя завтрашнього дня

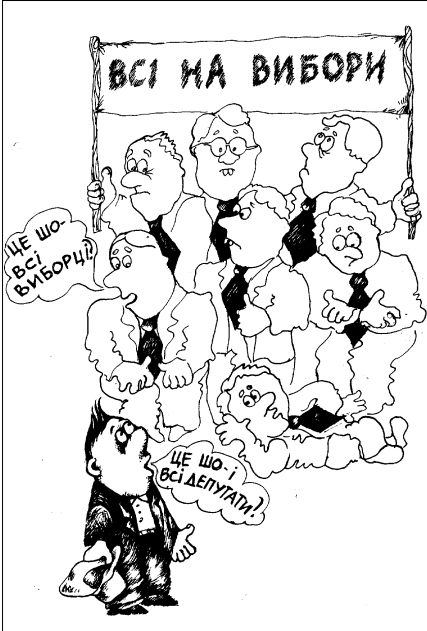
Найпопулярнішими в Закарпатті є п’ять блоків — «Наша Україна», СДПУ(о), «За єдину Україну!», блок Юлії Тимошенко та «Жінки за майбутнє». Прихильність закарпатців до блоків «За єдину Україну!» та «Жінки за майбутнє», особливо тих, хто постраждав від повеней восени 1998-го та в березні минулого років, зрозуміла: держава й справді зробила багато для того, щоб не залишити їх наодинці з бідою, а жінки України були серед тих, хто прагнув надати найрізноманітнішу гуманітарну допомогу. СДПУ(о) свого часу стала однією з найбільших партій у краї й залишається такою тепер. Стосовно «Нашої України», то її лідер Віктор Ющенко завоював особ-

ливу прихильність людей у перші ж повеневі дні березня минулого року. З його іменем закарпатці пов’язують і погашення боргів із виплати зарплат та пенсій, і те , що його уряд, який забезпечив реальне піднесення економіки, було несправедливо відправлено у відставку. Юлія Тимошенко в свідомості закарпатців — не лише особистість, завдяки якій забуто хронічне й безцеремонне відключення електроенергії, а й смілива жінка, котра зазнала гонінь, виступивши на захист пересічних громадян проти сильних світу цього.

Щодо бажаних стати депутатами різних рівнів, то область за їх кількістю посідає одне з чільних місць в Україні. Так, по одномандатному виборчому округу № 70, до якого входить і обласний центр, на одне місце в парламенті претендує аж 29 кандидатів. На одне місце в обласній раді Ужгородська міська територіальна виборча комісія зареєструвала по десять кандидатів. Те саме можна сказати й щодо Ужгородської міської ради. Подібна ситуація і в інших виборчих округах. І для цього є підстави — останніми роками інтереси області в парламенті, вважає кандидат у народні депутати по виборчому округу № 70 професор Василь Химинець, представляли і захищали депутати, котрі жодного разу не були єдиною обласною командою в парламенті. Бо за роки незалежності були розділені за політичними поглядами, майновим цензом і кардинально різнилися за розумінням історико-економічних особливостей розвитку Закарпаття та сьогодишнього менталітету закарпатців. Тому Закарпаття в парламенті мають представляти не «легіонери», а люди, які до тонкощів знають проблеми краю, бачать шляхи їх розв’язання, не тільки на словах, а й на ділі відстоюватимуть його інтереси і лобіюватимуть їх у Києві.

А тим часом податкова служба області виявила у 50 претендентів на парламентський мандат розбіжності із зазначеними ними та перевіреними даними про доходи і передала зібрану інформацію до окружних виборчих комісій.

Величезний природний, з огляду на багатство родовищ мінвод та рідкоземельних елементів, лісів, кліматичних умов для успішного функціонування оздоровниць та розвитку туризму, потенціал, найвигідніше, порівняно з іншими регіонами, географічне розташування ще не використовують на благо розвитку краю, а його напрочуд працюючі люди не можуть знайти застосування своїм рукам і своєму талантові. І тому хочуть бачити в парламенті таку силу, котра розуміла б їхні болі та прагнення, а не обіцяла «птаху щастя завтрашнього дня». Думається, та сила знайде свої чіткі обриси після 31 березня й закарпатці у своєму виборі не помиляться. Бо щоки можна надувати постійно, електорат — ні.

Ідуть у владу й журналісти

Вирішили балотуватися в органи влади й закарпатські журналісти. Редактор газети «Старий Замок» Юрій Клованич висунув свою кандидатуру в обласну раду по місту Мукачевому, редактор тижневика «РІО» Петро Гойс — по Ужгороду, журналіст Іван Берец — по Хусту, редактор газети «Ужгород» Олег Діба, редактор «Радіо 104,7 FM» Федір Шандор — до Ужгородської міської ради. Не обійшлося й без прикрощів: днями невідомі особи закидали пляшками з різнокольоровими фарбами будинок та автомобіль журналіста Михайла Папіша. Він висунув свою кандидатуру до обласної ради по місту Береговому і є довіреною особою кандидата в депутати Верховної Ради України по Берегівському виборчому округу № 72 Михайла Форкоша. Перед тим йому кілька разів телефонували, намагаючись, що пише не те, що треба (Михайло — член Національної спілки журналістів України, власкор кількох обласних газет — «Новини Закарпаття», «ФЕСТ», «Старий Замок»). Замовники цієї брудної справи, за словами Михайла Папіша, відомі. Це «білі комірці», що прагнуть влади. На його подвір’ї зловмисники залишили записку брутального змісту, щоб залякати журналіста та його сім’ю. «Пляшковий» метод було застосовано перед тим і щодо приміщення редакції газети «Європа — центр», яка підтримує «Нашу Україну».

Журналісти мотивують свої рішення бажанням змінити владу на краще. Хоча єдності й журналістської солідарності в їхніх лавах, судячи з публікацій різних газет, немає. Раптово зросли тиражі окремих видань, знову виходять у світ газети, котрі в період міжвиборного затишшя одразу впадають у летаргічний сон.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.
Закарпатська область.

Мал. Вікторії ГЛАЗОВОЇ.

Порожні клітини і квадратні метри

Багатолюдний мітинг відбувся в Кіровограді. Його учасники прийшли підтримати кандидата на посаду міського голови та в народні депутати Валерія Кальченка, якого напередодні рішенням міської та окружної виборчих комісій було позбавлено права участі у виборчих перегонах.

На площі перед міськвиконкомом розкинулися намети: голова Кіровоградської обласної громадської організації «За чесні вибори» Костянтин Гаркуша та член цієї організації інвалід Олександр Мостовий (обидва — колишні воїни-інтернаціоналісти, орденоносці) оголосили безстрокову голодовку.

На мітингу йшлося про безпідставність звинувачень на адресу Валерія Кальченка, якому закидають, що він у декларації про доходи замість прочерків залишив порожні клітини, а площу власної квартири вказав на кілька квадратних метрів більше, ніж вона є насправді. Мова йшла і про те, що намагання будь-якою ціною усунути Валерія Кальченка від участі у виборах — цілком логічне, бо він має величезну популярність у населення області.

Учасники мітингу одногослоно підтримали резолюцію, адресовану голові Центрвиборчкому Михайлу Рябцю, в якій висловлюються глибока стурбованість за долю майбутніх виборів, недовіра територіальній (міській) та окружній виборчим комісіям.

Олег БОНДАР.

ПОЛІТИКА

Офіційно

Остаточне НЕ ОЗНАЧАЄ ОСТАННЄ

Чесно скажу: чого не чекав, то це продовження «справи про СП», яку розглядав Конституційний Суд (КС) України. Коротко нагадаю. 29 січня цього року КС нарешті ухвалив рішення про тлумачення ч. 1 ст. 5 Закону України «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб’єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та засобів вітчизняного походження» і ч. 1 ст. 19 Закону України «Про інвестиційну діяльність». Цього рішення чекали довго й напружено. Справу було вирішено після того, як Верховна Рада під час затвердження бюджету на 2002 рік пішла на компроміс з Кабінетом Міністрів і внесла зміни до чинних законів, які дали б змогу КС ухвалити рішення, що задовольняло б уряд. Водночас несподівано для багатьох поборників прав іноземних інвесторів КС своїм січневим рішенням роз’яснив, що чинне законодавство є підставою для «відмови у наданні» пільг та «відмови у припиненні» раніше наданих пільг у сфері валютного і митного регулювання та оподаткування. Що було сприйнято не інакше, як те, що нові пільги не надаються, а СП, які ними користалися, мають право і далі ними користатися.

Рішення КС, як і всі судові рішення, обов’язкові до виконання, але на відміну від інших вони остаточні й оскарженню не підлягають. Саме остаточні згідно зі ст. 150 Конституції України, тобто такі, що їх не можна змінити.

Здавалося б, «справу СП» можна здати до архіву. Та, на жаль, мабуть, у нас, як у деяких сім’ях: *остаточне* рішення — рішення, яке приймає чоловік, перш ніж усе вирішить жінка. Після того, як оголошене рішення у «справі СП» проаналізували лінгвісти та юристи, після того, як було опубліковано їхню думку, Конституційний Суд раптом вирішив, що він «припустився неточності». В «пожежному» порядку вносяться доповнення до регламенту суду про те, що Конституційний Суд «після офіційного оприлюднення рішення, висновку може з власної ініціативи або за заявою однієї із сторін конституційного провадження виправити допущені в рішенні, висновку неточності, описки, редакційні або технічні помилки». Після чого КС своєю ухвалою змінив рішення щодо проблеми СП з точністю до навпаки — роз’яснивши, що пільги не тільки не надаються новим інвесторам, а й їх дія припиняється для тих, хто мав на них право. Оце вже воістину «не такий страшний закон, як його тлумачать». Рішення КС змінено ухвалою, що, як і рішення суду, є остаточною (!?) і не може бути оскаржена. Ось тільки, де гарантія, що КС не захоче завтра змінити це саме рішення або інше, яке було ухвалено, наприклад, рік тому? Без відповіді залишилися й інші запитання. Наприклад, чи міг Конституційний Суд вносити зміни до остаточного рішення, чи міг суд вносити зміни до рішення, постановленого до внесення доповнень до регламенту КС, хто може підтвердити конституційність рішення суду про внесення доповнень до регламенту КС і ухвали про внесення змін до рішення у справі про СП? І невже КС, як єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні, маючи виняткові права на тлумачення законів, не може приймати рішення так, щоб ніколи не вносити до них змін, дотримуючися тим самим Конституції в частині остаточності (незмінності) ухвалюваних рішень?

Звісно, сьогодні Конституційний Суд виправдовуватиме свої дії тим, що світова практика знає такі прецеденти. До речі, про практику інших країн у питанні зміни рішень КС. Наприклад, Росії. Схоже, саме законодавство цієї країни було використано нашим КС під час доопрацювання регламенту суду. Так-от, у Росії виправлення до рішення КС вносяться лише для виправлення «неточностей у найменуваннях і позначеннях, описок, очевидних редакційних та технічних помилок». Крім того, можливість виправлення рішень визначено не тільки регламентом КС, а й федеральним конституційним законом про Конституційний Суд. Ми пішли далі. Встановили, що виправляти можна не тільки неточності в найменуваннях та позначеннях, а взагалі всі неточності, виправляти можна не тільки очевидні редакційні й технічні помилки, а всі описки, редакційні та технічні помилки. Право змінювати рішення КС у нас узагалі не встановлено ні в Конституції, ні в законі про Конституційний Суд. І тим паче змінювати рішення суду ухвалою, а не рішенням.

Рішення КС Російської Федерації знаходять відображення в кількох видах: постановвах, ухвалах і висновках. Тому, коли вносяться виправлення до рішення суду, Конституційний Суд Російської Федерації має право приймати ухвали. А в нас законодавство встановлює, що ухвали КС мають процесуальний характер, отож ухвалою не можна вносити зміни до рішення суду, як це передбачено «ньо-регламентом» КС України. Все це ставить під сумнів конституційність і взагалі законність доповнення регламенту КС України та його наступну ухвалу щодо зміни рішення у справі про СП. Приймавши, таким чином, ухвалу про виправлення рішення, КС поклав першу цеглинку у фундамент недовіри до себе як єдиного органу конституційної юрисдикції в Україні, втрати свого впливу на загальнодержавні процеси. І вкотре показує, як багато ще належить зробити Україні, щоб вона стала справді правовою державою.

Сергій ДЕМСЬКИЙ.

Адмінресурс вичікує

Нинішня передвиборна кампанія характеризується не тільки «новими» технологіями, а ще й дивовижним вичікуванням чиновників. Тому, що наш чиновник не мамонт — він не висовується, бо жити хоче. Таке вичікування моменту є характерним симптомом хвороби нашого суспільства — відсутності демократії. Стаття 186-2 Кодексу про адміністративні правопорушення передбачає відповідальність за порушення законодавства про вибори Президента України і народних депутатів. Але її дію, мабуть, призупинив його Величність Чинovníк. А раптом особа, яку він (чиновник) покарає, стане народним депутатом, що ж йому тоді робити? Вказана стаття кодексу передбачає відповідальність, зокрема, за опублікування або поширення іншим способом неправдивих відомостей про кандидата в депутати. Як відомо, таких відомостей сьогодні хоч греблю гати, але кандидати чи їх прибічники, що розповсюджують «бруд», не страждають. Може, якби відповідальні за це правоохоронні органи виконували свої обов’язки як слід, не було б у нас стільки «чорної» агітації, а процес виборів йшов би цивілізовано?

Едуард СЕРГІЄВ.

Щоки можна надувати постійно, епекторат — ні

Хто «забруднює» «Чисті метали»

Або «бермудський» трикутник в українському варіанті, в якому безслідно зезають не ті, хто має насправді зезати

Це не перебільшення, що Світловодському заводу «Чисті метали» повезло на голову профспілкового комітету. Люди, які працюють на цьому підприємстві, пережили недавно важкі, страшні, трагічні часи. Скажемо просто і зрозуміло, що відбувалося: унікальний завод напівпровідникової продукції і його трудовий колектив згоралися і гинули. Шезали.

І це нікого не хвилювало, крім, уявіть собі, голови профкому Людмили Безрукавої. Саме з її ініціативи у 1997 році звільнили тодішнього директора «Чистих металів» Юрія Гаврилюка за невиконання умов колективного договору. Безрукаву та її однодумців не влаштовувала неспроможність врятувати і зберегти завод цілим та потужним, те, що підприємство дробили на маленькі товариства і всілякі дочірні заводики, які потім порізно закривалися і залишали людей без роботи. І без всіх ще недавно звичних соціальних тилів.

Те, що врешті-решт директором «Чистих металів» було призначено Володимира Волкова, котрому мов назад вдалося «повернути процес», теж заслуга профкому заводу. Профкомівці спершу влаштували Волкову «обструкцію» — добрячий іспит, щоб «зняти з нього пробу». Чи не туди ти, мовляв, поведеш нас, куди вели попередники — у безвість? Нас цей варіант, так і знай, не влаштовує...

Отут і треба сказати, мабуть, головне: не туди, куди слід, вела завод передусім держава. Там, у верхах, у Києві тобто, з цим, вочевидь, не всі погодяться. Але як ще класик говорив, факти — річ уперта. Після перетворення «Чистих металів» на акціонерне товариство 57,2 відсотка акцій залишилися у власності держави. Вона й мала показати, що спроможна зарадити підприємству. І намагалася це зробити. Шукала й шукала «Чистим металам» ефективного власника. Тричі Фонд держмайна виставляв свій пакет акцій підприємства на аукціони, одначе охочих придбати його так і не знайшлося. Кого спокусить такий непривабливий і обтяжливий завод, у якого придане — 15 мільйонів гривень боргів?

Урешті-решт, восени 2000-го у Фонді держмайна пригадали, що роком раніше указом Президента в Україні утворено кредитно-гарантійну установу (КГУ) з підтримки малого та середнього підприємництва. Завданням якої саме і визначили надання

суб'єктам підприємництва та бізнесу «позичок, консультативних та інших послуг з фінансування діяльності». І хоча «Чисті метали» ніяк не віднесеш до розряду малих чи й середніх, однак вирішили, що саме КГУ і стане їм у пригоді. Заступник голови Фонду держмайна Михайло Четочев і в. о. голови правління ЗАТ «Кредитно-гарантійна установа» Оксана Слюсаренко склали і підписали акт, за яким відомі 57,2 відсотка акцій БАТ «Чисті метали» і було передано до статутного фонду ЗАТ «Кредитно-гарантійна установа».

Заводчанам, відразу скажемо, все це здалося дуже загадковим. Бо на яких умовах передано — невідомо. На умовах тимчасового, тривалого чи, може, ще й «довічного» управління чи користування? Тим паче, що слідом із Фонду держмайна надійшло дивне розпорядження — внести зміни до реєстру акціонерів БАТ «Чисті метали», враховуючи, що державного пакета акцій не залишилися. А де він, спитати б, подівся? Якщо купівлі-продажу не було, то, виходить, не просто передали на якихось там умовах, а... подарували, чи як це ще розуміти?

— І це мене насторожило, і взагалі було якесь передчуття, що усе це добром не закінчиться, — каже тепер директор «Чистих металів» Володимир Волков. — Але нам подітися нікуди було. Та й вивчивши пильно указ Президента про утворення КГУ, я погодився і сподівався, що КГУ нам справді допоможе.

Сьогодні, через півтора року, створюється ж бо враження, що надії Володимира Миколайовича виправдалися? Адже завод ожив і, як на нинішні часи, дуже пристойно працює. Півтори тисячі осіб знову мають роботу. Ще недавно завод ледь виробляв 4 тонни кремнію на місяць, зараз виробляє 14 тонн. Є різниця? І середня заробітна плата сягнула 600 гривень, а у робітників основних, «плавильних» спеціальностей — і понад тисячу, що теж, погодьтеся, неабияке радісне досягнення.

Зі свого боку, трудовий колектив виявився достатньо ефективним і здібним власником. Тут постаралася профспілкова організація, про що в один голос говорили нам в цехах робітники — Валентин Майстренко, Анатолій М'ячин, Олександр Байдиский, Іван Гризло та інші. А голові правління і директору Володимирі Волкову вдалося зібрати

докупи БАТ «Чисті метали», ліквідувавши його поділ на дочірні підприємства, і для початку «розкрутити» ті потужності, від «обертання» яких не зупинити тепер інерції та просування до повного відновлення виробництва. Повернуто до життя цех нестандартного обладнання, який дав змогу власними силами модернізувати і базовий цех вирощування монокристалічного кремнію. І це, нагадуємо, за якихось півтора року...

— Так, кредитно-гарантійна установа нам допомогла, — погоджується Володимир Волков. — Тим, що ввела «Чисті метали» в спільне підприємство «Сілікон». Цим ми відмежувалися від 15 мільйонів боргів ще за ті роки, коли практично не працював. Але не про це зараз хочу сказати. А про те, що на цьому місці КГУ й вичерпалася. Далі КГУ допомагала хіба тим, що не втручалася і не заважала нам працювати...

Тричі завод намагався за «посередництва» КГУ взяти край необхідні банківські позички і тричі з цього нічого не вийшло. Надії на спроможність фахівців спеціальної установи, запровадженої указом Президента, розстанули, як торішній сніг.

— Ми викрутилися і викручуємося досі за рахунок власних можливостей і коштів, — зауважує Володимир Миколайович. — І всього, чого домоглися, домоглися винятково самотужки. Зате тепер КГУ згадала про нас та вирішила показати, хто «старший». Затіяно щось незбагненне, що ні в які ворота державних інтересів не лізе.

У відповідь на це щось незбагненне у Дніпропетровську, в ЦК профспілки металургів шойно відбулася надзвичайна подія: екстрене засідання скликала голова профкому зі Світловодська Людмила Безрукава. Ажже досить було світловодським «Чистим металам» підвестися з колін і хоч трохи розпрямитися, аж ЗАТ «Кредитно-гарантійна установа» з претензіями: а де наші дивіденди? Як дивіденди? Та дайте заводу звестися на повний зріст! Чи для якої іншої мети створювалася КГУ, а держава передавала їй свій контрольний пакет акцій? Хіба не для того, щоб унікальний завод повертався на звичні коліс позиції?

— І знаєте, з чим не погоджується КГУ? — не стримує свого гніву Людмила Безрукава. — З тим, що наче марно так активно поновлюємо робітників на роботі. Що виплачуємо «фантастичні» зарплати. Що обиди в

цехах у нас коштують копійки і т. п. А оскільки ми цих звинувачень не приймаємо, КГУ підготувало рішення про відкликання «Чистих металів» з СП «Сілікон». Навіщо? Аби провчити нас, таких розумних, неслухняних та непокірних, і повернути завод у те безнадійне становище, в якому він перебував ще два роки тому. Випускайте дух і спускайтеся знову на дно...

Є всі підстави стверджувати, що якщо КГУ не своє істинне обличчя демонструє, то тоді не виконує тих завдань, які покладені на нього указом Президента і відповідно державою. І насправді переслідує винятково свою мету, пам'ятаючи, що дарованому конові (тобто акціям) у зуби не дивляться. Ось, на нашу думку, коли досі наче «утаємничене» стає очевидним: держава передала свої корпоративні права на відкуп структурі, для якої не своє, щоб відродження виробництва було головне. Це уже в нас як традиція: кажемо одне, а робимо зовсім інше. Тому бунт, учинений профспілкою металургів, більш ніж праведний.

Адже на столі директора Світловодського заводу Володимира Волкова лежить копія персонального розпорядження прем'єра Анатолія Кінаха. Цитуємо його дослівно: «Провш терміново здійснити комплекс заходів, спрямованих на захист майнових інтересів держави, забезпечення дотримання законодавства та надати допомогу ЗАТ «КГУ» у відновленні виробництва БАТ «Чисті метали».

— І ми за те, каже Володимир Волков, — щоб держава захистила свої інтереси. Але щоб захищала і наші інтереси, інтереси трудового колективу. Та щоб справді дотримувалося законодавство. А за законом контрольний пакет акцій заводу «Чисті метали» все ще належить державі. А на ділі у відновленні — хоч уже не у відновленні, а у продовженні його виробництва щонайменше треба бодай не заважати і не встромляти палиці в колеса трудовому колективу.

Бо третій у цьому згубному «бермудському» трикутнику, а саме — КГУ, виявився зайвий. Безслідно зникати мають не унікальні підприємства з чудовими нашими людьми, а структури з апетитами для «вибраних». Хіба це комусь в Україні все ще не зрозуміло, шановний Анатолію Кириловичу?

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Світловодськ Кіровоградської області— Дніпропетровськ.

Одеські катакомби

 Репортер

Ідемо Холодною балкою, де й справді якось незатишно й мерзлякувато. Якби не інструктор, вхід до катакомб сам, напевно, і не помітив би: невелика щілина, прикрита сухим бадиллям. Насилу протиснувшись вузьким лазом, опиняємося у своєрідному «передпокої». Увагу привертає діра в стіні: вхід до «централки» — магістрального ходу підземної системи.

— А це що? — киваю на купу плівок від аудіокасет, ниток та мотузок біля входу в «централку».

— Пацани-дилетанти, які забажали романтики, в «ніті Аріадни» гралися. Тільки ниті оті дуже швидко перетираються об каміння або їх рвуть «жартівники». А нам потім клопіт — розшукувати горе-«героїв» по підземеллях... Приміром, недавно (не тут, правда, в Аркадії) троє хлопчаків полізли в катакомби і пропали. Батьки — до міліції, а ті — до нас, по безкорисливу, так би мовити, допомогу. Спустилися ми металевою драбиною у колодязь (метрів сорок глибини!), роздивилися: від «централки» — кілька розгалужень. Куди хлопці пішли? Години за чотири знайшли таки отих томів сойєрів. А буває, пошуки тривають кілька діб, і, до речі, не завжди закінчуються успішно...

У «централці» стеля висока, можна йти, не згинаючись. Вмикаємо шахтарські ліхтарі-коногони. Танцюючі промені вихоплюють з темряви то купку кам'яного криштива, то малюнок на стіні, то борозенку-подряпину (такі, виявляється, багато літ тому залишили візки добувачів каменю). А ось і перше розгалуження — вузький прохід убік. Далі їх більшає: і праворуч, і ліворуч. Саме вони й збивають з пантелику новачків. Та провідник, схоже, напам'ять знає, де повернути, а де простувати прямо.

— Ого, дивися, «корж»! Обережно!

Відшарований від стелі провисаючий кам'яний шмат, здається, важить декілька сотень кілограмів...

— Бувають і на кілька тонн. Тиждень тому в Усатовому «корж» обвалився, то ми добу завал розбирали. На щастя, нікого не «приплюснуло».

Все! Ми повернули вже разів з п'ятнадцять — тепер нізачо не зорієнтуєшся, як вибратися у зворотному напрямку. ...Одеські катакомби — явище унікальне, такого немає в жодному з українських міст. Тутешні підземні коридори простягаються більш як на 2,5 тисячі кілометрів (миколаївські та кримські менші у десятки разів), до них веде близько сотні входів. Численні порожнини мають найрізноманітніше походження, призначення та вік: від природних карстових печер, котрим понад три мільйони років, до підземних каменярень, утворених під час забудови міста та сучасних дренажних тунелів, колекторів, галерей. Багато з них між собою з'єднані, й лабіринти нерідко сягають сотні кілометрів. Потрапиш у таке «кільце» — довіку не виберешся.

Катакомби у приміських Усатовому й Нерубайському вивчають ентузіасти з клубу «Пошук». Вони досліджують місця підземного базування партизанського загону Володимира Молодцова (Бадаєва), що діяв тут у роки Великої Вітчизняної війни. Чимало підземних лабіринтів обслідували фахівці територіального управління Держнаглядохоронпраці України. Проте не менше їх і досі зберігають свої таємниці. Ентузіасти дотепер знаходять свідчення перебування в катакомбах утікачів: селян-кріпаків, бунтівників, революціонерів, контрабандистів, просто бандитів, невдах-мандрівників, які згинули тут, заблукавши...

Рюкзак за плечима помітно важчає. А інструктор повертає у вузенький прохід, яким маємо пройти... навколішках.

— Новачки тут завжди скигять. А «матері» підземники знають, що такі місця слід проскакувати на одному подиху. Та й до бази ще неблизько — не теліпатися ж туди замість двох три чи навіть більше годин. Скажи ще спасибі, що через «шкуродер» не повів.

Що таке «шкуродер», я вже чув: ще вужчий лаз, де треба повзти на животі, а рюкзак тягти за собою. Таки справді, спасибі...

Стеля поволі підвищується: вже можна підвестися з колін, потім стати на весь зріст, розпрямити затерплу спину. Поки перепочиваємо, розглядаю на стінках «марки» — малюнки, літери, знаки, видряпані чимось твердим чи нанесені кіптявою свічок, фломастерами, фарбою. Це — тутешня «топографія»: так підземники позначають напрямки руху, залишають одне одному пам'ятки. Трапляється й просто бешкетництво. А ось такий собі шедевр — чи не найперша «карта» села Холодна Балка, на якій воно має лише з десяток хат. Хто й коли її намалював?

Нарешті дістаємося бази — печери з витесаними кам'яними лавами й столом. На полиці — металеві кухлі, каністра, кілька пляшок з-під шампанського.

— Ше з Нового року, певно, — засуджуюче хитає головою провідник. — Могли б і прихопити з собою, йдучи на поверхню.

— Хтось у цьому місці зустрічав Новий рік? — дивуюся.

— А чом би й ні? Сам не раз так святкував. Нам тут затишно і вільно...

Після того, як зняли рюкзак, бажання одне — розтягтися на спальнику, аби відпочили затерплі спина, ноги, руки. Та інструктор-провідник пропонує:

— Ось ще покажу тобі водокап...

Мовчки підкорюся — адже сам поставив умову якомога більше побачити на власні очі. Пролазимо через «збірку» — пролом між двома ходами, що з'єднує тунелі-шахти. Ось і «водокап», а біля нього... пацючок — злизує повільно сповзаючи по стіні краплини вологи.

Повернувшись на базу, нарешті розстелюю на кам'яній лаві свій спальник.

— На бокову не поспішай. Треба підкріпитися. Інструктор запалює примус, щось підігріває, кип'ятить чай. Вода принесена, бо у «водокапі» надто лужна — не кожен шлунок витримає. Їли, стомлені, мовчки.

— Ось тепер, — скомандував інструктор, — спати! Йому, звиклому, «відключитися», напевно, просто. А я вдивляюся в темряву, вслуховуюся в тишу. Тільки тепер і відчув її — незвично глуху, густу, гнітючу. Подумки констатую, яке нерухоме й вологе повітря. Його температура тут цілоріч 12—15 градусів. Аж раптом повітря оте сколихнулося, обвіяло обличчя. Враз сів.

— Ти чого? — прокинувся провідник.

— Не спиться... А живність тут, крім пацюків, ще якась є?

— Кажани трапляються. А якось біологи бачили підземного метелика з чорними крилами... Гієни-кішки, саблезубого тигра чи етруського ведмеда, кістки яких знайшли відомий дослідник підземель Тимофій Грицай та його послідовники в одній з печер на Молдованці, давно вже немає, вимерли... Не варто отождествляти — спи.

Одеса.

На знімках: вузький лаз, та все-таки не «шкуродер»; унікальна давня підземна карта села Холодна Балка.

ПЕРЕДВИБОРНА ПРОГРАМА ПРОПОЗИЦІЇ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТІВ ДЛЯ НАРОДУ УКРАЇНИ

Чого хочуть соціал-демократи.
Ми стоїмо на пероні глухого провінційного по-лустанку і дивимося, як нас невпинно минають ост-танні вагони яскраво освітленого святкового поїзда під назвою «Європа». Ми привітно махаємо, але ніхто і не думає зупинитися і чіпляти старий і бруд-ний вагон «Україна». Більше десятиріччя ми йшли в Європу і тепер розуміємо: **ТАКУ Україну в Євро-пі не приймуть ніколи.** Це нежиттєздатне олігархіч-не неподобство, що ми на сьогодні маємо, не пот-рібно нікому. І, перш за все, — нам самим.
Як билинний лицар, ми знову стоїмо на роздо-ріжжі і мучимося питанням куди йти? Яку Україну будувати? Праворуч — по ліберальному шляху аме-риканського типу, по якому колись пішла Туреччи-на. Ліворуч — будуючи всевладну бюрократію ро-сійського типу, як Білорусь. Чи все-таки прямо в солідарну Європу, збудовану соціал-демократами Брандтом, Пальме, Міттераном, в ту, яку будують соціал-демократи Квасневський в Польщі, Земан в Чехії, Мігаш в Словаччині.
Критерій вибору простий. Ми повинні вибрати такий шлях, що принесе процвітання Україні і доб-робут її народу. Це не просто вибір політичного со-юзника, якого можна в будь-який момент поміня-ти. Це вибір на віки, вибір цивілізації, світу в яко-му нам жити. **Ми, українські соціал-демократи, про-понуємо** перестати дурити самих себе балачками про позаблоковість та багатополарність і **почати бу-дувати Україну, яку приймуть до Європейського Со-юзу.**
Стратегічне завдання, яке ставить перед собою Соціал-демократична партія України — **провести в Україні реформи, що зроблять можливим її вступ до Євросоюзу.** Всі реформи ми розглядатимемо саме через призму цього завдання.
Які реформи нам потрібні.
Для того, щоб Україну привести до Євросоюзу ми збираємося:
• трансформувати «економіку олігархічного і бю-рократичного контролю» у «вільну економіку із со-ціальним контролем»;
• перетворити політику із «механізму забезпечен-ня кланових надприбутків» на «механізм побудови держави загального добробуту»;
• замінити нав`язану Україні мораль «хижацько-го прагматизму» системою цінностей «солідарного суспільства».

Що ми зробимо.
Економіка.
Економічна програма Соціал-демократичної партії України «Нова перспектива для України» визначила в якості головного завдання **відновлення високого рівня зайнятості висококваліфікованої робо-чої сили та справедливого рівня оплати її праці.**
Ми доб`ємося високого рівня зайнятості україн-ських працівників за рахунок трьох механізмів:
• відновлення роботи існуючих виробничих по-тужностей;
• сприяння виникненню нових робочих місць перш за все в сфері малого бізнесу;
• вирішення проблем робітничої міграції до ін-ших країн.
Ці завдання ми будемо виконувати в процесі адаптації української економіки до економіки Єв-росоюзу. Головними кроками на цьому шляху бу-дуть:

ПОСТАНОВА **Про утворення Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для розслідування обставин порушень конституційних прав людини та громадянина стосовно таємниці телефонних розмов**

У зв'язку з розповсюдженням 9 січня 2002 року в засобах масової інформації фрагментів аудіозапису телефонної розмови лідера політичної партії і голови виборчого блоку "Єдність" Олександра Омельченка та ліде-ра виборчого блоку "Наша Україна" Віктора Ющенка, що є грубим пору-шенням статей 3, 21, 22, 31 Конституції України, зважаючи на суспільну небезпеку цієї надзвичайної події, її великий політичний резонанс, враховуючи непоодинокість факту вчинення подібних злочинів, з метою об'єднання зусиль народних депутатів України і працівників правоохоронних органів, спрямованих на розслідування причин та об-ставин злочинних дій,
відповідно до пункту 33 частини першої статті 85, частини четвертої статті 89 Конституції України Верховна Рада України постановляє:
1. Утворити Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України для розслідування обставин порушень конституційних прав людини та гро-мадянина стосовно таємниці телефонних розмов (далі — Тимчасова слідча комісія).
2. Доручити Тимчасовій слідчій комісії:
1) вивчити обставини прослуховування телефонів та опри-люднення приватної розмови лідера політичної партії і голови вибор-чого блоку "Єдність" Олександра Омельченка та лідера виборчого бло-ку "Наша Україна" Віктора Ющенка;
2) перевірити факти та свідчення щодо неправомірного прослухову-вання телефонних розмов, які призвели до соціально-політичної напруги;
3) проаналізувати діяльність Служби безпеки України, Міністерст-ва внутрішніх справ України та Генеральної прокуратури України стов-совно непроведення профілактичних заходів щодо випадків непра-вомірного прослуховування телефонних розмов;
4) внести пропозиції щодо вирішення порушених питань.
3. Затвердити такий склад Тимчасової слідчої комісії (по одному представникові від кожної депутатської фракції Верховної Ради Ук-раїни):

- ліквідація олігархічних монополій і запровад-ження «політики відкритих дверей для великого єв-ропейського капіталу», становлення за рахунок цього в Україні нормального конкурентного сере-довища;
- обмеження бюрократичної сваволі і перехід до пануючих в Євросоюзі кейнсіанських методів регу-лювання економіки;
- адаптація податкової системи до європейських стандартів, розподіл оподаткування прибутку на розподілений і корпоративний, прогресивне опо-даткування розподіленого прибутку;
- адаптація кредитно-фінансової системи до єв-ропейських стандартів, відкриття кредитно-фінан-сового ринку України для європейського фінансо-вого капіталу, переведення валютних резервів Ук-раїни в євро на першому етапі і входження в зону євро у майбутньому;
- запровадження стандартів якості продукції Єв-росоюзу, проведення реформ, які дозволять здій-снити інтеграцію України до Європейського ринку.

Політика.
Головними елементами реалізації програми ін-теграції політичної системи України до Євросоюзу стануть **санация та модернізація.** Першочерговими заходами санация є:
• розслідування під контролем громадськості злочинів вищих посадовців;
• ліквідація партій — філій олігархічних угруповань;
• санация політичного істеблшменту, створення системи антикорупційної фільтрації;
• бюджетна дисципліна, суспільний контроль за видатками.
Головними елементами модернізації політичної системи України є:
• в перспективі перехід до парламентської рес-публіки — тільки парламентська республіка здатна забезпечити в наших умовах належну відповідаль-ність держави перед народом;
• встановлення механізмів публічної відповідаль-ності політиків і посадовців;
• запровадження різноманітних механізмів зво-ротного зв`язку між політиками і виборцями;
• створення системи громадянської та правової освіти для виборців, політиків і посадовців.

Трансформація системи цінностей.
Єдиним шляхом інтеграції українського суспіль-ства в систему Європейського співтовариства є трансформація головного регулятора міжлюдських відносин — системи цінностей. Основними еле-ментами європейської системи цінностей є свобода, справедливість, солідарність.
Свобода в системі цінностей сучасної Європи пер-едбачає не тільки реалізацію прав окремої люди-ни, але і прав національних, економічних, релігій-них меншин тощо.
Справедливість — це стан суспільства єдино гід-ний вільної людини.
Солідарність — це знайдений в рамках розвитку європейської цивілізації механізм, що дозволяє по-єднати вільну людину та справедливе суспільство.

СПРАВЖНЯ СОЦІАЛ-ДЕМОКРАТІЯ — ШЛЯХ В ЄВРОПУ

**Голова Ради
Соціал-демократичної партії Юрій БУЗДУГАН.**

ЛИТВАК
Олег Михайлович
ПРАВДЕНКО
Сергій Макарович
БАНДУРКА
Олександр Маркович
КЕНДЗЬОР
Ярослав Михайлович
КОЗАК
Ярослав Іванович
РАЗВADOBСЬКИЙ
Віктор Йосипович
РАТУШНИЙ
Михайло Ярославович
САХНО
Юрій Петрович
4. Запропонувати Генеральній прокуратурі України, Службі безпеки Ук-раїни, Міністерству внутрішніх справ України надати у розпорядження Тим-часової слідчої комісії на її вимогу інформацію щодо стану розслідування справи за фактом прослуховування телефонних розмов, у межах чинного за-конодавства сприяти роботі Тимчасової слідчої комісії, а також розглянути питання щодо участі їх представників у роботі Тимчасової слідчої комісії.
5. Про результати роботи Тимчасової слідчої комісії доповісти Вер-ховній Раді України до закінчення дев'ятої сесії Верховної Ради України.
6. Матеріально-технічне, кадрове, інформаційне та організаційне за-безпечення діяльності Тимчасової слідчої комісії покласти на Апарат Верховної Ради України.
7. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.
Голова Верховної Ради України І. ПЛЮЩ.
м.Київ, 7 березня 2002 року.
№3072-III.

— фракція партії "Єдність",
голова Комісії;
— фракція "Батьківщина";

— фракція Народно-демократичної партії;
— фракція Народного Руху України;
— фракція партії "Демократичний союз";
— фракція партії "Солідарність";
— фракція Українського Народного Руху;
— фракція "Яблуко".

ДЕРЖАВА І ПРАВО

 Проблема

Незрима війна проти зв'язківців

Торік у Кіровоградській області пограбовано 13 сільських АТС, вирізано більш як сто кілометрів кабелю зв'язку, викрадено 400 чавунних локів колодязів телекомунікацій. Усього зафіксовано понад 1200 випадків крадіжок, що майже вдвічі більше, ніж позаминулого року.

Підприємствам зв'язку внаслідок злочинних посягань завдано збитків більш як на 300 тисяч гривень. Таку сумну статистику навів керівник групи захисту майна Кіровоградської дирекції ВАТ «Укртелеком» Микола Канцедал. За його словами, Кіровоградщина в цьому плані є одним із лідерів, не набагато поступаючись таким економічно розвиненим регіонам, як Донецька і Дніпропетровська області.

Ситуація склалася майже безвихідна. Всі заходи, спрямовані на захист майна «Укртелекому», що їх уживають зв'язківці спільно із працівниками правоохоронних органів, виявляються малоефективними.

— Створюється враження, що злочинний світ оголосив справжню війну зв'язківцям, — розповідає відповідальний за захист телекомунікацій у Кіровограді Сергій Сришков. — Щось подібне мені доводилося бачити в Афганістані в середині 80-х років, де місцеве населення трошило все, що могло б принести якийсь зиск.

Сергій Сришков цілком припускає, що крадіжками телекомунікацій у Кіровограді займаються не одинаки, а добре організовані злочинні угруповання. І наведені ним факти змушують серйозно над цим замислитися. Як повідомив Сергій Сришков, в одному з мікрорайонів Кіровограда в одному й тому само місці кілька разів пошкоджували телефонний кабель. Урешті-решт, за допомогою кінолога з собакою крадіів було затримано. Але схожі за почерком крадіжки тривають. А невдовзі після затримання злодіїв у вікно місцевої АТС полетіла пляшка із концентрованою соляною кислотою, що можна розцінювати як помсту спільників за арешт товаришів...

Великі сподівання зв'язківці покладали на прийняття нового Кримінального кодексу України, в якому передбачено суворі покарання за умисне пошкодження телефонних комунікацій. Але й вони виявилися марними. Принаймні начальник Ленінського райвідділу міліції Кіровограда Віктор Пашенко ставиться до нововведень скептично. Спіраючись на власний досвід, він заявляє: підвести злочин під названу статтю практично неможливо. Бо майже неможливо довести, що злодій діяв саме з метою умисно пошкодити лінію зв'язку. Здебільшого крадіжки скоюють саме заради того, щоб заробити гроші. А це — дві різні речі й статті. Під час підрахунку завданих збитків береться до уваги лише вартість украденого чи пошкодженого обладнання з урахуванням його амортизаційного зносу. Тож сума рідко коли перевищує 130 гривень і злочин кваліфікується як дрібна крадіжка, котра тягне лише на адміністративне покарання. Варто зазначити, що кошти, затрачені працівниками зв'язку на усунення пошкоджень (а інколи вони сягають астрономічних сум), до уваги не беруться... До того ж нерідко крадіжками телефонних комунікацій займаються підлітки до 14 років, які кримінальної відповідальності за скоєне не несуть...

Загалом і зв'язківці, і правоохоронці переконані: власними силами із проблемою їм не впоратися. Її можна розв'язати лише на державному рівні.

Микола Канцедал категорично заявив, що таке безладдя пануватиме доти, доки не буде заборонено вивіз металобрухту за межі України. Віктор Пашенко, зі свого боку, підтвердив цю тезу. Він повідомив, що лише на території ввіреного йому району офіційно діють 62 пункти приймання металобрухту, кожен із яких має щонайменше по два нелегальні пункти, розташовані в господах у приватному секторі. Тож припинення діяльності якогось із законних пунктів відчутного результату не дає, так само як і малоефективними виявляються усілякі рейди й перевірки. Адже більшість незаконних операцій здійснюється саме через підпільні філіали. От і маємо справжнісіньке зачароване коло...

Олег БОНДАР.

Кіровоград.

Правління ВАТ «Миколаївгаз»

повідомляє про проведення чергових загаль-них зборів, які відбудуться 5.04.2002 року о 10 го-дині ранку в приміщенні Центра підвищення кваліфікації облдержадміністрації за адресою: м. Миколаїв, вул. Адміральська,31 (площа Леніна).

Порядок денний:

1. Звіт голови правління про підсумки фінан-сово-господарської діяльності товариства за 2001 рік та основні напрямки розвитку на 2002 рік.
2. Звіт голови ревізійної комісії.
3. Звіт голови спостережної ради.
4. Затвердження річного звіту і балансу, фак-тичного розподілу прибутку за 2001 рік та плано-вого на 2002 рік.
5. Створення дочірнього підприємства, затвер-дження його Статуту.
6. Внесення змін і доповнень до Статуту та внутрішніх положень товариства.
7. Про виконання рішення загальних зборів ак-ціонерів ВАТ «Миколаївгаз» від 31.08.00 в части-ні припинення дії договору з Миколаївською фі-лією КБ «Приватбанк», затвердження реєстрато-ром товариства ВАТ «Фінансова компанія» «Ук-рнафтогаз» та укладенню головою правління до-говору з ним.

Реєстрація акціонерів починається з 8.00 по документам, що підтверджують особу акціонера, або довіреність на право участі в чергових загаль-них зборах.

Телефон для довідок: 24-23-76.

Разом із працівником центру громадських зв'язків УМВСУ в Рівненській області, майором міліції Надією Савченко йдемо до науково-дослідного експертно-криміналістичного центру, який вважається одним з кращих в Україні. Супутниця розповідає епізоди із практики чаклунів-криміналістів.

Підприємець Олег В. з Рівного випадково познайомився у тролейбусі з військовослужбовцем. А невдовзі чаркували у квартирі Олега. Стіл був щедро накритий. Господар, як з'ясувалося — гомосексуаліст, почав проявляти інтерес до гостя. Тому, схоже, це не сподобалось. А вже о десятій ранку наступного дня було виявлено труп 36-річного підприємця з ознаками насильницької смерті. Слідчо-оперативна група Рівненського міськвідділу міліції при огляді помешкання не виявила ознак крадіжки чи пограбування. Експерту поталанило більше: вбивця залишив сліди пальців правої руки. Перебрали весь дактилоскопічний масив міліції. Раптом результат: «пальчики» у квартирі вбитого Олега В. збіглися з відбитками двадцятидворічного сержанта-контрактника Вадима Ж., якого кілька років тому працівники міліції втихомирювали на танцювальному майданчику в одному з райцентрів. Саме тоді відбитки його пальців потрапили до картотеки. Так за кілька годин розкрили тяжкий злочин.

А ось ще одна історія. У селі Дорогобуж Гошанського району невідомі обікрали магазин. За відбитками пальців на пляшках з-під випитого та за клаптиком паперу з написом криміналісти «вирахували» злодіїв.

Про роботу НДЕКЦ при УМВСУ в Рівненській області багато цікавого почула від його начальника, полковника міліції Петра Давидюка. Це лише в детективах і кінофільмах злочини розкривають легко. Насправді ж цьому передують велика копітка робота експертів-криміналістів. Від них чекають універсальних знань з криміналістики, інженерних технологій, фізики, хімії, біології, підривної справи, а також уміння фотографувати тощо. До слова, в центрі працюють висококваліфіковані фахівці — випускники Волгоградської вищої слідчої школи, Національної академії МВС України, Московського, Київського, Львівського університетів. Кожен з них уміє змодельовувати ситуацію і, уявивши дії злочинця, продумати, які сліди залишив той і де. А це дуже важливо, бо іноді не помітний на перший погляд відбиток пальця, волосинка, попіл цигарки тощо можуть стати вирішальними.

— Тепер частенько провідую сина, — розповідає Віктор Григорович, батько, — і спілкуюся з такими самими, як я, вбитими горем батьками. Що то за час настав? Практично всі наші сини загинули під час безглузвих бі-йок, поножовщини...

...День Перемоги 2000 року Сергій Савченко відзначив разом з друзями, подругою Наталею на березі Десни. Він мав уже бути у Москві на заробітках, але заради свята відклав від'їзд. Не знав, що назавжди. Весела компанія його приятелів, їхніх дружин та дітей непогано провела час — посмакувала шашликами, випила, кожен розповів про своє життя-буття. О 18-й годині вирішили розходитися по домівках. Поверталися берегом, де згорталися — збиралися інші, хто того дня також відпочивав—святкував. Забалакавшись, Наталя і Сергій добре відстали від своєї компанії.

Тим часом на виході з пляжної зони почав відлік секундам і хвилинам інцидент, який завершився трагедією: друга С. Савченка, Дмитра Бикова, зачепили «Жигул» з «крутими», які всупереч заборонному знаку повертали до зони відпочинку. Він упав і у гніві назвав їх козлами. За що відразу дістав стусанив. Коли вони поїхали, п'яно-емоційний Биков, зашшений кров'ю, лаявся, чим привернув увагу нової компанії молодиків, які поверталися з пляжу.

Хлопці зважили, що то лайка на їхню адресу, і почали кулачну «розбірку» з Д. Биковим, С. Тупицею. Не належний до жодної із згаданих компаній, Павло Пузан намагався припинити бійку, але відразу був нокаutowаний молодиками. На свою біду, в цей момент до побоїща підійшов С. Савченко з подругою.

— Я кинулась совістити хлопців, які жорстоко били моїх знайомих, — пригадує Наталя Федорук. — Навіть сказала одному з

— У розкритті яких злочинів доводиться брати участь вашим експертам? — цікавлюсь у Петра Давидюка.

— Найчастіше — крадіжок, грабежів, розбоїв, убивств і згвалтувань. Пригадую, як у селі Варковичі Дубенського району експерт Микола Калінчук на місці злочину в кафе, яке обікрали злочинці, помітив відбиток пальця правої руки. Обробивши його автоматичною дактилоскопічною системою «Сонда», виявив крадія — двадцятичотирирічного рівнянина Валерія Г.

— Або ще такий випадок, — продовжив Петро Давидюк. — До приймача-розподільника потрапив п'ятдесятирічний бомж. Щоб установити його особу, персонал узяв відбитки пальців його рук. Коли ми їх перевірили, з'ясувалося, що це Степан Ж., який «наслідив» в обкрадених дачних будиночках у селі Новоукраїнка та магазинах Рівненського району.

— Якби ви експертиз вам під силу?

— Нам доводиться виконувати всі класичні криміналістичні експертизи: дактилоскопічні, трасологічні, балістичні, почеркознавчі, техніко-криміналістичні дослідження документів, цінних паперів (виявляємо фальшиві або підроблені паспорти, гроші, бланки тощо). А також —ототожнення особи за

розгляд питання про підготовку засудженого у школі карате, — каже В. Савченко. — Як на мене, саме бажання перевірити вивчене там на практиці призвело до такого трагічного наслідку. Чорний та його друзі могли спокійно пройти повз старших від них на 10 і більше років незнайомих чоловіків. До того ж їм намагалися пояснити, що лайка адресувалася не їм. Але вони бажали показати силу, розім'ятися. На заняттях карате вчать заподіяння сильних ударів противникові. Свідки показують, що винуваець загинув мого сина застосовував відповідні бойові прийоми. Він не зупинився, коли збив з ніг Сергія, коли той неспритомнів. Навіть окрик його друга: «Не бий більше!» — не протверезив. Забивав сина на смерть, як палач, як садист.

Місцевий суд Деснянського району Чернігова 30 січня цього року, врахувавши позитивні характеристики та вік О. Чорного, засудив його до мінімального терміну — п'ять років позбавлення волі. Обидві постраждалі сторони, і жертви, і засудженого, невдоволені вироком і оскаржують його у Чернігівському апеляційному суді. Звичайно, батьків Сергія та Олександра можна зрозуміти. Першим видається дуже м'якою покара за позбавлення їхнього сина життя, а другим — надто тяжка, оскільки ув'язнення, та ще й кількарічне, — не світла, а темна сторінка у біографії молодого людини.

...В. Савченко збирається написати Президентові у Київ. На його думку, треба щось робити у культурній сфері країни, щоб ідеалом сучасної молоді був не кіношній культ кулака, сили, а вищі духовні цінності.

— Увімкніть увечері телевізор, — каже він. — Немає такого дня, щоб не показували бойовик, бійки. Юнь орієнтується на насильство, грубощі, жорсткий спосіб з'ясування стосунків. Тому не дивно, що в їхній поведінці за неадекватної ситуації перемагає не здоровий глузд, а жорстокість, агресія...

Зі словами батька загиблого Сергія важко не погодитись.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

зовнішніми рисами, створення фотороботів. Останніми роками почастішали фізико-хімічні та вибухотехнічні дослідження, біологічні експертизи.

Професіонали настільки успішно виконали експертизи за фактом крадіжки пально-мас-тильних матеріалів з нафтопроводу «Дружба», що про них тепер розповідають у музеї криміналістики України курсантам міліцейських вузів.

У Рівненському НДЕКЦ виконують експертизи і для колег

з інших областей. Не відмовляють і митникам. Тож у злочинців дуже мало шансів не попастись.

Олександра ЮРКОВА.

Рівненська область.

На знімку: перший експерт науково-технічної групи УВС Рівненського облвиконкому, ветеран міліції Олександр Логінов ділиться досвідом роботи з начальником НДЕКЦ Петром Давидюком.

Фото
Надії САВЧЕНКО.

За фасадом криміналу

І посипались арешти...

Після зміни керівництва управління СБУ у Хмельницькій області тривалий час ця структура не тривожила громадську думку якимись незвичайними повідомленнями про боротьбу з оргзлочинністю. Та наближення весни, схоже, вивело серйозну правоохоронну структуру із зимової сплячки, і нещодавно прес-центр УСБУ раптово ошелешив подолян несподіванкою. Спецпідрозділ «К» виявив у селі Пашківці Хмельницького району... Що б ви думали? Ні багато ні мало — центральний «офіс» тютюнової фабрики. На її складах зберігалось 40 тонн тютюну-сирцю, 36 тонн — тютюну, готового до впакування у цигарки. А ще — 42 рулони спеціального цигаркового паперу, пакувальні коробки, 7,6 млн. упаковок для сигарет тощо. Знайшлася тут і готова продукція — 27 тисяч пачок сигарет.

У результаті розгортання оперативних дій спецслужбовці виявили у смт Деражня на колишньому лісоторговому складі цех з виготовлення сигарет, а в селі Шаровечка Хмельницького району — склад готової продукції, де вже чекали реалізаторів з різних регіонів області 48 тис. пачок «Прими». За даним фактом слідче управління УСБУ порушило кримінальну справу одразу за двома статтями КК України: 204 — «незаконне виготовлення і збут підакцизних товарів» та 209 — «відмивання грошових коштів».

Знаючи про попередні «проколи» своїх колег, УСБУ не вказало ні суми завданих збитків державі, ні вартості заарештованої продукції. Не дало відповіді й на не менш цікаве запитання: а чи затримано основну дійову особу? Адже великого розуму не треба, щоб дійти висновку: без столичних грошей сільський дядько не розгорнув би таку потужну фабрику і не налагодив би ритмічне виробництво із залученням «емігрантів» з інших регіонів. Та вже виходячи з названих цифр, можна бути певним, що до бюджету не потрапляли мільйони і мільйони гривень. І осідали вони не у Пашківцях і не у Хмельницькому. А у «дядька», який нині далеко від Поділля, але дуже-дуже добре знає не тільки карту Хмельницького району, а й особисто людей, котрим можна довірити таємні справи і збір мільйонів гривень! Тут мусив би бути зв'язок більший, ніж з дружиною чи тещею...

До цієї думки привела аналогія ще однієї сенсаційної підакцизної справи, що позаминулого року розкручувало УБОЗ Хмельницького УМВС. Тоді перший заступник начальника обласного управління Микола Блашук мав необережність проговоритися журналістам, що, мовляв, стежечка з «лівого» горілчаного цеху, що у Городоцькому районі, веде прямісінько до столиці. Та згодом він сам змушений був констатувати: два столичні посередники, що могли б у суді «засвітити» «головного скрипалю», раптово стали... покійниками. А до суду пішла кримінальна справа про оргзлочинну групу, де основні фігуранти — сільські дядьки.

Сьогодні важко сказати, за яким сценарієм розгортатимуться події у нинішній підакцизній афері. Є два варіанти: якщо «головний скрипаль» має вхід у високі державні апартаменти і гарантуватиме начальнику УСБУ генеральські погони й прихильність впливових осіб, то до в'язниці відправлять бабусь — реалізаторів «лівих» сигарет на ринках. Є складніший і відважніший шлях. Без зайвої тріскотні вийти, оминувши дядьків, на самого організатора. І якщо добре постаратися, гадаю, від нинішньої тютюнової фабрики ніточка може потягнутися назад до Городоцького підпільного горілчаного виробництва. Але для цього треба впертись. Врахувавши помилки колег і силу «головного скрипалю».

Та прогнози залишаються прогнозами. І тільки час зможе показати, хто є хто і хто чого вартий. Поживемо — побачимо.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницький.

Шабля Степана Куйбіди

Історія вчить нащадків

«Я завжди казав: ти, сину, козацького і повстансько-го роду. Думай, як і що зробити. І думай над тим, що думаєш. Мої сини залишаться такими. Знають, що брехати не можна. Це в них — у корені».

(Степан Куйбіда, кошовий отаман вільного низового козацтва).

Степан Куйбіда живе в Болехові на Івано-Франківщині. Він носить козацьку одіж і шаблю, наче з нею вродився, — козак натуральний, а не зроблений «під okazію».

Колись у нього було повстанське псевдо Сміливий Орел. На Півночі, в Інті, він мав особливий номер — ІС 33/3. Тобто, серед 13 тисяч політ'язнів було тридцять три найнебезпечніших для режиму. А серед них троє аж надто небезпечних. Один з них — Степан Куйбіда.

— Я на роботу не ходив. Будувати чужу державу? Тоді я буду не українець, а фарисей. А як мене насильно виводили, я або спав, або поламаю щось. Повели на шахту — я її підірвав. Мене судили й судили, 125 років строку мав. Це ніби гарантія мого життя. Посадять — і що ж? Я сиджу. Їсти раз на добу давали — 200 грамів хліба і 200 води. Але я не голодував. Був шахіст великий. Майстрів спорту обігрував. Грав із наглядачами. Умова: програєш — несеш півлітру й закуску. Бог дав мені сили. Я — малий, але серед 13 тисяч ніхто не міг мене побороти. Міг підняти на плечі 250 кілограмів. Були люди нетерплячі, самі себе нищили. А я думав: маю боротися. І маю себе берегти, щоб сім'я залишилася, щоб я на коліна не падав, а стояв твердо на ногах. Я собі не дозволяв усяку падаль їсти — старався щось знайти, але в людей не крав.

В Інті досі є селище Запоріжжя — на його честь. 1960 року Степан Куйбіда влаштував там велику чистку поселення від кримінальників. Їх там було три тисячі. Вони не працювали, пиячили, грали в карти. Оголосили, що 500 чоловік програна...

— А я, вибачте, там був і цар і бог. Зібрав хлопців і звелів усім вдягти вишивані сорочки. А хто не мав — синьо-жовті стьожки...

Хлопці під орудою Степана Куйбіди забрали всі автобуси й машини в місті, навіть міліцейські. Приїхали туди, де в чотирьох чотириповерхових будинках мешкали зеки, оточили, пішли по кімнатах. Зеки втікали через вікна.

— Скажу правду: ми ні одного не вбили. Але до ранку їх не стало і по сьогодні нема. Де поділися?

1962 року на шахті в Інті сталася аварія. Лиш на п'ятий день відкопали тіло Степана. У нім ще жевріла душа. Вона озвалася до Бога, коли над тілом заголосила дружина Катерина. Він довго борювався з інвалідністю (туберкульоз, травма хребта) і таки здолав її — через 12 літ уже крутив «сонце» на турніку.

Часи змінилися, а старий козак і нині небез-

печний для недбалих посадовців.

— Я заступаюся за людей. Бо влада — ще не та, за котру ми воювали. Дивлюся на депутатів і думаю: він хоче крісла чи слави? Зневажають народ. А я йду по кабінетах і воюю: «Якщо до тебе прийшла людина і ти не можеш їй зарадити — не гавкай, а поговори лагідно. Вас для того вибрали, щоб ви працювали». Була така Розалія Токар, із репресованих. Сім літ судилася. Посадили її невинну. Я змусив звільнити жінку. Пішов до судді. Узяв шаблю, хрест, свічку. Суддя за хрест: «Викину». Не смій, кажу. То хрест для присяги. Той, хто говорить, нехай присягає. І справа була закрита.

...Недавно на одному вечорі міського голову Львова Василя Куйбіду питали, чому він дозволяє опонентам себе паплюжити? Не хочеш давати відсіч — іди в монастир! У відповідь Василь Куйбіда цитував Конфуція і Святе Письмо: кривдникам слід прощати, щоб урятувати свою і їхню душу. А що на те войовничий батько?

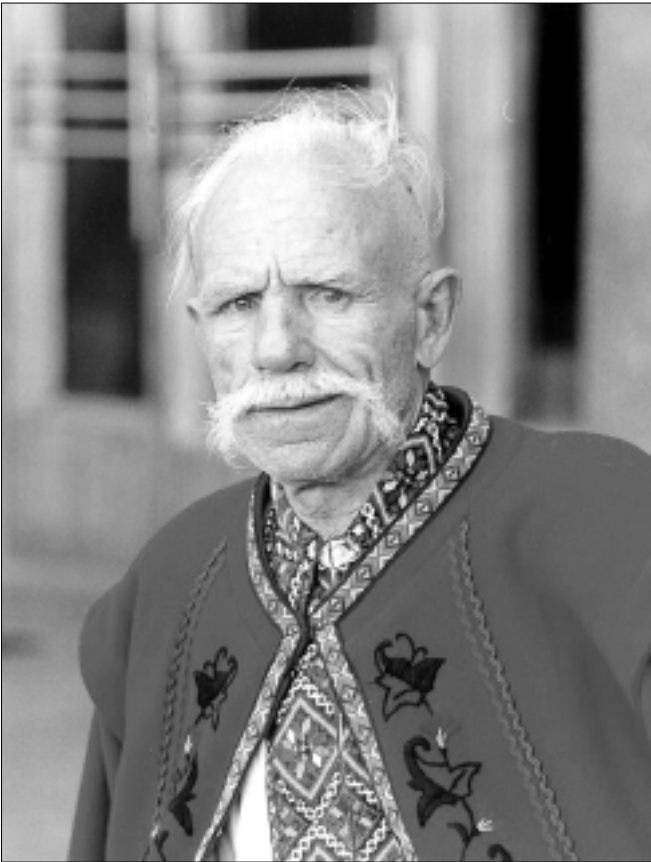
— Хто змовчить, той і розумніший. Бо люди скажуть: вони паплюжать один одного, а як ми їх виберемо, і нас будуть паплюжити. Люби ближнього, як Господь тебе любить. А не любиш — ти вже засуджений. Наш син виріс у повстанській сім'ї. Він знає, як бути з людьми. Ще коли вчився, я казав: щоби ти був людяний, маєш робити. Я працював майстром меліорації і брав його з собою. Мені казали: ми зробимо за нього. А я їм: не смійте, дістанете по шиї, найсам. Він дістане диплом, то й що? А людину і труд не буде знати. А тепер, як хтось прийде до нього, він скаже: гой-стой, давай підемо попрацюємо і подивимось! Він усе вмів: косити, сапати, садити, їсти зварити. Хтось із сусідів побачив його з косюю, каже: «Встид, мер такого міста — і косить!» Мабуть, заздрять, бо їм діти не допомагають.

— Я молюся за нього, — додає мати, Катерина Михайлівна. — Вірю, що його виберуть. А якби й не вибрали, то свині не пастиме. Я б уже не жила, якби мала погані діти.

А молитва Катерини Куйбіди — то щось вище, аніж молитва.

Отак воно в цій дивовижній родині: у матері молитва, у сина Конфуцій, у батька — шабля. Як це поєднується? Замість відповіді — одна з пригод старого козака. Якось напали на нього хулігани, побили. Потім рік ховалися від правосуддя. Пан Степан пішов до суду, звісно, з шаблею, і сказав рішуче:

— Я їх і сам приведу,

але тоді ви будете відповідати.

Врешті привели їх у наручниках до суду. Матері плачуть. І тоді Степан Куйбіда розпорядився:

— Зніміть з них наручники!

А судді:

— Не маємо права закрити справу!

— Маєте! Я — позивач.

І написав заяву, що прощає кривдникам, але бере від них розписку, що більше зла не коїтимуть. Звільнені хлопці кинулися цілувати діда, та він їх стримав:

— Не смійте, фарисеї, ідіть собі камінь цілуйте.

Це був добрий урок. Отже, Степан Куйбіда — не лише бойовик, а й політик.

Один із кандидатів на посаду міського голови обклеїв місто гаслами «за сильну і чесну владу». Й Васи́леві Куйбіді радили не забувати про силу. Він заперечив. Влада, вважає Василь Куйбіда, має бути прозорою. А якщо вона сильна, їй не конче бути чесною. Ми вже мали сильну владу. Її відчували собі наші батьки. Та сильна влада породила такий сильний спротив, що його вистачить і на дітей, і на онуків.

...1957 року Степана Куйбіду послали з шахти на шаховий турнір у Сиктивкар і він здобув перше місце. За це дали 15-денну відпустку. Сім'я поїхала в Україну. Дорогою помер синочок Олексій, його поховали в чужій землі. А в Москві пересадка на Ярославському вокзалі. Зайшли вночі до ресторану, сіли за стілик. Аж тут заходять двоє генералів, сідають поруч, хоча в залі багато вільних місць. А те, що було далі, могло б стати сюжетом для кіно.

— Це той самий, про якого я тобі розповідав, — каже генерал ПрикВО своєму колезі, генералові контррозвідки з Далекого Сходу, і пропонує цілком миролубно: «Як будемо розмовляти? Як приятелі?»

— Ні, лиш як вороги, відкрито, — відповів Куйбіда. І вони почали згадувати події 15-літньої давності.

...Той, що служив у ПрикВО, свого часу «внедрился» у загін повстанців в урочищі Гринява. Якраз понад тим селом, звідки родом Катерина Куйбіда. Три місяці передавав у Москву розвіддані, потім задумав утекти. Збіг до потоку, а назустріч — Степан Куйбіда: «Стій, уб'ю!» Втікачеві сказали: він, в обмін за волю, pomoже випустити з тюрми у Львові трьох повстанців.

— Я подумав: пообіцяю, а сам швиденько вийду до Москви, — згадував за столом генерал. — Доїхав до Тернополя, аж тут входять до вагона два підполковники і майор... Степан Куйбіда! Усі озброєні.

У втікача забрали зброю, звелили подзвонити і відпустили аж тоді, як повстанці були на волі.

Генерал контррозвідки зауважив:

— Так это ж не была банда!

— Нет, не была, — підтвердив колега.

Вороги пили разом коньяк, частували Катерину шоколадом і говорили всю ніч. Вранці генерали провели їх на поїзд. Чи згадують вони «ворога», який, шойно після табору, переконував: Україна була, є і буде!

А те, що зараз доводиться знову переконувати в цьому непатріотів, то чи його в цім вина?

А переконує і словом, і шаблею. Нею він наводив якось порядок у Львові — порозмітав лотки біля пам'ятника Іванові Підкові: бач, знайшли місце для торгів! Тут уже міський голова Василь Куйбіда втрутився: подзвонив батькові, спробував заперечити. А той відрубав:

— Будеш воювати зі мною? Ти ліпше піди й заberi туалет, на вулиці Стрийській. Його наші вороги поставили на тім місці, де українці загинули.

І «батько міста» виконав наказ. Бо шанує матір свою, і батька свого, і місце своє вважає найкращим...

Оксана ТЕЛЕНЧІ.
Івано-Франківська область.

Проблема

На свій розсуд... чи об'єктивно?

Національна комісія з регулювання електроенергетики України (НКРЕ) як державний орган, що відповідає за стабільне функціонування енергетичної галузі, має встановлювати і обмежувати тарифи на послуги енергокомпаній та контролювати дотримання підприємствами галузі ліцензійних умов. При цьому Національна комісія зобов'язана гарантувати рівноправні умови роботи для всіх без винятку учасників енергоринку, а також захищати інтереси споживачів. Про це нагадали на прес-конференції в УНІАН представники групи обласних енергопостачальних компаній. Що відбувається насправді? — поставало запитання. А ось що. За словами учасників прес-конференції, НКРЕ сповідує політику так званих подвійних стандартів.

Члени незалежної профспілки енергетиків на чолі з Валерієм Погореловим заявляють, що НКРЕ «вибірно та необ'єктивно» підходить до питання про перегляд тарифів для обленерго. Взяти хоча б те, як НКРЕ знизила тарифи на послуги «Херсонобленерго» і підвищила їх для «Крименерго» при однаково незадовільних результатах господарської діяльності обох компаній. Такий підхід комісії викликає справедливе здивування, якщо врахувати, що «Крименерго», розраховуючися сьогодні з енергоринком приблизно на 63%, навіть не має наміру поліпшити ці показники найближчим часом. Крім того, втрати в електромережах «Крименерго» досягли 33%.

За словами комерційного директора «Запоріжжяобленерго» Валерія Безлепкіна, керівництво комісії «звинувачує нас в перевитрачанні коштів на закупівлю сучасного програмного забезпечення, яке, безсумнівно, поліпшить фінансову та енергозбутову роботу компанії, а також збільшить рівень зборів у енергоринок».

Разом з тим, економічно ефективною визнано реконструкції енергоблоку Старобешівської ТЕС (одного з 99 вітчизняних теплових блоків), яка обійдеться споживачам України у середньому в 2 % зростання оптової ціни електроенергії.

У грошовому виразі ця сума становить 210 млн. грн. За такі гроші протягом 2001 року, як стверджує комерційний директор «Полтаваобленерго» Олег Романчук, утримувались чотири разом узяті енергокомпанії: «Чернівціобленерго», «Житомиробленерго», «Рівнеобленерго» і «Київенерго». За його відомостями, до 2006 року споживачі сплатять за добудову інфраструктури Запорізької АЕС більш як 300 млн. грн., зокрема соціальної структури — 75 млн. грн. (з них на адмінкорпус — 10 млн. грн., на приміщення міської міліції — 5 млн., на медично-санітарну частину і профілакторії — 16 млн., на дитячий будинок творчості — 4 млн., на теплично-овочевий комбінат — 2 млн. грн.).

Водночас комісія з незрозумілих для О. Романчука причин протидіє реконструкції Кременчуцької ТЕЦ — єдиного джерела теплової енергії у Кременчуці, що забезпечує теплом 56 тис. побутових споживачів, а також такого промислового велетня України, як ВАТ «Укртатнафта».

Бувало, що НКРЕ застосовувала штрафні санкції до найбільш успішних підприємств галузі, до яких належить і «Запоріжжяобленерго». Показники компанії, починаючи з 2000 року, неухильно зростають. Якщо у 2000 році зростання дебіторської заборгованості становило 86%, а в 2001 році — 14%, то в 2002-му зростання заборгованості зупинено. За перші два місяці нинішнього року «Запоріжжяобленерго» спрацювало з прибутком 14,373 млн. грн.

За словами учасників прес-конференції, НКРЕ перетворилася з держрегулювального органу в комісію боротьби з неугодами енергопостачальними компаніями. Як висловився голова профспілки Валерій Погорелов, «сьогодні фактично п'ять членів Нацкомісії з регулювання на свій розсуд ділять грошові кошти в енергетиці, керуючи адміністративно-командними методами».

Такої ж думки дотримується і комерційний директор «Запоріжжяобленерго». Нацкомісії пред'явлено документально оформлений протест за всіма пунктами акта перевірки територіальним представництвом НКРЕ. В акті аргументовано відхиляються звинувачення обленерго з боку комісії у нецільовому використанні коштів, у завищених витратах на придбання програмного забезпечення та на встановлення оптико-волоконних ліній.

Попри це, 11 березня НКРЕ склала проект рішення про покарання компанії. Й ще про один цікавий факт. За тиждень до того, як «Запоріжжяобленерго» пред'явили акт, за словами комерційного директора компанії, відомий запорізький комерсант, що представляє певні фінансові групи, «озвучив» практично дослівно цей документ (акт перевірки). Роблячи відповідні висновки, «Запоріжжяобленерго» і незалежна профспілка енергетиків сумніваються в незаангажованості НКРЕ, яка, на їхню думку, цілком можливо, виконує волю певних фінансово-промислових угруповань.

Тим часом відбулося засідання НКРЕ, на якому вчоргове не було ухвалено рішення щодо санкцій до «Запоріжжяобленерго». Члени комісії ще раз повернуться до розгляду цього спірного питання.

Сергій ДНІПРОВСЬКИЙ.

ЗАКОН
УКРАЇНИ

Цей Закон визначає правові, економічні та організаційні засади функціонування системи питного водопостачання, спрямовані на гарантоване забезпечення населення якісною та безпечною для здоров'я людини питною водою.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

виробництво питної води — забір води з джерел питного водопостачання та доведення її якості до вимог на питну воду;

вода питна — вода, яка за органолептичними властивостями, хімічним і мікробіологічним складом та радіологічними показниками відповідає державним стандартам та санітарному законодавству;

водопровідна мережа — система трубопроводів, відповідних споруд та устаткування для розподілу і подачі питної води споживачам;

джерело питного водопостачання — водний об'єкт, вода якого використовується для питного водопостачання після відповідної обробки або без неї;

індивідуальні та колективні установки (пристрої) питного водопостачання — установки (пристрої) для забору води з водного об'єкта або водопровідної мережі та доведення її якості до вимог державних стандартів;

контрольний створ водного об'єкта — поперечний перетин водного об'єкта, у якому здійснюється контроль за якістю води;

нормативи питного водопостачання — розрахункова кількість питної води, яка необхідна для забезпечення питних, фізіологічних, санітарно-гігієнічних та побутових потреб однієї людини протягом доби у конкретному населеному пункті, на окремому об'єкті або транспортному засобі при нормальному функціонуванні систем питного водопостачання, при їх порушенні та при надзвичайних ситуаціях техногенного або природного характеру;

нецентралізоване питне водопостачання — забезпечення індивідуальних споживачів питною водою з джерел питного водопостачання, за допомогою пунктів розливу води (в тому числі пересувних), застосування установок (пристроїв) підготовки питної води та постачання фасованої питної води;

підприємство питного водопостачання — суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів централізованого питного водопостачання, забезпечує населення питною водою за допомогою пунктів розливу (в тому числі пересувних), застосування установок (пристроїв) підготовки питної води та виробництво фасованої питної води;

питне водопостачання — діяльність, пов'язана з виробництвом, транспортуванням та постачанням питної води споживачам питної води, охороною джерел та систем питного водопостачання;

пункт розливу питної води — місце розливу питної води (з автоцистерн, свердловин, каптажів тощо) в тару споживача;

система питного водопостачання — сукупність технічних засобів, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого та нецентралізованого питного водопостачання;

технологічні нормативи використання питної води — максимально допустимий обсяг технологічних витрат води при її виробництві та транспортуванні, використанні на власні потреби підприємствами питного водопостачання та утриманні зон санітарної охорони;

технічні умови — це комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення систем питного водопостачання, які мають відповідати його розрахунковим параметрам;

фасована питна вода — питна вода підземних джерел питного водопостачання або питна вода централізованого питного водопостачання, додатково оброблена з метою поліпшення її якості, у герметичній тарі;

централізоване питне водопостачання — господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води;

централізоване водовідведення — господарська діяльність із відведення та очищення комунальних та інших стічних вод за допомогою комплексу об'єктів, споруд, колекторів, трубопроводів, пов'язаних єдиним технологічним процесом;

споживач питної води — юридична або фізична особа, яка використовує питну воду для забезпечення фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб.

Стаття 2. Сфера дії цього Закону

Дія цього Закону поширюється на всі суб'єкти господарювання, що виробляють питну воду, забезпечують міста, інші населені пункти, окремо розташовані об'єкти питною водою шляхом централізованого питного водопостачання або за допомогою пунктів розливу води (в тому числі пересувних), застосування установок (пристроїв), інших засобів нецентралізованого водопостачання, а також на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, що

здійснюють регулювання, нагляд і контроль за якістю питної води, станом джерел та систем питного водопостачання, а також споживачів питної води.

Стаття 3. Законодавство у сфері питної води та питного водопостачання

Законодавство у сфері питної води та питного водопостачання складається з Водного кодексу України, Кодексу України про надра, законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у цій сфері.

Стаття 4. Суб'єкти відносин у сфері питної води та питного водопостачання

Суб'єктами відносин у сфері питної води та питного водопостачання є:

органи виконавчої влади, до сфери управління яких належать об'єкти питного водопостачання;

органи місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать об'єкти питного водопостачання;

підприємства питного водопостачання;

споживачі питної води.

Стаття 5. Об'єкти правового регулювання у сфері питної води та питного водопостачання

Об'єктами правового регулювання у сфері питної води та питного водопостачання є суспільні відносини з питань:

господарської діяльності з централізованого та нецентралізованого водопостачання і водовідведення;

формування тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення;

нормування, стандартизації, ліцензування та сертифікації;

моніторингу, обліку і контролю;

інформування населення щодо якості питної води та питного водопостачання;

охорони джерел і систем питного водопостачання та пов'язаних з ними природних комплексів;

забезпечення прав споживачів питної води.

Розділ II. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ПИТНОЇ ВОДИ ТА ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Стаття 6. Принципи державної політики у сфері питної води та питного водопостачання

Державна політика у сфері питної води та питного водопостачання будується на принципах:

державного управління і регулювання відносин у сфері питної води та питного водопостачання;

пріоритетності питного водопостачання перед іншими видами спеціального водокористування;

гарантованого першочергового забезпечення питною водою населення для забезпечення питних, фізіологічних, санітарно-гігієнічних та побутових потреб;

раціонального використання питної води;

науково обгрунтованого нормування якості питної води, нормативів її споживання та формування тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення;

наближення вимог державних стандартів на питну воду, технологій виробництва питної води, а також засобів вимірювання і методів оцінки до відповідних стандартів, технологій, засобів і методів, прийнятих у Європейському Союзі;

запобіжного характеру заходів щодо охорони джерел і систем питного водопостачання;

дотримання оптимального балансу використання поверхневих і підземних вод для питного водопостачання;

обов'язковості державної експертизи і оцінки експлуатаційних запасів підземних вод для питного водопостачання;

обов'язковості державної екологічної і санітарно-епідеміологічної експертизи проєктів господарської, інвестиційної та іншої діяльності, яка може негативно вплинути на стан джерел і систем питного водопостачання;

економічного стимулювання раціонального використання питної води споживачами;

невідворотності відповідальності у разі порушення законодавства у сфері питної води та питного водопостачання;

відшкодування збитків, завданих внаслідок порушення законодавства у сфері питної води та питного водопостачання;

забезпечення вільного доступу до інформації про якість питної води, стан джерел та систем питного водопостачання, порядку формування нормативів питного водопостачання та тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення;

додержання єдиних правил, норм і стандартів усіма суб'єктами відносин у сфері питної води та питного водопостачання;

ліцензування господарської діяльності із централізованого водопостачання та водовідведення;

заборони відключення об'єктів питного водопостачання та водовідведення від системи енерго-, газо-, тепlopостачання як

Про питну воду водопостачання

об'єктів життєзабезпечення і стратегічного значення.

Стаття 7. Гарантії прав споживачів у сфері питної води та питного водопостачання

Держава гарантує захист прав споживачів у сфері питної води та питного водопостачання шляхом:

забезпечення кожної людини питною водою нормативною якістю в межах науково обгрунтованих нормативів питного водопостачання залежно від району та умов проживання;

державної підтримки, регулювання та нагляду у сфері питного водопостачання і водовідведення відповідно до цього Закону;

здійснення заходів організаційного, науково-технічного, санітарно-епідеміологічного, природоохоронного, економічного, правового характеру щодо поліпшення якості питної води, розвитку питного водопостачання, охорони джерел і систем питного водопостачання, відновлення запасів питної води;

зобов'язання підприємств питного водопостачання здійснювати заходи щодо забезпечення нормативів питного водопостачання та додержання державних стандартів у сфері питної води та питного водопостачання;

задоволення потреб населення у питній воді шляхом пріоритетного розвитку систем централізованого питного водопостачання та водовідведення, створення резервних систем питного водопостачання;

зобов'язання центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій дотримуватися екологічних вимог та санітарного законодавства під час проєктування, будівництва, реконструкції, введення в дію та експлуатації систем питного водопостачання;

здійснення контролю за дотриманням законодавства у сфері питної води та питного водопостачання, проведення державного моніторингу стану води і систем питного водопостачання, екологічної і санітарно-епідеміологічної експертизи господарської та іншої діяльності, пов'язаної з використанням джерел питного водопостачання;

забезпечення відшкодування в установленому порядку шкоди, заподіяної споживачам питної води підприємствами питного водопостачання внаслідок порушення законодавства у сфері питної води та питного водопостачання;

тимчасового припинення чи заборони в установленому порядку функціонування систем питного водопостачання, які не забезпечують нормативної якості питної води, а також діяльності, що негативно впливає на якість питної води, порушує режим функціонування систем питного водопостачання та водовідведення.

Гарантії прав громадян на питне водопостачання на час перебування їх на транспортних засобах понад три години забезпечуються власниками транспортних засобів.

Стаття 8. Державна підтримка у сфері питної води та питного водопостачання

Державна підтримка у сфері питної води та питного водопостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом України про Державний бюджет України на відповідний рік, для фінансування заходів у сфері будівництва і реконструкції систем питного водопостачання, водовідведення та очищення стічних вод, що мають загальнодержавне або міжрегіональне значення, а також для проведення науково-дослідних робіт по вдосконаленню питного водопостачання та ресурсозбереження.

Стаття 9. Інформування про якість питної води

Кожному споживачеві питної води державою гарантується право вільного доступу до інформації про якість питної води. З цією метою центральний орган виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства щороку готує і оприлюднює в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, Національну доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні, забезпечує заінтересовані органи державної влади, громадські організації, підприємства, установи, організації та громадян інформацією про випадки і причини забруднення питної води, порядок розрахунку тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення.

У разі, коли питна вода має відхилення за показниками від державного стандарту, органи місцевого самоврядування інформують споживачів через засоби масової інформації про її якість та вживають заходів, пов'язаних з відверненням загрози здоров'ю людей.

Розділ III. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ПИТНОЇ ВОДИ ТА ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Стаття 10. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері питної води та питного водопостачання

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері питної води та питного водопостачання належать:

реалізація державної політики у цій сфері;

організація розроблення державних, міждержавних і регіональних програм у цій сфері;

координація діяльності органів виконавчої влади у цій сфері;

організація здійснення державного контролю та обліку у цій сфері;

затвердження проєктів зон санітарної охорони об'єктів централізованого питного водопостачання, які розташовані на території більш як однієї області;

встановлення режиму зон санітарної охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання;

визначення порядку інформування про якість питної води та стан питного водопостачання;

вирішення інших питань у сфері питної води та питного водопостачання відповідно до законів України.

Стаття 11. Повноваження центрального органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства, інших центральних органів виконавчої влади у сфері питної води та питного водопостачання

Центральний орган виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства є спеціально уповноваженим органом, який здійснює державне управління у сфері питної води та питного водопостачання, до повноважень якого належать:

забезпечення проведення єдиної технічної, соціально-економічної політики та наукових досліджень у цій сфері;

встановлення порядку ведення та забезпечення моніторингу якості питної води і технічного стану об'єктів централізованого питного водопостачання;

організація здійснення заходів щодо захисту та охорони об'єктів централізованого питного водопостачання;

координація діяльності органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності у цій сфері;

складання протоколів про адміністративні правопорушення, прийняття рішень про накладення штрафів, а так само застосування інших санкцій до підприємств питного водопостачання у разі порушення ними законодавства у сфері питної води та питного водопостачання;

підготовка і оприлюднення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, Національної доповіді про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні, забезпечення заінтересованих органів державної влади, громадських організацій, підприємств, установ, організацій та громадян інформацією про випадки і причини забруднення питної води, порядок розрахунку тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення;

здійснення контролю за виконанням встановлених у цій сфері правил і норм;

ліцензування господарської діяльності із централізованого водопостачання та водовідведення;

вирішення інших питань у сфері питної води та питного водопостачання відповідно до законів України.

Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади беруть участь у розробленні та реалізації державної політики у сфері питної води та питного водопостачання в межах своїх повноважень, визначених законами України.

Стаття 12. Повноваження Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері питної води та питного водопостачання

До повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері питної води та питного водопостачання належать:

розроблення і реалізація місцевих програм у сфері питної води та питного водопостачання, участь у розробленні і реалізації державних та регіональних програм у цій сфері;

прийняття рішень про обмеження, тимчасову заборону чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій у разі порушення ними вимог законодавства у сфері питної води та питного водопостачання;

забезпечення виконання правил і норм користування системами питного водопостачання, дотримання режиму зон санітарної охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання;

забезпечення дотримання правил користування водозабірними спорудами, призначеними для задоволення потреб споживачів у питній воді, обмеження або заборона використання питної води для промислових потреб, відповідальність за належне забезпечення жителів міст, інших населених пунктів питною водою, кількість та якість якої повинні відповідати нормативним вимогам;

складання протоколів про адміністративні правопорушення, прийняття рішень про накладення штрафів, а так само застосування інших санкцій до підприємств питного водопостачання у разі порушення ними законодавства у сфері питної води та питного водопостачання;

розроблення та реалізація проєктів зон санітарної охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання;

ліцензування господарської діяльності із

централізованого водопостачання та водовідведення;

вирішення інших питань у сфері питної води та питного водопостачання відповідно до законів України.

Стаття 13. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері питної води та питного водопостачання

До повноважень органів місцевого самоврядування у сфері питної води та питного водопостачання належать:

затвердження з урахуванням вимог законодавства у сфері питної води та питного водопостачання проектів містобудівних програм, генеральних планів забудови населених пунктів, іншої містобудівної документації;

затвердження та реалізація місцевих програм у сфері питної води та питного водопостачання, участь у розробленні та реалізації відповідних державних і місцевих програм;

надання згоди на розміщення на відповідній території нових або реконструкцію діючих об'єктів, діяльність яких може завдати шкоди джерелам та системам питного водопостачання;

прийняття рішень з проведення державної екологічної та санітарно-епідеміологічної експертизи проектів господарської діяльності, що можуть негативно вплинути на якість питної води та системи питного водопостачання;

здійснення контролю за якістю питної води, використанням та охороною джерел і систем питного водопостачання;

складання протоколів про адміністративні правопорушення, прийняття рішень про накладення штрафів, а так само застосування інших санкцій до підприємств питного водопостачання у разі порушення ними законодавства у сфері питної води та питного водопостачання;

забезпечення інформування населення про якість питної води та стан питного водопостачання, порядок розрахунку тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення;

визначення рівня та якості послуг з питного водопостачання та водовідведення і встановлення тарифів на ці послуги;

обмеження, тимчасова заборона діяльності підприємств у разі порушення ними вимог законодавства у сфері питної води та питного водопостачання в межах своїх повноважень;

встановлення правил користування водозабірними спорудами, призначеними для задоволення потреб споживачів у питній воді;

встановлення зон санітарної охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання;

обмеження або заборона використання підприємствами питної води для промислових цілей;

вирішення інших питань у сфері питної води та питного водопостачання відповідно до законів України.

Розділ IV. ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ПИТНОЇ ВОДИ ТА ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Стаття 14. Форми власності у сфері питного водопостачання

Діяльність у сфері питного водопостачання можуть здійснювати підприємства всіх форм власності, якщо інше не передбачено законами України.

Приватизація підприємств державної форми власності, що здійснюють питне водопостачання, проводиться відповідно до закону.

Мережі, споруди, устаткування централізованого питного водопостачання населених пунктів як особливо важливі об'єкти життєзабезпечення приватизації не підлягають.

Зміна форми власності або перехід права власності на системи питного водопостачання (крім об'єктів централізованого питного водопостачання) здійснюється в порядку, передбаченому законом, за умови, що це не призведе до порушення режиму функціонування відповідних систем питного водопостачання або їх частин, погіршення якості питної води та умов надання послуг споживачам, у тому числі збільшення тарифів на послуги водопостачання і водовідведення.

Стаття 15. Види господарської діяльності у сфері питного водопостачання

Господарська діяльність у сфері питного водопостачання включає:

централізоване питне водопостачання міст, інших населених пунктів;

питне водопостачання за допомогою пунктів розливу питної води (в тому числі пересувних);

виробництво фасованої питної води;

питне водопостачання за допомогою індивідуальних та колективних установок (пристроїв) підготовки питної води.

Стаття 16. Організація питного водопостачання

Забезпечення споживачів питної води централізованим питним водопостачанням, а також за допомогою пунктів розливу питної води (в тому числі пересувних) або фасованою питною водою здійснюють підприємства питного водопостачання.

Підприємство питного водопостачання провадить свою діяльність на підставі таких документів:

дозволу на спеціальне водокористування або дозволу на користування над-

рами (у разі використання підземних вод);

ліцензії на господарську діяльність з централізованого водопостачання та водовідведення;

державного акта на право постійного користування або на право власності на землю;

технічного проекту на розміщення водопровідних мереж, споруд та устаткування, погодженого і затвердженого в установленому порядку;

сертифіката відповідності та висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи на фасовану питну воду.

У населених пунктах питне водопостачання може здійснюватися як підприємством питного водопостачання, так і самостійно споживачами питної води в цих населених пунктах.

На водні об'єкти, які є джерелами питного водопостачання, повинні бути складені в установленому законодавством порядку паспорти. Перелік показників якості води у паспорті джерела питного водопостачання має відповідати переліку, що визначений державним стандартом на питну воду.

Стаття 17. Спеціальне водокористування у сфері питної води та питного водопостачання

Підприємство питного водопостачання провадить свою діяльність відповідно до порядку спеціального водокористування, пов'язаного із застосуванням водопровідних мереж, споруд, технічних пристроїв для забору води безпосередньо з водних об'єктів.

Спеціальне водокористування здійснюється на підставі дозволу, який видається у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У дозволі на спеціальне водокористування визначаються ліміти та строки спеціального водокористування.

Строки спеціального водокористування встановлюються органом, який видає дозвіл на спеціальне водокористування.

У разі використання підземних вод для питного водопостачання відповідне підприємство повинне одержати згідно з законом дозвіл на користування надрами.

Стаття 18. Ліцензування у сфері питного водопостачання

Господарська діяльність із централізованого водопостачання та водовідведення підлягає ліцензуванню у порядку, встановленому законом.

Стаття 19. Надання послуг з питного водопостачання

Послуги з питного водопостачання надаються споживачам підприємством питного водопостачання на підставі договору з:

підприємствами, установами, організаціями, що безпосередньо користуються централізованим питним водопостачанням;

підприємствами, установами або організаціями, у повному господарському віданні або оперативному управлінні яких перебуває житловий фонд і до обов'язків яких належить надання споживачам послуг з питного водопостачання та водовідведення;

об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельними кооперативами та іншими об'єднаннями власників житла, яким передано право управління багатоквартирними будинками та забезпечення надання послуг з водопостачання та водовідведення на підставі укладених ними договорів;

власниками будинків, що перебувають у приватній власності.

Договір про надання послуг з питного водопостачання укладається безпосередньо між підприємством питного водопостачання або уповноваженою ним юридичною чи фізичною особою і споживачем, визначеним у частині першій цієї статті.

Порядок надання споживачам послуг з питного водопостачання встановлюється центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства.

Стаття 20. Умови договору про надання послуг з питного водопостачання

Істотними умовами договору про надання послуг з питного водопостачання є:

режим надання послуг;

обсяги питного водопостачання за нормативами питного водопостачання;

порядок надання послуг з водовідведення;

розмір та порядок оплати послуг централізованого водопостачання і водовідведення;

права та обов'язки сторін договору; відповідальність сторін договору.

У договорі про надання послуг з питного водопостачання повинні бути зроблені посилання на нормативні документи, на підставі яких здійснюватиметься питне водопостачання.

За згодою сторін договору про надання послуг з питного водопостачання у ньому можуть бути зазначені інші умови.

Стаття 21. Чинність договору про надання послуг з питного водопостачання

Договір про надання послуг з питного водопостачання набирає чинності після досягнення домовленості з усіх його істотних умов та підписання сторонами.

За бажанням сторін договір про надання послуг з питного водопостачання посвідчується нотаріально.

Стаття 22. Права та обов'язки споживачів питної води

Споживачі питної води мають право на:

забезпечення питною водою, якість якої відповідає державним стандартам, кількість і режим подачі якої визначаються на договірних засадах в обсязі, не меншому від нормативів питного водопостачання;

одержання в установленому порядку повної, достовірної, своєчасної інформації про якість питної води, обсяги її реалізації, режими подачі та порядку розрахунку тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення;

організацію та проведення громадських слухань щодо прийняття рішень з питань якості питної води та питного водопостачання відповідно до закону;

участь представників громадськості у перевітках, які проводяться органами виконавчої влади, з дотриманням встановленого режиму перебування на території об'єктів питного водопостачання;

пред'явлення позовів до суду про відшкодування збитків, завданих внаслідок постачання неякісної питної води, що не відповідає державним стандартам, інших порушень законодавства у сфері питної води та питного водопостачання;

підключення в установленому порядку до централізованого водопостачання та водовідведення.

Споживачі питної води зобов'язані:

своєчасно вносити плату за використану питну воду відповідно до встановлених тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення;

раціонально використовувати питну воду, не допускати її витоків із внутрішньобудинкових мереж та обладнання;

не допускати забруднення, засмічення та виснаження джерел питного водопостачання і пошкодження об'єктів питного водопостачання і водовідведення;

вчасно повідомляти підприємства питного водопостачання про виявлені пошкодження на об'єктах централізованого питного водопостачання і водовідведення, які їм належать або якими вони користуються;

не перешкоджати здійсненню контролю за технічним станом інженерного обладнання в приміщеннях;

утримувати в належному технічному і санітарному стані водопровідні мережі та обладнання.

Стаття 23. Права та обов'язки підприємств питного водопостачання

Підприємства питного водопостачання мають право:

розробляти і подавати на затвердження уповноваженим органам тарифи на послуги централізованого водопостачання і водовідведення з їх обґрунтуванням;

здійснювати контроль за технічним станом інженерного обладнання будинків та споруд, вимагати термінового усунення витоків з водопровідних мереж та обладнання, сприяти впровадженню засобів обліку та регулювання споживання питної води;

тимчасово забороняти (зупиняти) подачу води споживачу за систематичну неоплату послуг з питного водопостачання і водовідведення за умови виконання своїх обов'язків за договором про надання цих послуг;

видавати дозволи і технічні умови на підключення споживачів до систем централізованого питного водопостачання;

обмежувати або припиняти роботу об'єктів централізованого питного водопостачання у разі виникнення необхідності оперативного реагування на погіршення якості води в джерелах питного водопостачання і неможливості доведення її до вимог державних стандартів з повідомленням про таке відключення та його причини органів місцевого самоврядування, місцевих органів виконавчої влади та органів державного санітарно-епідеміологічного нагляду;

допускати тимчасове відхилення якості питної води від вимог державного стандарту на питну воду лише за умови наявності дозволу центрального органу виконавчої влади у сфері стандартизації, виданого на підставі висновку центрального органу виконавчої влади з питань державного санітарно-епідеміологічного нагляду.

Підприємства питного водопостачання зобов'язані забезпечити:

виробництво та постачання споживачам питної води відповідно до умов договору;

подачу води для протипожежних потреб;

впровадження новітніх технологій виробництва питної води, ресурсозберігаючих технологій та обладнання;

участь у фінансуванні реконструкції та розвитку об'єктів централізованого питного водопостачання і водовідведення, оснащення їх засобами обліку та регулювання споживання води;

відшкодування збитків, завданих юридичним і фізичним особам внаслідок порушення вимог законодавства у сфері питної води та питного водопостачання, що сталося з їх вини;

життя заходів щодо забезпечення населення питною водою у випадках по-

ДЕРЖАВА І ПРАВО	
	Офіційно
ЗАКОН УКРАЇНИ	
Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Швейцарською Федеральною Радою про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і вантажів та Протоколу до цієї Угоди	
Верховна Рада України <i>постановляє:</i> Угоду між Кабінетом Міністрів України та Швейцарською Федеральною Радою про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів і вантажів та Протокол до цієї Угоди, підписані 30 жовтня 2000 року в м. Києві, ратифікувати.	
Президент України Л. КУЧМА.	
м. Київ, 10 січня 2002 року. № 2930-III.	
ЗАКОН УКРАЇНИ	
Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Грецької Республіки про торговельне судноплавство	
Верховна Рада України <i>постановляє:</i> Угоду між Кабінетом Міністрів України і Урядом Грецької Республіки про торговельне судноплавство, підписану в м. Києві 6 листопада 2000 року, ратифікувати.	
Президент України Л. КУЧМА.	
м. Київ, 10 січня 2002 року. № 2931-III.	
ЗАКОН УКРАЇНИ	
Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України і Урядом Французької Республіки про морське торговельне судноплавство	
Верховна Рада України <i>постановляє:</i> Угоду між Кабінетом Міністрів України і Урядом Французької Республіки про морське торговельне судноплавство, підписану в м. Парижі 15 вересня 2000 року, ратифікувати.	
Президент України Л. КУЧМА.	
м. Київ, 10 січня 2002 року. № 2932-III.	
ЗАКОН УКРАЇНИ	
Про приєднання України до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів	
Верховна Рада України <i>постановляє:</i> Приєднатися від імені України до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, 1961 року.	
Президент України Л. КУЧМА.	
м. Київ, 10 січня 2002 року. № 2933-III.	
ЗАКОН УКРАЇНИ	
Про ратифікацію Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Радою Європи щодо створення в Україні Бюро інформації Ради Європи та його правового статусу	
Верховна Рада України <i>постановляє:</i> Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Радою Європи щодо створення в Україні Бюро інформації Ради Європи та його правового статусу, підписаний 9 листопада 2000 року в м. Страсбурзі, ратифікувати.	
Президент України Л. КУЧМА.	
м. Київ, 10 січня 2002 року. № 2934-III.	
ЗАКОН УКРАЇНИ	
Про ратифікацію Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Туркменистану про реадмісію осіб	
Верховна Рада України <i>постановляє:</i> Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Туркменистану про реадмісію осіб, підписану в м. Києві 14 травня 2001 року, ратифікувати.	
Президент України Л. КУЧМА.	
м. Київ, 10 січня 2002 року. № 2935-III.	
ЗАКОН УКРАЇНИ	
Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Російської Федерації про співробітництво у військовій галузі	
Верховна Рада України <i>постановляє:</i> Угоду між Урядом України та Урядом Російської Федерації про співробітництво у військовій галузі, підписану 25 листопада 1995 року у м. Сочі, ратифікувати.	
Президент України Л. КУЧМА.	
м. Київ, 10 січня 2002 року. № 2936-III.	

рушень функціонування централізованих систем водопостачання (аварійні ситуації); вирішення ситуаційних питань, пов'язаних з порушенням функціонування централізованих систем водопостачання (аварійні ситуації) відповідно до плану оперативних дій із забезпечення споживачів питною водою у відповідному населеному пункті (районі).

Стаття 24. Заходи щодо забезпечення питною водою у разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру

Органи місцевого самоврядування спільно з підприємствами питного водопостачання розробляють та затверджують спеціальні заходи на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, що призводять до припинення централізованого водопостачання, які повинні забезпечувати:

використання резервних джерел і систем питного водопостачання; застосування індивідуальних і групових засобів очищення і знезараження питної води;

поставку фасованої питної води та води в емностях для індивідуального і групового користування.

У разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, що призводять до припинення постачання води споживачам, керівники підприємств питного водопостачання зобов'язані негайно в порядку, визначеному Законом України «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру», повідомити про це органи, які здійснюють державний контроль у сфері питної води і питного водопостачання, і вжити заходів щодо охорони джерел та систем централізованого водопостачання та ліквідації причин і наслідків цих надзвичайних ситуацій та організації роботи пунктів розливу питної води.

При надзвичайних ситуаціях техногенного та природного характеру фінансування витрат на забезпечення населення питною водою здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, бюджету Автономної Республіки Крим, місцевих бюджетів, інших не заборонених законодавством джерел.

Стаття 25. Індивідуальні та колективні установки (пристрої) питного водопостачання

З метою забезпечення споживачів питною водою можуть використовуватися індивідуальні та колективні установки (пристрої) питного водопостачання.

Технічні характеристики і правила експлуатації індивідуальних та колективних установок (пристроїв) питного водопостачання визначаються їх паспортно-технічними даними.

Введення в експлуатацію колективних установок (пристроїв) питного водопостачання здійснюється виробником або його представником.

Відповідальність за дотримання якості питної води під час користування колективними установками (пристроями) питного водопостачання, встановленими в громадських місцях (місцях загального користування), покладається на суб'єкта, що здійснює їх експлуатацію.

Стаття 26. Вимоги до фасованої питної води

Для виробництва фасованої питної води використовується вода підземних джерел питного водопостачання або питна вода централізованого питного водопостачання, додатково оброблена з метою поліпшення її якості.

На упаковці (тарі) фасованої питної води повинні зазначатися:

- дата виготовлення;
- строк придатності до споживання чи дата закінчення строку придатності до споживання;
- умови зберігання та показники якості;
- найменування та адреса виробника і місце її виготовлення;
- назва нормативного документа, який визначає вимоги щодо якості питної води;
- інша інформація, передбачена нормативними документами.

Текст для використання у маркуванні питної води підлягає обов'язковому погодженню з центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я.

Розділ V. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА НОРМУВАННЯ У СФЕРІ ПИТНОЇ ВОДИ І ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Стаття 27. Стандарти у сфері питної води і питного водопостачання

До системи стандартів у сфері питної води та питного водопостачання входять державні стандарти України та міжнародні стандарти, що визначають:

- державний стандарт на питну воду;
- державний стандарт на фасовану питну воду;
- методи, методики і засоби контролю та оцінки якості питної води.

Державні стандарти на питну воду визначають перелік органолептичних, хімічних, мікробіологічних та радіологічних показників якості питної води, що підлягають обов'язковому контролю, їх гранично допустимі величини, додержання яких є безпечним для життя і здоров'я людини.

Державні стандарти на питну воду затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері стандартизації.

Державні стандарти у сфері питної води і питного водопостачання не поширюються на мінеральні води та води з місцевих джерел, які використовуються нецентралізовано.

Державні стандарти на питну воду періодично переглядаються один раз на п'ять років з метою врахування та впровадження новітніх наукових досягнень у сфері впливу

забруднюючих речовин на здоров'я людини, нових технологій очищення питної води і засобів контролю її якості.

У процесі розроблення та перегляду стандартів на питну воду враховуються показники державних санітарних правил і норм, а також нормативні вимоги щодо якості питної води, прийняті в Європейському Союзі.

Державні стандарти у сфері питної води та питного водопостачання розробляються, приймаються, схвалюються, переглядаються, змінюються, їх дія припиняється в порядку, встановленому законом.

Стаття 28. Нормування показників якості питної води

Нормування показників якості питної води проводиться шляхом встановлення цих показників у державних стандартах на питну воду та санітарному законодавстві під час її виробництва (виготовлення).

Нормування показників якості питної води здійснює центральний орган виконавчої влади з питань охорони здоров'я шляхом встановлення гранично допустимих рівнів вмісту в ній забруднюючих речовин.

Методики вимірювання вмісту (рівнів) забруднюючих речовин підлягають атестації у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері стандартизації, і погоджуються з Головним державним санітарним лікарем України.

Стаття 29. Нормативи у сфері питної води та питного водопостачання

У сфері питної води та питного водопостачання встановлюються такі нормативи: нормативи питного водопостачання; екологічні нормативи якості води джерел питного водопостачання; технологічні нормативи використання питної води; технічні умови у сфері питної води та питного водопостачання.

Порядок розроблення та затвердження нормативів питного водопостачання встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Для оцінки екологічного стану джерел питного водопостачання, визначення водохоронних заходів цих об'єктів встановлюється екологічний норматив якості води джерел питного водопостачання, який містить науково обгрунтовані допустимі значення забруднюючих речовин і показники якості води.

Екологічний норматив якості води в джерелах питного водопостачання встановлюється з урахуванням вимог державних гігієнічних та протиепідемічних правил і норм, гігієнічних нормативів центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

Для оцінки та забезпечення раціонального використання води встановлюються відповідно до закону поточні та перспективні технологічні нормативи використання питної води.

Технологічні нормативи використання питної води розробляються кожним підприємством питного водопостачання, погоджуються з місцевими органами виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, водного господарства та затверджуються органами місцевого самоврядування.

Порядок розроблення та затвердження технологічних нормативів використання питної води встановлюється центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства.

У технічних умовах зазначаються:

- а) найменування та адреса об'єкта, замовника, проектувальника, вид будівництва, нормативні терміни проектування і будівництва;
- б) відомості про джерела питного водопостачання;
- в) місце приєднання до водопровідних мереж, вимоги до обладнання, вузлів приєднання;
- г) основні розрахункові інженерні параметри системи питного водопостачання, що включають: гарантовану кількість і якість питної води;
- тиск у місці підключення;
- умови водовідведення;
- г) вимоги до встановлення лічильників обліку споживання питної води.

Порядок розроблення та затвердження технічних умов у сфері питної води та питного водопостачання встановлюється центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства.

Стаття 30. Державна реєстрація нормативних документів на питну воду

Порядок державної реєстрації нормативних документів на виробництво питної води встановлюється центральним органом виконавчої влади у сфері стандартизації.

Для державної реєстрації нормативних документів виробник питної води повинен мати технологічний регламент або інший документ з описом технологічного процесу її виробництва, а також перелік речовин, що застосовуються в процесі такого виробництва, із зазначенням відомостей про норми їх вмісту в питній воді, позитивний висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

Розділ VI. ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ У СФЕРІ ПИТНОЇ ВОДИ ТА ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Стаття 31. Збір за спеціальне водокористування підприємством питного водопостачання

З метою стимулювання раціонального використання та охорони водних об'єктів з підприємств питного водопостачання справляється збір за спеціальне водокористування.

Розмір збору за спеціальне водокористу-

вання підприємством питного водопостачання визначається на основі нормативів збору виходячи з фактичних обсягів використаної води та встановлених лімітів забору води.

Збір за використання води для задоволення питних, фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових потреб населення, а також потреб зовнішнього упорядкування території міст та інших населених пунктів з підприємств питного водопостачання не справляється.

За понадлімітний збір води збір справляється у п'ятикратному розмірі.

Сплата збору за спеціальне використання водних ресурсів не звільняє підприємства питного водопостачання від сплати збору за скидання ними забруднюючих речовин у водні об'єкти.

У разі використання підземних вод для питного водопостачання з підприємств питного водопостачання справляється також збір на відшкодування витрат на проведення геологорозвідувальних робіт.

Обсяг використаної підприємством питного водопостачання води визначається за показниками вимірювальних приладів. У разі відсутності вимірювальних приладів обсяг використаної води, як виняток, визначається за технологічними даними (тривалість роботи споруд, пристроїв, обсяг надання послуг споживачам з водокористування, витрати електроенергії, пропускання спроможність водопровідних труб за одиницю часу тощо).

Збір за воду, втрачену при її транспортуванні, справляється з підприємств питного водопостачання.

Стаття 32. Плата за надання послуг з питного водопостачання

За надання послуг з питного водопостачання споживач вносить плату за нормами і тарифами, що регулюються у встановленому законодавством порядку.

Порядок справляння плати за надання послуг з питного водопостачання встановлюється законодавством.

Тарифи на надання послуг з питного водопостачання розраховуються на підставі галузевих нормативів витрат і повинні повністю відшкодовувати експлуатаційні витрати та забезпечувати надійну роботу об'єктів централізованого питного водопостачання і водовідведення.

Розділ VII. САНІТАРНА ОХОРОНА У СФЕРІ ПИТНОЇ ВОДИ ТА ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Стаття 33. Об'єкти санітарної охорони у сфері питної води та питного водопостачання

Санітарній охороні у сфері питної води та питного водопостачання підлягають джерела та об'єкти централізованого питного водопостачання незалежно від їх типу, форми власності та підпорядкування з метою охорони та збереження природних властивостей води у місцях її забору, запобігання забрудненню, засміченню та передчасному виснаженню водних об'єктів, а також забезпечення безпеки виробництва, постачання і споживання питної води.

Стаття 34. Зони санітарної охорони

Залежно від типу джерела питного водопостачання (поверхневе, підземне), ступеня його захищеності і ризику біологічного, хімічного та радіаційного забруднення, особливостей санітарних, гідрогеологічних і гідрологічних умов, а також характеру забруднюючих речовин встановлюються зони санітарної охорони та окремі пояси особливого режиму цих зон.

Встановлення меж зон санітарної охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання здійснюється у процесі розроблення проекту землеустрою.

Межі зон санітарної охорони та поясів особливого режиму встановлюються органами місцевого самоврядування за погодженням з місцевими органами виконавчої влади з водного господарства та органами державного санітарно-епідеміологічного нагляду.

Вплив потенційних джерел — забруднювачів підземних вод, що розташовані в межах другого та третього поясів зони санітарної охорони і які з технічних причин не можуть бути винесені за межі цих зон (нафтопроводи, продуктопроводи, поля фільтрації, скотомогильники тощо), визначається по кожному такому об'єкту окремо на підставі результатів вивчення міграції забруднюючих речовин у навколишньому природному середовищі. При значному техногенному навантаженні в межах другого та третього поясів зони санітарної охорони з метою контролю за експлуатацією джерел питного водопостачання та прийняттям водогосподарських рішень здійснюються постійні моніторингові дослідження.

У разі розташування зони санітарної охорони на територіях двох і більше областей її межі встановлюються Кабінетом Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства та за погодженням із центральними органами виконавчої влади із забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя, водного господарства, земельних ресурсів та відповідними органами місцевого самоврядування.

Стаття 35. Пояси особливого режиму зони санітарної охорони

Зони санітарної охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання входять до складу водохоронних зон і поділяються на три пояси особливого режиму:

перший пояс (суворого режиму) включає

територію розміщення водозабору, майданчика водопровідних споруд і водопідвідного каналу;

другий і третій пояси (обмеження і спостереження) включають територію, що відводиться для забезпечення охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання.

Стаття 36. Обмеження господарської та іншої діяльності в зонах санітарної охорони

У межах зони санітарної охорони джерел питної води та об'єктів централізованого питного водопостачання господарська та інша діяльність обмежується.

Забороняється розміщення, будівництво, введення в дію, експлуатація та реконструкція підприємств, споруд та інших об'єктів, на яких не забезпечено в повному обсязі дотримання всіх вимог і виконання заходів, передбачених у проектах зон санітарної охорони, проектах на будівництво та реконструкцію, інших проектах.

У межах першого поясу зони санітарної охорони забороняється:

скидання будь-яких стічних вод, а також купання, прання білизни, вилов риби, випасання, волопій худоби та інші види водокористування, що впливають на якість води;

перебування сторонніх осіб, розміщення житлових і громадських будівель, організація причалів плаваючих засобів, застосування пестицидів, органічних і мінеральних добрив, прокладення трубопроводів, видобування гравію чи піску, проведення днопоглиблювальних чи інших будівельно-монтажних робіт, безпосередньо не пов'язаних з експлуатацією, реконструкцією чи розширенням водопровідних споруд і мереж;

заготівля деревини в порядку рубок лісу головного користування.

У межах другого поясу зони санітарної охорони забороняється:

розміщення складів пально-мастильних матеріалів, пестицидів та мінеральних добрив, накопичувачів промислових стічних вод, нафтопроводів та продуктопроводів, шламосховищ та інших об'єктів підвищеної небезпеки, що створюють небезпеку хімічного забруднення вод;

використання хімічних речовин без дозволу державної санітарно-епідеміологічної служби;

розміщення кладовищ, скотомогильників, полів асенізації та фільтрації, зрошувальних систем, споруд підземної фільтрації, гноєсховищ, силосних траншей, тваринницьких і птахівницьких підприємств та інших сільськогосподарських об'єктів, що створюють загрозу мікробного забруднення води, а також розміщення полігонів твердих відходів, біологічних та мулових ставків;

зберігання і застосування пестицидів та мінеральних добрив;

розорювання земель (крім ділянок для залуження і залісення), а також заняття садівництвом та городництвом;

осушення та використання перезволожених і заболочених земель у заплавах річок;

заготівля деревини в порядку рубок лісу головного користування;

видобування з водного об'єкта піску та проведення інших днопоглиблювальних робіт, не пов'язаних з будівництвом та експлуатацією водопровідних споруд;

влаштування літніх таборів для худоби та випасання її ближче ніж за 300 метрів від берега водного об'єкта;

закачування відпрацьованих (зворотних) вод у підземні горизонти, підземне складування твердих відходів та розробка надр; забруднення територій сміттям, гноєм, відходами промислового виробництва та іншими відходами.

У межах третього поясу зони санітарної охорони забороняється:

закачування відпрацьованих (зворотних) вод у підземні горизонти з метою їх захоронення, підземне складування твердих відходів і розробка надр, що можуть призвести до забруднення водоносного горизонту;

розміщення складів пально-мастильних матеріалів, а також складів пестицидів і мінеральних добрив, накопичувачів промислових стічних вод, нафтопроводів та продуктопроводів, що створюють небезпеку хімічного забруднення підземних вод;

відведення у водні об'єкти стічних вод, що не відповідають санітарним правилам і нормам.

Стаття 37. Режим зони санітарної охорони

Режим зони санітарної охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Забезпечення дотримання режиму поясів особливого режиму санітарної охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання покладається:

у межах першого поясу зон — на підприємства питного водопостачання;

у межах другого та третього поясів зон — на місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень, а також підприємства, установи, організації та громадян, які є власниками або користувачами земельних ділянок у межах цих зон.

Стаття 38. Забезпечення санітарної охорони

Санітарна охорона у сфері питної води та питного водопостачання забезпечується:

центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів — щодо контролю дотримання норм і правил, якими регулюються скидання стічних вод у водні об'єкти, та здійснення

охоронних заходів для забезпечення відповідності якості води паспорту водного об'єкта;

центральним органом виконавчої влади з питань водного господарства —щодо паспортизації джерел питного водопостачання, контролю показників якості води в контрольних створах водного об'єкта у місцях водозабору з урахуванням вимог державних стандартів, санітарних норм і правил на джерела питного водопостачання та питну воду;

юридичними і фізичними особами, діяльність яких впливає на стан джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання, шляхом здійснення за рахунок власних коштів заходів з охорони вод від забруднення, засмічення та виснаження і забезпечення безпеки виробництва та постачання питної води.

Розділ VIII. МОНИТОРИНГ І ОБЛІК У СФЕРІ ПИТНОЇ ВОДИ ТА ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Стаття 39. Державний моніторинг у сфері питної води та питного водопостачання

З метою збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про якість питної води, стан об'єктів централізованого питного водопостачання, прогнозування його змін та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття відповідних рішень у цій сфері проводиться державний моніторинг.

Державний моніторинг у сфері питної води та питного водопостачання проводиться:

центральний орган виконавчої влади з питань водного господарства —щодо якісного стану водних об'єктів у місцях водозаборів для централізованого питного водопостачання за радіологічними і хімічними показниками;

центральний орган виконавчої влади з питань охорони здоров'я — щодо дотримання санітарних норм хімічних, бактеріологічних, радіологічних показників водних об'єктів, призначених для питного водопостачання, та у системах питного водопостачання;

центральний орган виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства — щодо якості питної води після споруд водопідготовки за хімічними і бактеріологічними показниками, а також технічного стану об'єктів централізованого питного водопостачання;

центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів — щодо прогнозування змін якісного і кількісного стану поверхневих та підземних джерел централізованого питного водопостачання у місцях водозаборів. Державний моніторинг у сфері питної води та питного водопостачання проводиться у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 40. Державний облік у сфері питної води та питного водопостачання

Завданням державного обліку у сфері питної води та питного водопостачання є систематизація даних про:

- джерела питного водопостачання;
- кількість і якість питної води;
- обсяги використання питної води і скидання стічних вод;
- споживачів питної води;
- підприємства питного водопостачання.

На підставі систематизації даних складається державна статистична звітність за формами, затвердженими центральним органом виконавчої влади з питань статистики за поданням центрального органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства.

Стаття 41. Облік у сфері питної води та питного водопостачання

Підприємства питного водопостачання незалежно від форми власності ведуть первинний облік якості та кількості питної води, безстроково зберігають первинні дані та безоплатно надають їх центральному органу виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади в межах їх повноважень, визначених законами України.

Облік у сфері питного водопостачання здійснюється підприємствами питного водопостачання і споживачами за допомогою технічних засобів, що внесені до державного реєстру засобів виміральної техніки. У разі відсутності таких технічних засобів облік питної води тимчасово здійснюється розрахунковим шляхом згідно з установленними нормами.

Введення в експлуатацію нових чи реконструйованих житлових будинків, об'єктів соціально-культурного, комунально-побутового, виробничого та іншого призначення, не обладнаних засобами обліку питної води та системами водовідведення, забороняється.

Розділ IX. КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ПИТНОЇ ВОДИ ТА ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Стаття 42. Завдання контролю у сфері питної води та питного водопостачання

Контроль у сфері питної води та питного водопостачання здійснюється

з метою визначення відповідності якості питної води державним стандартам.

Контролю підлягає вода, призначена для задоволення питних і господарсько-побутових потреб на всіх стадіях її виробництва та доведення до споживачів, а також об'єкти централізованого питного водопостачання, в тому числі очисні споруди, насосні станції, водопровідні мережі, пункти для розливання питної води (в тому числі пересувні), інші об'єкти нецентралізованого питного водопостачання.

У сфері питної води та питного водопостачання здійснюється державний, виробничий і громадський контроль.

Стаття 43. Державний контроль у сфері питної води та питного водопостачання

Державний контроль якості води в джерелах питного водопостачання здійснюється спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади відповідно до їх повноважень, визначених законом.

Державний контроль технічного стану централізованого питного водопостачання здійснює центральний орган виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації.

Державний контроль якості питної води здійснюють органи місцевого самоврядування, місцеві органи виконавчої влади у сфері стандартизації і органи державного санітарно-епідеміологічного нагляду.

Стаття 44. Виробничий контроль у сфері питної води та питного водопостачання

Виробничий контроль у сфері питної води та питного водопостачання здійснюється підприємствами питного водопостачання.

Перелік показників, за якими здійснюється виробничий контроль, порядок і періодичність його здійснення визначаються місцевими органами державного санітарно-епідеміологічного нагляду.

У разі загрози виникнення надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру, пов'язаної з шкідливими наслідками для джерел або систем питного водопостачання, чи в умовах такої ситуації здійснюється спеціальний виробничий контроль за показниками якості питної води, які в кожному конкретному випадку додатково визначаються органами державного санітарно-епідеміологічного нагляду.

Стаття 45. Громадський контроль у сфері питної води та питного водопостачання

Громадський контроль у сфері питної води та питного водопостачання здійснюється громадськими інспекторами охорони навколишнього природного середовища відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Об'єктами громадського контролю у сфері питної води та питного водопостачання є:

- якість води в джерелах питного водопостачання за межами першого поясу зони санітарної охорони;
- якість питної води, нормативи її споживання та обґрунтування тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення;
- проекти законів та інших нормативно-правових актів у цій сфері;
- забезпеченість населення необхідними обсягами питної води;
- режим подачі води споживачам.

Громадський контроль здійснюється шляхом:

- отримання в установленому порядку від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій повної, достовірної, своєчасної інформації про якість води в джерелах питного водопостачання, якість питної води, обсяги її реалізації та режими подачі, про порядок розрахунків тарифів на послуги централізованого водопостачання і водовідведення;
- проведення громадської екологічної експертизи;
- участі представників громадськості у перевірях, які проводяться органами виконавчої влади, з дотриманням встановленого режиму перебування на території об'єктів питного водопостачання;
- подання до суду позовів про відшкодування збитків, завданих внаслідок порушення законодавства у сфері питної води та питного водопостачання.

Розділ X. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ПИТНОЇ ВОДИ ТА ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Стаття 46. Відповідальність за порушення законодавства у сфері питної води та питного водопостачання

Особи, винні у: поставчанні споживачам питної води, яка не відповідає державним стандартам на питну воду чи дозволу на тимчасове відхилення якості питної води від вимог державних стандартів або яка внаслідок порушення вимог стандартів, норм і правил є небезпечною для життя і здоров'я людей;

порушенні без поважних причин встановленого режиму подачі питної води населенню для питних і господарсько-побутових потреб, а також підприємствам харчової та медичної промисловості;

забрудненні, засміченні, виснаженні джерел питного водопостачання;

порушенні режиму охорони, господарської чи іншої діяльності в зонах санітарної охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання;

самовільному підключенні споживачів до об'єктів та систем питного водопостачання і водовідведення;

провадженні діяльності з централізованого питного водопостачання та водовідведення без ліцензії або з порушенням ліцензійних умов;

неповідомленні (приховуванні) або наданні недостовірної інформації про аварійні ситуації на об'єктах централізованого питного водопостачання та водовідведення, про якість питної води, стан джерел та систем питного водопостачання і водовідведення;

пошкодженні (руйнуванні чи псуванні) систем питного водопостачання, порушення правил їх експлуатації та встановлених режимів роботи, діях, що становлять загрозу санітарному та епідемічному благополуччю населення;

невиконанні обов'язкових приписів посадових осіб,

притягаються до відповідальності згідно із законами України.

Законами може бути встановлена відповідальність і за інші види правопорушень у сфері питної води та питного водопостачання.

Стаття 47. Відшкодування шкоди, завданої порушенням законодавства у сфері питної води та питного водопостачання

Підприємствам питного водопостачання, яким заподіяна шкода юридичними чи фізичними особами внаслідок порушення ними правил користування системами питного водопостачання, пошкодження цих систем, а також внаслідок створення перешкод у проведенні аварійно-відновлювальних робіт, у забезпеченні нормальної експлуатації систем питного водопостачання або забруднення, засмічення чи виснаження джерел питного водопостачання, збитки відшкодовуються відповідно до законів України.

Підприємства питного водопостачання, які порушили законодавство у сфері питної води та питного водопостачання, що призвело до виникнення захворювань, отруень, тривалої або тимчасової втрати працездатності, зобов'язані відшкодувати збитки споживачам та компенсувати додаткові витрати органам державного санітарно-епідеміологічного нагляду на проведення санітарних заходів і витрати закладів охорони здоров'я на надання медичної допомоги потерпілим.

Заподіяна споживачеві моральна (немайнова) шкода, якою порушені його законні права, відшкодовується підприємством питного водопостачання у порядку, встановленому законами України.

Стаття 48. Порядок розгляду спорів з питань питної води та питного водопостачання

Спори з питань питної води та питного водопостачання розглядаються у судовому порядку.

Розділ XI. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ПИТНОЇ ВОДИ ТА ПИТНОГО ВОДОПОСТАЧАННЯ

Стаття 49. Участь України у міжнародному співробітництві у сфері питної води та питного водопостачання

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері питної води та питного водопостачання.

Україна впроваджує міжнародно-правові механізми гарантування охорони і раціонального використання джерел питного водопостачання відповідно до міжнародних договорів.

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, застосовуються норми міжнародного договору.

Розділ XII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

- Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.
- Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом: подати до Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законів, що впливають з цього Закону; привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
10 січня 2002 року.
№ 2918-III.

А Актуально

Дотик до вічності

«Літературо, призначення тобі порадицею быть у боротьбі»... Іду по днях з цими рядками молодого Павличка.

Літературо, що ти? Хто ти? Навіщо? Яка твоя доля? Як ти перетримаєш свою душу живу? Ким? Запитань, справді, багато. Однак тому, хто знає і любить літературу, відповіді не чинять великого труда. На них відповідає сама література, ота, яка не знає ні меж, ні кордонів: література людства. Тільки їй під силу відтворювати словами, зарядженими дієм і рухом (Гомер) буття людини, щоб, зрештою, витримувати будь-який іспит... У літературі вся пам'ять — від Тибету, даху світу, до рідкісних знань, перетримуваних книгозбірнями, — а отже, і вся надія.

Дещо читано. Дещо звідано. Шість поїздок до Воркути залишили на моїй душі глибокий рубець, якщо не рубці, знаєте, оті, що зовуться — знай, думай, осягай! Ще хлопчиком я їхав туди вперше. Там, де коляя пролягала повз Верхній Урал, коли пропливали назад людські оселі, думалось: хто їх годувє? Далі уздовж пішли самі тільки хрести, хрести. Заломлені бараки... начебто самі колеса загриміли — під кожною шпалою лежить душа, душа! У Воркуті на площі ще стояв недоладно високий бетонний Сталін. У шинелі. Без шапки... Але вже був час заміни життя і там, майже на березі океану. Туди почали направляти молодих спеціалістів, вільнонайманих шахтарів. Прибув поїзд завербованих моряків. Привезли потяг молочних корів... Шапку Сталіну наділи. Зодягнувши в уніформу зеків, пам'ятника повалили. Усуваючи давнє, гукнули: вперед! Наче долоня об долоню оббили прах, пішли по нових днях.

Та не все так просто. В одну із перших поїздок туди мені показали чорного ворона, якого давно помітили і якого знали. Він жив на хресті над однією могилою на кладовищі, завжди тільки на тому самому хресті, над тією самою, дорогою йому, могилою. Ніхто не знав, чия вона. Тільки ворон і знав. Їсти літав на смітник. Найбільшу негodu пересиджував на якомусь горищі. А тільки пересідалось — він уже на своєму дозорі. Над могилою душі, либонь, достойної людини...

Ворон квилив. Співав. Бурхав тишу над вічною мерзлотою. Бачив голки барв-кольорів північного сьйва. Прозрівав сажу суцільної ночі. Знову кричав, зустрічаючи червоне, мов жар, величезне колесо сонця, коли те з'являлося з-за океану. Ворон залишався собою. Жив там, де живій душі вижити так непросто.

Я розповів про ворона Борису Харчуку. Пізніше він зізнавався, що був глибоко вражений. Але навіть удвох ми не змогли осягнути, що воно? Відповіді ми так і не знайшли.

Коли постає якесь запитання, так і знай, є і відповідь. Шукай і знайдеш. Правда, інколи на пошук може піти ціле життя, інколи — лиш його частка... Життя-буття! Не все кінчається захолодом тілом. Буття позачасове. Що ж далі? Відповідь знає тільки література. Вголос мовлять про таке тільки найбільші поети, знаєте, оті з них, що співмірні такому мірилу, як океан.

«Миры, неземной и земной, подвластны печали одной...» Ми в нашій «ЛЮ» нагадували цей рядок старого китайського поета. Але ж ці давні китайці! Як недосяжний Тибет! І раптом...

Уолт Уїтмен. Сучасник наших Гоголя і Шевченка. Вперше я довідався про його творчість з подачі Корнія Чуковського. «Мой Уитмен». Потім прийшли інші видання... Днями, за нинішнього молодого сонця, розгортаю розкішне видання повного, схваленого автором, безмежного океану, ім'я якому «Листя трави». Попливши ізнов по віщих рядках, урешті натрапляю на...

— Ось воно!!! Він жив. Він осягнув. Він знав. «Благоразумие знает, что научился мудрости только тот, кто научился ценить результаты, Кто равно ценит тело и душу, Кто уверен в том, что за существенной жизнью следует отраженная, Кто в минуту опасности не призывает смерть

и не избегает смерти...» Життя суще. І життя відбиток. Наслідок — результат чеснот, осягань і поразок. Ну, самі скажіть, хто здатен осягнути і вголос промовити про таке? Ворон? З його палким серцем і квилінням — піснею життя і кохання? Ні. Для цього потрібне натхненне слово. І поет. І вселенська література.

Григорій КОЛІСНИК.

**Акціонерне товариство
«Кредит Банк (Україна)»
(колишнє «Західно-Український Комерційний Банк») повідомляє про скликання
17 травня 2002 року
річних загальних зборів акціонерів банку.**

Збори скликаються згідно зі Статтею 45 Закону України «Про господарські товариства» та за рішеннями Правління та Спостережної Ради банку. Збори заплановано провести в приміщенні конференц-залу готелю «Супутник» за адресою: м. Львів, вул. Княгині Ольги, 116.

Проект порядку денного:

1.Звіт Правління банку про результати господарсько-фінансової діяльності в 2001 р.
2. Звіт Ревізійної комісії та затвердження «Акту перевірки господарсько-фінансової діяльності банку» за 2001 р.
3. Затвердження річного балансу, звіту про прибутки і збитки за підсумками роботи в 2001 р., що складені згідно українськими стандартами та підтверджені українською аудиторською фірмою.
4. Розгляд та затвердження фінансового звіту Правління по діяльності за 2001 р., балансу і звіту про прибутки та збитки за підсумками роботи в 2001 р., що складені згідно з міжнародними стандартами на підставі аудиторської перевірки, виконаної міжнародною аудиторською фірмою «Андерсен».
5. Затвердження нової редакції Статуту банку.
6. Затвердження нової редакції «Положення про діяльність Спостережної Ради банку».
7. Затвердження нової редакції «Положення про діяльність Ревізійної комісії банку».
8. Зміна персонального складу Спостережної Ради банку.
9. Зміна персонального складу Ревізійної комісії банку.

Реєстрація акціонерів (представників акціонерів): з 15—15 до 16—45. Початок зборів — о 17 годині.

Для участі в зборах акціонерам банку необхідно мати:
* «Виписку з рахунку в цінних паперах», видану зберігачем, сертифікованим Державною комісією України з цінних паперів та фондового ринку;
* документ, що посвідчує особу акціонера чи його представника;
* належним чином оформлене доручення на право участі в зборах (для представників юридичних або фізичних осіб — акціонерів банку).

Пропозиції щодо розгляду нових редакцій Статуту банку, «Положення про діяльність Спостережної Ради банку» та «Положення про діяльність Ревізійної комісії банку» викликані необхідністю приведення вказаних документів до вимог, визначених новою редакцією Закону України «Про банки і банківську діяльність» і здійсненою за рішенням загальних зборів акціонерів зміною назви банку.

Зміна розміру статутного фонду банку не передбачається. Ознайомитися з додатковою інформацією з питань, розгляд яких заплановано на зборах акціонерів, можна в приміщенні банку за адресою: м. Львів, вул. Академіка Сахарова, 78 з 9-ої до 17-ої години кожного робочого дня.
Тел. для довідок: (0322) 97-23-12.

Правління банку.

ЧП «Максанд» (г. Киев, ул. Сортировочная,2, код ОКПО — 31747256, индивидуальный налоговый номер 317472526138, зарегистрированное Дарницкой РГА г. Киева, свидетельство № 00454 от 12.12.2001 г.) сообщает о своей ликвидации.

Претензии принимаются в течение одного месяца со дня опубликования объявления.

Відкрите акціонерне товариство «Будмеханізація» повідомляє, що чергові загальні збори акціонерів відбудуться 16 травня 2002 року о 17-й годині в актовому залі дочірнього підприємства — Управління баштових кранів за адресою: м. Київ-209, вул. Лебединська, 2.

Порядок денний:

1. Звіт голови правління ВАТ «Будмеханізація» про результати господарсько-економічної діяльності товариства в 2001 році.
2. Звіт ревізійної комісії.
3. Затвердження розподілу прибутку за 2001 рік та напрямів його використання в 2002 році.
4. Затвердження змін та доповнень до нормативних документів товариства.

Реєстрація учасників зборів проводиться з 13-ї години до 16-ї години 16 травня 2002 року.

Для реєстрації при собі мати:

— Сертифікат акцій;
— Документ, що посвідчує особу акціонера;
— Для представників довіреність акціонера на право участі у зборах, та документ, який посвідчує особу представника.

Телефон для довідок: (044) 295-76-28; 295-71-47.

Пріезд до місця зборів:

До станції метро «Мінська», далі автобусом № 99 до зупинки «Автопарк» (Оболонский район).

До відома акціонерів ЗАТ «Фірма «Укрпромспецбуд»

Запрошуємо вас взяти участь у загальних зборах акціонерів, які відбудуться 16 травня 2002 року о 13.00 за адресою: м. Київ, Харківське шосе, 13-а.

Порядок денний:

1. Звіт правління та начальників ДП про фінансово-господарську діяльність товариства за 2001 рік.
2. Висновки ревізійної комісії про річний звіт і баланс Товариства. Затвердження річного звіту та балансу товариства.
3. Довибори членів Правління.
4. Про внесення змін та доповнень до статуту ЗАТ.

Реєстрація акціонерів з 8.00.

Правління.

Хозяйственный суд Луганской области (91000, г. Луганск, пл. Героев ВОВ, 3А) постановлением от 14.03.2002 г. по делу № 12/6Б признал банкротом и открыл ликвидационную процедуру Государственного предприятия «Шахта им. П. Л. Войкова» (94800, Луганской обл. г. Свердловск, р/сч 26003301220582 в ПИБ г. Свердловска, МФО 304472, код 25056154).

Ликвидатором назначен председатель ликвидационной комиссии Кутин А. Г. (94800, Луганская обл., г. Свердловск, ул. Безгребельного, дом 6а кв.3.).

Требования кредиторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Арбитражным судом Донецкой области, 83048, г. Донецк, ул. Артема, 157, возбуждено дело № 3/25Б от 22.02.2002 г. о банкротстве Открытого акционерного общества «Донецкий текстиль» юридический адрес: 83117, г. Донецк, ул. Бахметьева, 34; код ОКПО 00306489; текущий счет: 26001766006921 в Кировском филиале АКБ «Укрсоцбанк» г. Донецка.

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня публикации объявления.

Господарський суд Дніпропетровської області постановою від 15.01.02 р. по справі № Б 26/239/01 визнав банкрутом сільськогосподарський виробничий кооператив «Оріль» (51000, Дніпропетровська обл., Царичанський район, с. Михайлівка, вул. Вороного, 2, код ЄДРПОУ 03741174, рахунок 26009124086001 в ЗАТ КБ «Приват-Банк», МФО 305299) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Вдовіна Максима Володимировича, ліцензія АА № 047941 від 19.10.01 р., тел. 780-12-24.

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Господарським судом Київської області (01033, м. Київ, вул. Жиланська, 58 б) порушено справу № 16/26-2002 про банкрутство Приватного сільськогосподарського підприємства «Лісовичі» (код ЄДРПОУ 24223093, Київська область, Таращанський район, с. Лісовичі. Р/р 26004100771002 в РАК АПБ «Україна»). Ухвалою від 19.02.02 по справі 16/26-2002 розпорядником майна призначено Седельського Олександра Валентиновича (ліцензія серії АА № 047622 від 10.07.01, м. Київ, вул. Половецька, 16, кв. 112).

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Дніпропетровської області постановою від 25.02.02 р. по справі № Б 26/2/124а/99 визнав банкрутом відкрите акціонерне товариство «Склобудкерамік» (49000, м. Дніпропетровськ, код ЄДРПОУ 05496365, рахунок 2600830132043 в ТОБО ДЦО «Промінвестбанк», МФО 305437) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Вдовіна Максима Володимировича, ліцензія АА № 047941 від 19.10.01 р., тел. 780-12-24.

Господарський суд Харківської обл. (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8-й під.) ухвалою від 07.03.2002р. порушив справу № Б-2098/2-19 про банкрутство орендного підприємства «СПМК-229» (пров. Піщаний, 8, смт. Безлюдівка, Харківська обл., ЄДРПОУ 01036327, р/р № 26007301191 в Основ'янської філії АКБ УСБ м. Харкова, МФО 351889).

Розпорядником майна призначено Ревву В. О. (ліц. АА № 047707 від 02.10.2001 р.).

Заяви кредиторів і санаторів приймаються протягом одного місяця з дня публікації.

ООО «Интерьер — 2000», зарегистрированное отделом регистрации и единого регистра Орджоникидзевской районной администрации Запорожского городского совета 19.05.2000 г. под номером № 25489516ю0010582 и расположенное по адресу: 69057, г. Запорожье, ул. Антенная, 11, сообщает о своей ликвидации, согласно решения общего собрания учредителей ООО «Интерьер — 2000» от 13.03.2002 г.

Претензии принимаются в течение месяца с момента опубликования данного объявления.

Господарський суд м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в) Постановою від 04.03.2002 р. по справі № 23/665 визнав банкрутом та розпочав ліквідаційну процедуру щодо ПП «Югор» (м. Київ, вул. Довженко, 10, код ЄДРПОУ 23741733).

Ліквідатором призначено Петренка В. А. (ліцензія № 047838 від 16.10.2001 р., 02125, м. Київ-125, а/с № 46).

До уваги акціонерів ВАТ «Ковельнафтопродукт»!

Повідомляємо, що чергові збори акціонерів ВАТ «Ковельнафтопродукт» відбудуться 13 травня 2002 року об 11 годині за адресою: м. Ковель, вул. Луцька, 21 (головний офіс).

Порядок денний:

1. Затвердження рішень та звіту Спостережної Ради Товариства за 2000 та 2001 рік.
2. Звіт ревізійної комісії за 2000 та 2001 рік.
3. Звіт правління про господарську діяльність за 2000 та 2001 рік.
4. Затвердження річного звіту та балансу за 2000 та 2001 рік.
5. Вибори членів Ради Товариства (Спостережної Ради) та Голови Ради. Прийняття рішення по делегуванню Раді Товариства (Спостережній Раді) функцій, що належать до компетенції Загальних зборів акціонерів.
6. Вибори ревізійної комісії.
7. Аналіз та затвердження договору купівлі-продажу майнового комплексу станції технічного обслуговування автомобілів від 13.12.1997 року.

Реєстрація учасників зборів з 9.30 до 10.45 у день скликання зборів за місцем їх проведення.

Для реєстрації учасниками зборів необхідно мати при собі паспорт або документ, що посвідчує особу: сертифікат акцій, представникам акціонерів та юридичним особам — довіреність, оформлену згідно з чинним законодавством.

Довідки за телефонами: (8-03352) 2-51-78; 2-40-10.

Господарський суд м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) 05.03.02 по справі 23/129 порушив справу про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «М. А. Й.» (03040, м. Київ, вул. Бубнова, 3, код ЗУКПО 2459523, р/р 26007001000087 в АКБ «Український кредитно-торговий банк», МФО 321723).

Розпорядником майна призначено Оксанича Володимира Емануїловича, (ліцензія № 000121 від 17.01.2000 р.) м. Київ-150, а/с 265, тел. 417-57-17.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Господарський суд Київської області (01033, м. Київ, вул. Жиланська, 58 б) порушив справу № 21/176-02 про банкрутство Відкритого акціонерного товариства «Старинський цукровий завод» (08750, Київська обл., Бориспільський р-н, с. Старе, код ЄДРПОУ 00372523, р/р 26006200237001 в АК АПБ «Україна», МФО 321079).

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Науменка Юрія Анатолійовича, ліцензія АА № 047742 від 26.09.2001 р. (тел. (044) 261-04-65).

Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ТОВ «Західгаз» (ЄДРПОУ 31670875) зареєстроване виконавчим комітетом Луцької міської ради 21.11.2001 р. за № 04051327Ю0060823, оголошує про свою ліквідацію за рішенням учасників. Претензії від кредиторів приймаються протягом 2 місяців з дня виходу оголошення за адресою: 43000, м. Луцьк, вул. І. Франка, 12, корп.3.

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРОМПРЕЗЕРВ», код 31306652 зареєстроване Печерською РДА м. Києва 28 лютого 2001 року за адресою: м. Київ, вул. Бастіонна, 5/13, к.4, повідомляє про зміну назви та перереєстрацію в товариство з обмеженою відповідальністю «Науково-дослідне підприємство «СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ».

30 квітня 2002 р., за адресою: м. Ужгород, пл. Б. Хмельницького, 2/240 о 14.00 відбудеться аукціон з продажу за грошові кошти нерухомого та рухомого майна Малого підприємства «Скорпіон» (Тячівський р-н, с. Бедевля). З усіх питань організації та проведення аукціону слід звертатися до організатора торгів — Регіонального Агентства з питань банкрутства в Закарпатській області — за адресою: м. Ужгород, пл. Б. Хмельницького, 2/240, тел. (03122) 3-59-37.

МУВП ТзОВ «АННА» (ідентифікаційний код 22348979) самоліквідується. Претензії приймаються протягом 1 місяця за адресою: м. Львів, вул. Городоцька, 42/12.

Господарський суд Херсонської області (73000, м. Херсон, вул. Горького, 18) визнав банкрутом Мале підприємство «Комунсервіс» справа № 6/10-Б (73560, смт. Новоолексіївка, вул.30 років Жовтня,66, Генієського р-ну, Херсонської обл.) р/р 26002320788001 код 14118283, МФО 352479 ХФКП «Приватбанк» м. Генієськ.

Ліквідатором призначено Малашту Володимира Олексійовича ліцензія від 18.01.2001 № 346.

Претензії приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Постановою Господарського суду Луганської області (пл. Героїв ВВВ, 3а) від 28.02.2002 р. ДП шахта «Краснопольєвська» м. Брянка (м. Брянка-2, Луганської області, вул. Жуковська, 1а, р/р 2600230121081 в ПІБ м, Стаханова, МФО 304353, код 00177052) визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено М. Г. Хорошевського (ліц. № 047656 від 26 липня 2001 р. Адреса: м. Луганськ, вул. Челюскінців, 143/85, тел/факс (0642) 57-35-81).

**До відома акціонерів
Акціонерного Комерційного Банку
«Національний кредит»**

Шановні акціонери!

Рада і Правління АКБ «Національний кредит» повідомляють, що Загальні збори акціонерів відбудуться 17 травня 2002 року об 11 годині ранку за адресою: м. Київ, провулок Шевченка, 12.

Початок реєстрації о 10 годині.

Порядок денний:

1. Звіт Правління про результати роботи АКБ «Національний кредит» за 2001 рік.
2. Звіт Ревізійної Комісії.
3. Обговорення та затвердження звітів Правління банку та Ревізійної Комісії.
4. Про зміни в складі акціонерів банку.
5. Внесення змін та доповнень до установчих документів.

З повагою,

Рада та Правління АКБ «Національний кредит».

Місто, приречене на майбутнє

У місті Славутічі відбулася презентація результатів проекту Тасіс «Пом'якшення соціальних наслідків закриття Чорнобильської АЕС». Цей проект був реалізований у контексті виконання Меморандуму про взаєморозуміння, укладеного 1995 року Україною з країнами «великої сімки» і Європейської комісії, щодо закриття Чорнобильської АЕС. Його бюджет становив 1 мільйон євро. Це вже третій соціальний європейський проект, реалізований у Славутічі завдяки міжнародній підтримці. У рамках першого проекту була здійснена допомога Славутиському центру зайнятості, під час реалізації другого було створено Агентство з розвитку бізнесу.

Останній проект Тасіс здійснювався в період остаточного зупинення ЧАЕС. Головним досягненням його стало створення бізнес-інкубатора, в якому вже розміщено 41 клієнтську компанію. Результат діяльності бізнес-інкубатора — поява 250 нових робочих місць. За кошти Тасіс також реконструйовано та відремонтовано будинок Агентства з розвитку бізнесу, де розмістився бізнес-інкубатор, закуплено офісне обладнання й техніку. Це дало змогу новоствореним підприємствам бізнес-інкубатора розташувати тут свої офіси.

Перетворення монопрофільного міста на поліпрофільне — це проблема не лише Славутича. За радянських часів, особливо на Сході України, було

створено цілу низку так званих поселень міського типу, жителі яких працювали лише на одному підприємстві-гіганті. Сьогодні ці містечка один за одним зникають разом з цими гігантами. Славутич — один із прикладів того, як у порівняно короткий термін можна успішно перепрофілюватися і вижити, ще й за складних екологічних умов. У презентації результатів останнього проекту Тасіс узяв участь міський голова Славутича Володимир Удовенко, котрий підкреслив: міжнародні програми із закриття ЧАЕС, здійснювані у Славутічі, без перебільшення змінюють світ і є новою філософією розвитку цивілізації.

Тетяна ПАСОВА.

Академія віддала першість «Іграм розуму»

У Лос-Анджелесі з ужиттям безпрецедентних заходів безпеки проведено церемонію вручення премій «Оскар». Її відкрив актор Том Круз, який сказав, що після вересневих терактів такі події особливо важливі з огляду на ту радість і чари, що їх дарує нам кіно. Вперше за останні 42 роки церемонія вручення премій відбувалася в самому Голлівуді у театрі «Кодак». Лідером 74-го «Оскара» виявилися «Ігри розуму» і «Володар кілець», котрі отримали по чотири статуетки. Приз за кращу режисуру і звання найкращого фільму року дісталися «Іграм», котрі з початку претендували на вісім нагород. Крім першорядних номінацій, фільм Рона Ховарда отримав призи за другопланову жіночу роль (Дженніфер Коннелі) і адаптований сценарій. «Володар кілець», номінований у 13 категоріях, отримав призи за грим, операторську роботу, спецефекти і оригінальну музику до фільму. «Оскара» за головну чоловічу роль присуджено Дензелу Вашингтону («Тренувальний день»), найкращою виконавицею го-

ловної ролі визнано Хелл Беррі («Бал монстрів»). По два «Оскари» отримали: «Мулен Руж» (костюми і робота художника) і «Чорний яструб» (монтаж і звук). Всупереч сподіванням експертів жодної нагороди не отримали «Амелі», «Гаррі Поттер», «У спальні», «Малхоланд драйв», «Лінч». «Госфорд парк», номінований у семи категоріях, отримав єдиний приз — за оригінальний сценарій. «Шрек» переміг у категорії повнометражних мультфільмів, а найкращим зарубіжним фільмом названо боснійську кінострічку «Нічійна земля».

Нинішня церемонія стала справжнім триумфом, злі язика подекуять, — запланованим, афроамериканців. Почесного «Оскара» отримав темношкірий Сідней Пуат'є, який проклав дорогу на перші ролі в Голлівуді чорним акторам. Найкращих актора і актрису ви бачите на знімку. Слід зазначити, що таке сталося вперше за час існування «Оскара».

Олег ДЕНИСОВ.
Фото АП.

Маніфестації в пам'ять про загиблих

У Белграді відбулися маніфестації та мітинги в пам'ять про жертви бомбардувань території Югославії силами НАТО, що розпочалися три роки тому. Під час демонстрацій їхні учасники несли антинатовські плакати і вигукували гасла проти цієї організації. До столиці автобусами було доставлено членів Соціалістичної партії Сербії (СПС) колишнього президента Слободана Мілошевича. На мітингах вони висловлювали підтримку своєму екс-лідеру, котрий перебуває у в'язниці Міжнародного трибуналу з питань колишньої Югославії в Гаазі.

Торік уряд проголосив 24 березня офіційним Днем поминання. Президент країни Воїслав Коштуница відвідав цього дня поминальну службу в белградській церкві святого Марка. За даними югославської влади, у результаті бомбардувань НАТО загинуло дві тисячі мирних жителів і близько тисячі військових і співробітників поліції. Тим часом нещодавно обраний президент Косово Ібрагім Ругова заявив, що початок бомбардувань НАТО став «ною зорею для Косово». «Усі ми запам'ятаємо чисту ніч, святу ніч, коли небо Косово осяяло світло надії та оновлення», — сказав він.

Найголовніше свято Греції

Учора Греція святкувала День незалежності. 25 березня 1821 року розпочалася національно-визвольна революція, що згодом поклала край турецькому пануванню на грецьких землях. Революцію очолив рух «Філікі Етерії», який, до речі, був започаткований на території України — в Одесі, Рені та Ізмаїлі.

Яких іноземців хочуть німці

Палата земель — Бундесрат — у п'ятницю затвердила закон про імміграцію. Але пристрасті з цього приводу не стихають. Опозиція, стверджуючи, що його було ухвалено у спірній правовій ситуації, апелює до президента бундесреспубліки, котрий ще має підписати закон, не робити цього. Закон прийнято більшістю в один голос, що, як вважає опозиція, і не є голосом.

Для того, щоб Бундесрат затвердив закон, за нього має проголосувати більшість земель. І кожна з них — одностайно. Прем'єр-міністр і міністр внутрішніх справ землі Бранденбург, котрі є членами один — правлячої, а другий — опозиційної партії, проголосували відповідно: один — «за», а другий — «проти» прийняття закону. Голова Бундесрату — член правлячої соціал-демократичної партії, полічив, як і належить, тільки один голос, але той,

що «за». Закон було прийнято. Протести опозиції — християнських і соціальних демократів — палата земель відхилила.

Ситуація, що склалася під час голосування про прийняття закону про імміграцію в Бундесраті, якнайкраще відображає досить складне й неоднозначне ставлення суспільства до іноземців у Німеччині. Два роки тому опозиційна партія християнських демократів, організувавши кампанію проти запровадження подвійного громадянства, забезпечила собі перемогу на виборах у землі Гессен. Але коли цей досвід та сама партія захотіла повторити, виступаючи проти запрошення до країни іноземців-комп'ютерників, то не знайшла підтримки у виборців. Німеччина аж ніяк не проти іноземців, але тільки «потрібних» — з розумними головами і роботящими, вмілими руками.

Канцлер Герхард Шрьодер, який виступив із заявою, підкреслив, що вважає цей закон «історичним шансом» для Німеччини. Бо він урегулює потік тих, хто прибуває до Федеративної Республіки, зважає на її економічні інтереси, а також інтеграційні можливості іноземців. Канцлер вважає, що закон про імміграцію слугує виконання зобов'язань Німеччини, які вона взяла стосовно тих, хто зазнає переслідувань з політичних чи релігійних мотивів.

Тепер бажаним переселитися до Німеччини буде і простіше, і складніше. Для тих, хто розраховує жити тут на соціальну допомогу, дозвільні правила будуть жорсткіші. Працездатним молодим, кваліфікованим та освіченим громадянам особливих перепон не буде.

Валентина ПИСАНЬСКА.
Франкфурт-на-Майні.

Тетяна ПАСОВА.

Хроніка. Факти. Події

■ Київ

Є схожі труднощі, з якими треба боротися

(Початок на 2-й стор.).

Однією з них, на думку пана Плюща, є те, що коли в Македонії почали налагоджуватися національна економіка та внутрішньодержавні відносини, коли Македонія стала асоційованим членом ЄС, особливим партнером НАТО, саме тоді окремі політичні сили всередині і за рубежем почали розхитувати політичну ситуацію в країні. За словами І. Плюща, міністр закордонних справ Македонії назвав ці сили «глобальним міжнародним тероризмом», під яким треба розуміти «організований кримінал». Іван Плющ провів паралель з Україною: «Шойно 2002 року економічна та політична ситуація в Україні поліпшилася, виник касетний скандал і нестабільність, яка настала за ним».

З Македонією, на думку глави парламенту, Україну об'єднує і близькість парламентських виборів. З тією лиш різницею, що в нас вони — через тиждень, а в Македонії — через півроку. У зв'язку з цим македонська делегація надто цікавиться перебігом передвиборного процесу: «Пан міністр сказав, що їм важливо не тільки проаналізувати вибори в Україні, а й зробити все можливе для вдосконалення македонського виборчого законодавства». Оскільки, з точки зору Слободана Чашуле, все, що нині робиться в Скоп'є для підготовки до виборів, нагадує йому «зведення будинку, починаючи з даху».

На запитання журналістів про очікування, пов'язані з останнім тижнем перед виборами, Іван Степанович зазначив, що чекає на свідчення всіх місцевих і зарубіжних спостерігачів про чесність і демократичність виборів, дотримання законодавчих норм, «а залежить це лише від самих учасників виборчого процесу». «Якщо ми цього не зробимо, то можемо кого завгодно звинувачувати, проте винних шукати слід серед самих себе», — заявив Іван Плющ.

Яна СТАДІЛЬНА.

■ Лондон

Історія триває

У рамках фестивалю правозахисної організації «Х'юмен райтс уотч» в Лондоні відбулася прем'єра документального фільму виробництва корпорації Бі-бі-сі «Знищити новину». 44-хвилинна стрічка знімалася в Англії, Україні та США цієї зими. Фільм не лише аналізує обставини зникнення і слідства у справі Георгія Гонгадзе, а й подає перебіг подій довкола плівок майора Мельниченка. Автори ставляться до питання про справжність плівок Мельниченка як до доведеного факту. Зокрема, у стрічці наведено результати експертизи, зробленої американською фірмою «Ріптек», що працює в галузі безпеки електронних систем. В інтерв'ю авторам фільма колишній майор служби охорони Президента Кучми Микола Мельниченко заявив, що в його розпорядженні є аудіоматеріали, які свідчать про можливу причетність Леоніда Кучми до нелегальних поставок зброї на Балкани і до Іраку.

■ Баграм

«Дикі кабани» на Афганській землі

Уперше від початку військових дій в Афганістані Пентагон розташував на території цієї країни ескадрилью бойових літаків для підтримки наземних операцій. Як повідомив представник американських військ, дислокованих на авіабазі Баграм поблизу Кабула, туди прибуло майже десять штурмовиків А-10 («Дикий кабан»). Військові експерти припускають, що перекидання штурмовиків на базу Баграм — свідчення підготовки нових операцій проти бойовиків «Аль-Каїди» й талібів.

За повідомленнями кореспондентів “ГУ” та зарубіжних інформагентств. Фото АП.

Перемог, мов квіток, — цілий букет!

Бокс

По-справжньому велике свято з високим міжнародним рівнем організації подарували киянам і гостям столиці Національна ліга професіонального боксу України, Київська міська держадміністрація на чолі з Олександром Омельченком, наші славні чемпіони — брати Клички, «Чернігівське пиво». А головним інформаційним партнером події виступав «Голос України».

До Києва завітали поважні гості, великі авторитети у боксерському світі: віце-президент WBC Рекс Вокер (США), промоутер Френк Мелоні (Велика Британія), представниці керівництва Європейської боксерської асоціації Мар'яна Борисова (Болгарія) та інші. Вони дуже поважають НЛПБУ, її президента Михайла Зав'ялова і почесного президента, народного депутата України Станіслава Сафронова.

Давній партнер ліги, відомий промоутер, менеджер і матчмейкер Філіп Фондю (Велика Британія) напередодні повідомив, що Олександр Гуров став першим номером у важкій вазі у версіях WBO і WBA. Чудовим атлетом з Києва зацікавилися кілька відомих європейських промоутерів. А також сам Дон Кінг зі США. До нього і збирається пан Фондю на переговори про організацію для Гурова поєдинку за звання чемпіона світу.

А головне дійство відбувалося минулої суботи на арені столичного

цирку. Переважали господарі рингу, які назбирали перемог, мов квіток, — цілий букет. Чудовий імпульс змаганням дав талановитий і дуже перспективний боксер, бронзовий призер юніорського чемпіонату Європи, переможець багатьох національних турнірів Артак Циронян. В оглядовому поєдинку (вага до 61 кг) технічним нокаутом він переміг іншого киянина Сергія Рубана.

Здолав (також технічним нокаутом) білоруса Павла Солтака киянин, інтерконтинентальний чемпіон IBO Андрій Куватов (69,855 кг). До речі, учора Андрій разом із Михайлом Зав'яловим вилетіли до Франції на переговори про титульний бій у цій країні.

Красивий бокс продемонстрував чемпіон України киянин Вадим Сафонов (76,2003 кг), який у складному двобої за очками взяв гору над сильним Сергієм Ковриго з Білорусі.

Не порушила традицій і порадувала земляків чемпіонка Європи, чарівна Аліна Шатерникова. Цього разу вона переграла за очками чемпіонку Балканських країн, настирну болгарку Светлу Таскову.

А потім було три титульні протистояння. Уже в першому раунді переміг нокаутом і відстояв звання чемпіона України у суперважкій категорії Володимир Верчів з Херсона. Він виявився сильнішим за досвідченого і популярного дніпропетровця, чемпіона Балканських країн Юрія Єлістратова.

Відстояв звання чемпіона світу

WBF (69,855 кг) киянин Віктор Фесченко. Його бій з Антоні Аворі (США) тривав усі десять раундів.

Продовжив своє чемпіонство ще один киянин — Олександр Ветух (66,678 кг). Володар світового титулу (WBF) серед дорослих зустрівся у поєдинку за юніорський пояс чемпіона WBC з Ешлі Ватбоєм (ПАР) і нокаутував його за якусь хвилину!

І, як кажуть, на закуску глядачі мали побачити суперечку за звання інтерконтинентального чемпіона за версією WBA між триразовим володарем цього титулу, чотириразовим чемпіоном Європи українцем Олександром Гуровим і претендентом — Патріком Матзінгою (ПАР). Але Гуров залишився вірним собі, і через 2 хвилини 30 секунд його опонент опинився долі!

Після змагань **Віталій Кличко** сказав:

— Усе було чудово. Такі події, безперечно, працюють на популяризацію українського боксу. А він має чималий авторитет у світі.

— **Які подальші особисті плани братів Кличків?**

— Уже незабаром наші поєдинки з кимось із улюблених — Тайсоном, Льюїсом або Холліфілдом.

Наш промоутер активно працює в цьому напрямі. Ми з Володимиром дуже хотіли, щоб ця подія відбулася обов'язково в Києві, на арені НСК «Олімпійський»...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімках: на рингу киянин Артак Циронян; Олександр Гуров і його славні друзі — Володимир і Віталій Клички.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Футбол

Першість країни. Перша ліга. «Електрометалург-НЗФ» — «Вінниця». 2:2. «Чорноморець» — «Дніпро-2». 2:0. «Миколаїв» — ЦСКА. 0:1. «Динамо-2» — «Шахтар-2». 1:1. «Нива» — «Прикарпаття». 0:1. «Полісся» — «Нафтовик». 0:0. «Карпати-2» — «Борисфен». 4:0. «Оболонь» — «Волинь-1». 0:1. «Сталь» — «Зірка». 1:1.
Лідирують: «Волинь-1» — 47 очок, «Чорноморець» — 44, «Оболонь» — 34, «Нафтовик», «Полісся» — по 31, «Прикарпаття» — 30.

Бум тролейбусних ліній

Акції

На Хмельниччині відбулися урочистості з нагоди 58-х роковин визволення області від німецько-фашистських загарбників.

До цієї дати вагомий подарунок ветеранам, пенсіонерам зробило Хмельницьке міське тролейбусне управління, очолюване Олександром Солтиком (на знімку вгорі). Всього за два місяці підприємство з'єднало центр міста з віддаленими мікрорайонами Дубово, Озерна та Речовий ринок. Результативно попрацювали на цих об'єктах енергетики Віктор Грицина, Михайло Остапчук, Віталій та Анатолій Яцишині, Василь Касьянов.

Відкриття мережі нових маршрутів стало можливим за активної підтримки ВАТ «Укрелектроапарат», яке очолює Михайло Кирпиченко (на фото внизу). Воно надало тролейбусникам довгостроковий кредит на суму близько чотирьохсот тисяч гривень. Тепер старі люди зі спальних мікрорайонів зможуть безплатно добиратись у будь-який кінець міста, не викидаючи гроші на дорожні маршрутки зі своїх мізерних пенсій.

До речі, ця справа зроблена не учасниками передвиборних баталій, а подоланнями, що живуть і працюють для міста.

Михайло ВАСИЛАШКО.
Фото автора.

Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з глибоким сумом сповіщає, що після тяжкої, тривалої хвороби пішла з життя **ЛУЇЗА ПЕТРІВНА КАРПАЧОВА** —

людина великої душі, мати першого українського Омбудсмена Ніні Іванівни Карпачової. Високоосвічений юрист, Луїза Петрівна щедро віддавала талант адвоката, здоров'я і сили, свою безмежну людську доброту, допомагаючи нужденним і скривдженим. Людиною кришталевих чеснот звали її ті, кому вона дарувала професійну й життєву мудрість, тепло власного серця. Поділяючи біль непоправної втрати, висловлюємо своє щире і глибоке співчуття її єдиній, улюб-

леній доньці — Ніні Карпачовій, Уповноваженому з прав людини. Ми з Вами в цей сумний час, дорога, шановна Ніно Іванівно! Хай Господь додасть Вам сил і мужності перенести це тяжке горе. Хай назавжди залишається в серцях людей світла пам'ять про Луїзу Петрівну Карпачову — громадянина, матір, ЛЮДИНУ...

***

Колектив Центральної виборчої комісії висловлює глибоке і щире співчуття Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини Карпачовій Ніні Іванівні з приводу тяжкої втрати — смерті матері

КАРПАЧОВОЇ ЛУЇЗИ ПЕТРІВНИ.

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Засновник і видавець — Верховна Рада України

Свідectво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000. Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України». Зам. 0311056.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Ювілей

«Наукова зміна» виховує інтелігентів, які вміють лічити гроші

Київський ліцей «Наукова зміна» цими днями відзначає своє десятиріччя. За шкільними підрахунками — випускний вечір. Це десятиліття для навчального закладу було непросте. Він один з перших (за власним бажанням, а не за вказівкою згори) розпочав здійснювати у своїх стінах шкільну реформу. Крім таких її атрибутів, як оцінювання знань за 12-бальною шкалою, парні заняття з предметів, організація навчального процесу, наближеного до вузівського, особливу, «дорослу», атмосферу ліцея формують стосунки між учнями та педагогами. Тут вони на рівних — колеги з наукових дисциплін, які вивчають.

Ще одна особливість «Наукової зміни» — за її партами навчаються лише старшокласники. Кожний абітурієнт ліцею проходить конкурсний добір, заздалегідь визначивши майбутню спеціалізацію: фізико-математичну, економічну чи гуманітарну.

За десять років ліцей не змінив свого статусу державного навчального закладу, хоча пропозицій було чимало. Тут навчають лічити гроші. Без цього сучасним економістів, науковцю та гуманітарію не обійтися. Однак не бізнесменів насамперед виховує ліцей, а освічених, інтелігентних, здатних приймати самостійні рішення громадян. Педагоги цінують індивідуальні прояви особистості своїх вихованців, рахуються з їхньою думкою і довіряють їм. Можливо, тому наукові роботи ліцеїстів високо оцінено на всеукраїнських та міжнародних олімпіадах.

Десять років «Наукової зміни» — це не просто випускний бал, а новий етап у житті, науці й творчості.

Ольга ВІТЕР.

Орієнтація на надійність

осе КОПІЮВАЛЬНІ СИСТЕМИ

ЦИФРОВІ ДУПЛІКАТОРИ

ЛАЗЕРНІ ПРИНТЕРИ

01054, м. Київ, вул. О. Гончара, 71.

Тел./факс: (044) 212-3930, 216-8156, 244-6300

E-mail: veta@veta.kiev.ua

www.veta.kiev.ua

Колектив редакції газети «Голос України» висловлює глибоке співчуття Наталії Павлівні ТКАЧ у зв'язку зі смертю її батька **МАНДРИКА Павла Васильовича.**

Блос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції:
03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 449-72-53,
441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.
✉ E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos